

บทที่ 3

ศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พื้นที่ทับซ้อนเป็นผลมาจากการรับแนวคิดการขยายเขตแดนทางทะเล เพื่อประโยชน์ในการสำรวจและแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรน้ำมันที่อยู่ในบริเวณดังกล่าว การประกาศกำหนดเขตไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งแต่ละประเทศซึ่งต่างฝ่ายต่างประกาศเขตไหล่ทวีปเพื่ออ้างสิทธิของตนในบริเวณไหล่ทวีปจึงเกิดบริเวณที่มีการอ้างสิทธิทับซ้อนขึ้น การแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนที่เป็นทางที่ดีที่สุด คือ การทำความเข้าใจเพื่อกำหนดเขตแดนระหว่างกัน แต่การเจรจาเพื่อกำหนดเขตแดนระหว่างกันนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายนักเนื่องจากทะเลเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากร ซึ่งแต่ละประเทศต้องการครอบครองเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศของตน การแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนอีกทางหนึ่ง คือ การตกลงให้มีการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน (Joint Development) ซึ่งจะ เป็นกลไกในการลดเงื่อนไขในเรื่องทรัพยากรและนำไปสู่การเจรจាកำหนดเขตแดนต่อไปในอนาคต

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาโดยแยกออกเป็น 3 หัวข้อ กล่าวคือ แนวคิดการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อน การพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเปรียบเทียบการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย 3 หัวข้อดังกล่าวผู้ศึกษาต้องการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการใช้วิเคราะห์ในบทต่อไป

3.1 แนวคิดการพัฒนาความร่วมมือ (Joint Development) ในพื้นที่ทับซ้อน

กลางศตวรรษที่ 20 การพัฒนาเทคโนโลยีในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรใต้ท้องทะเลเริ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้นประกอบกับมีการค้นพบทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์บริเวณดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐชายฝั่งต่างๆ คำนึงถึงผลประโยชน์ในทรัพยากรที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในบริเวณใต้ท้องทะเลอันเป็นแรงจูงใจในการขยายเขตแดนทางทะเลของรัฐชายฝั่ง หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ประเทศอเมริกาเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองและระบบการปกครองของโลก ในสมัยประธานาธิบดีทรูแมนได้เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรบริเวณใต้ท้องทะเลจึงได้มีการประกาศเพื่อสงวนสิทธิในทรัพยากรดังกล่าวโดยได้มีคำประกาศ (Truman Proclamation) เพื่ออ้างสิทธิในทรัพยากรในเขตไหล่ทวีปโดยการอ้างสิทธิในครั้งนี้ของประเทศอเมริกาเป็นจุดเริ่มต้นทำให้รัฐชายฝั่งต่างๆ ต่างประกาศอ้างสิทธิในเขตไหล่ทวีปตาม

บริเวณเขตไหล่ทวีปมีการคาดว่าจะเป็นทรัพยากร กล่าวคือ ปิโตรเลียมและแร่ธาตุที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ อยู่อย่างมาก ความต้องการทรัพยากรดังกล่าวของประเทศต่างๆ เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้รัฐชายฝั่งต่างพยายามขยายเขตอำนาจเข้าไปในบริเวณดังกล่าว ซึ่งเป็นผลให้มีพื้นที่จำนวนไม่น้อยของรัฐชายฝั่งที่มีการอ้างเขตทับซ้อนกัน¹ ทำให้เกิดเป็นประเด็นปัญหาในเรื่องการแสวงประโยชน์และการแบ่งสรรทรัพยากรในพื้นที่พิพาทในบริเวณเขตไหล่ทวีปของรัฐชายฝั่งต่างๆ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวจะกลายเป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศขึ้นมาได้²

แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดเขตแดนทางทะเล อันได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง อนุสัญญาว่าด้วยทะเลหลวง อนุสัญญาว่าด้วยการประมงและการอนุรักษ์ทรัพยากรมีชีวิตในทะเลหลวง และอนุสัญญาว่าด้วยไหล่ทวีปดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตแดนและการแก้ปัญหาในกรณีที่มีการอ้างสิทธิทับซ้อนกันระหว่างรัฐชายฝั่งยังถูกถกเถียงกันจนไม่อาจหาข้อยุติระหว่างกันได้ จึงมีการนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice) เป็นผู้ตัดสินวิธีการกำหนดเขตแดนและแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยคดีที่เป็นจุดเริ่มแรกของแนวคิดการพัฒนาพร้อมเพื่อแสวงหาประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่พิพาท คือ คดี North Sea Continental Shelf 1969

คำตัดสินของศาลโลกในปี ค.ศ. 1969 เป็นคดีที่มีความสำคัญในฐานะเป็นคดีที่สร้างหลักเกณฑ์ในการกำหนดอาณาเขตทางทะเล คดี North Sea Continental Shelf และความเห็นของท่านผู้พิพากษา Jessup ได้อธิบายและตอบปัญหาในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดเขตแดนและแหล่งปิโตรเลียมที่อยู่ในพื้นที่พิพาท ซึ่งศาลได้กล่าวถึงความเป็นไปได้ของคู่กรณีที่จะตัดสินใจใช้อำนาจอธิปไตยร่วมกัน หรือเป็นผู้ใช้ทรัพยากรร่วมกัน หรือแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรร่วมกันในพื้นที่พิพาท หรือส่วนหนึ่งส่วนใดในพื้นที่ดังกล่าว³

คดีนี้พิพาทกันในเรื่องการกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศเดนมาร์ก ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเยอรมนี โดยประเทศทั้งสามประเทศไม่อาจตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีป

¹Hazel Fox. Et. Joint development of offshore oil and gas,(Great Britain: Loader Jackson Printers, 1989), p. 21.

²Zhiguo Gao, "Joint development: A study of its legal and practical effects," in System compliance in ocean management: Summary Proceedings and Selected Papers, eds. Douglas M. Johnston, Ankana Sirivatnanon.(Bangkok: SEAPOL, 1999),p 153.

³North Sea Continental Shelf 1969, para 53.

ระหว่างกันได้ เนื่องจากแต่ละประเทศใช้วิธีการกำหนดเขตแดนไม่เหมือนกัน กล่าวคือ ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศเดนมาร์ก กล่าวยืนยันว่าจะต้องใช้หลักเส้นมัธยะ (Principle of Equidistance) กับการกำหนดเขตไหล่ทวีปในบริเวณนี้ เนื่องจากคู่กรณีไม่มีข้อตกลงและไม่มีพฤติการณ์พิเศษ (Special Circumstance) ที่ทำให้การกำหนดเขตแดนไปใช้วิธีอื่น ส่วนประเทศเยอรมนี ได้แย้งข้ออ้างของประเทศทั้งสอง โดยประเทศเยอรมนี ยังยืนยันว่าการกำหนดเขตไหล่ทวีปหากนำหลักเส้นมัธยะมาใช้จะไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรม (Equity) การกำหนดเขตแดนจะต้องใช้หลักความเท่าเทียม (Equitable Principle) หลักการดังกล่าวเป็นการกำหนดสัดส่วนเขตไหล่ทวีปให้เท่ากันและยุติธรรม (Just and Equitable share) โดยการกำหนดสัดส่วนจะคำนึงถึงความยาวของชายฝั่ง⁴

ในท้ายที่สุดคดีนี้ ศาลได้ตัดสินว่าในการกำหนดเขตแดนระหว่างคู่สัญญานั้น คู่สัญญาจะต้องคำนึงถึงโครงสร้างทางภูมิศาสตร์และทางกายภาพของพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติของเขตไหล่ทวีป ศาลยังกล่าวต่อไปอีกว่า คู่สัญญาควรจะแก้ปัญหาโดยการเจรจาทำความตกลงในการกำหนดเขตแดน หากไม่สามารถตกลงกันได้ การแบ่งพื้นที่พิพาทให้เท่ากัน หรือการทำความตกลงเพื่อแสวงประโยชน์ร่วมกัน จะเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการแบ่งทรัพยากรแหล่งเดียวกัน⁵ ศาลยังยอมรับต่อไปว่า การตกลงกำหนดเขตแดน รัฐแต่ละรัฐควรจะทำตามสัดส่วนของเขตไหล่ทวีปที่เกิดขึ้นจากการทอดยาวตามแนวธรรมชาติของอาณาเขตทางบกที่ขยายออกไป⁶ ศาลยังกล่าวยอมรับต่อไปอีกว่า **ความจำเป็นในการสงวนแหล่งทรัพยากรให้เป็นแหล่งเดียวกันเพื่อผลประโยชน์ในการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียมในเชิงเศรษฐกิจและการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ**

ศาลได้ตัดสินว่า ความตกลงในการแสวงประโยชน์ร่วมเป็นวิธีที่เหมาะสมเมื่อเกิดประเด็นว่าต้องสงวนทรัพยากรให้เป็นแหล่งเดียวกันภายในพื้นที่พิพาท⁷

แนวความคิดการพัฒนาร่วมในคดีของ North Sea Continental Shelf เริ่มได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้มากขึ้นในช่วงยุค 1970-1980 โดยในปี 1980 ในกรณีข้อพิพาทของประเทศไอซ์แลนด์ กับ ประเทศนอร์เว เกี่ยวกับการกำหนดเขตไหล่ทวีป ก็ได้นำหลักการในการพัฒนาร่วมกันในพื้นที่ทับซ้อนซึ่งปรากฏอยู่ในคดี North Sea Continental Shelf ในกรณีของ

⁴Ibid., para 20-22.

⁵Ibid., para 52.

⁶Ibid., para 22.

⁷Ibid., para 52.

ประเทศไอซ์แลนด์และประเทศนอร์เวย์ ได้ตกลงทำความตกลงเกี่ยวกับประมงและเขตไหล่ทวีป ซึ่งการเจรจาทำความตกลงกันของทั้ง 2 ฝ่ายสามารถตกลงกันได้เกือบทุกประเด็น เว้นแต่ประเด็นที่เกี่ยวกับการอ้างสิทธิของประเทศไอซ์แลนด์ในเขตเศรษฐกิจในเขตไหล่ทวีปซึ่งขยายออกไป 200 ไมล์ทะเล ในบริเวณใกล้กับเกาะ Jan Mayen โดยเกาะดังกล่าวเป็นเกาะที่เกิดจากภูเขาไฟใต้ทะเล โดยเกาะนี้มีผู้คนอาศัยอยู่ ซึ่งเกาะดังกล่าวอยู่ห่างจากชายฝั่งของประเทศไอซ์แลนด์ประมาณ 290 ไมล์ทะเล โดยเกาะนี้อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประเทศนอร์เวย์ แม้ว่าเกาะ Jan Mayen จะเป็นของประเทศนอร์เวย์โดยการออกประกาศของสภาของประเทศนอร์เวย์ในปี 1929 แต่ประเทศนอร์เวย์ ก็ยังไม่ได้ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะเพื่ออ้างสิทธิของตนออกไป 200 ไมล์ทะเล รอบๆ เกาะดังกล่าว ครั้นประเทศนอร์เวย์จะประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะเพื่ออ้างสิทธิในการแสวงประโยชน์ กลับถูกประเทศไอซ์แลนด์คัดค้านการประกาศของประเทศนอร์เวย์ทันทีที่มีการประกาศอ้างสิทธิ

ดังนั้น รัฐทั้งสองจึงตกลงกันเพื่อแต่งตั้ง คณะกรรมการประนีประนอมขึ้นเพื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับเขตแดนบริเวณเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศไอซ์แลนด์และเกาะ Jan Mayen โดยคณะกรรมการจะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic interest) ของประเทศไอซ์แลนด์ในบริเวณเขตไหล่ทวีป ปัจจัยทางธรณีวิทยาและปัจจัยเกี่ยวกับภูมิศาสตร์และพฤติกรรมพิเศษอื่นๆ⁸

คำแนะนำของคณะกรรมการชุดนี้จะต้องเกิดจากเสียงที่เป็นเอกฉันท์ของ คณะกรรมการ และคำแนะนำดังกล่าวไม่ผูกพันประเทศไอซ์แลนด์และประเทศนอร์เวย์ แต่รัฐทั้งสอง จะต้องให้ความสนใจในคำแนะนำดังกล่าวโดยต้องนำไปใช้ในการเจรจาที่จะเกิดขึ้นเพื่อระงับข้อพิพาทดังกล่าว⁹ หลังจากทีคณะกรรมการประนีประนอมได้พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วต่างมีความเห็นว่ารัฐทั้งสองควรทำความตกลงพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ดังกล่าวที่คาดว่าจะมีทรัพยากรปิโตรเลียมอยู่¹⁰ โดยรัฐแต่ละรัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งและให้คณะกรรมการเลือก คณะทำงานขึ้นมาร่วมกันสนับสนุนให้มีการพัฒนาร่วมกันระหว่างสองรัฐ¹¹

คณะกรรมการทางวิทยาศาสตร์ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อกำหนดบริเวณที่คาดว่าจะมีแหล่งปิโตรเลียมในพื้นที่พิพาท คณะกรรมการได้สนับสนุนรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาร่วมใน

⁸The Iceland/Norway Conciliation Recommendations on the Continental Shelf Area Between Iceland and Jan Mayen Island, para 798-799.

⁹Ibid., para 798-799.

¹⁰Ibid., para 825-826.

¹¹Ibid., para 799.

พื้นที่พิพาท โดยคำแนะนำนี้ได้รับการตอบสนองจากรัฐทั้งสองเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการที่รัฐทั้งสองได้ทำความตกลงเกี่ยวกับเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศไอซ์แลนด์กับเกาะ Jan Mayen ขึ้นในปี 1981 (Agreement on the Continental Shelf between Iceland and Jan Mayen 1981) โดยความตกลงฉบับนี้ได้มีการกำหนดให้มีการบริหารจัดการร่วมกัน หากพบแหล่งทรัพยากรอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว

หลังจากกรณีของประเทศไอซ์แลนด์และประเทศนอร์เว แนวคิดดังกล่าวยังถูกนำไปใช้เพื่อเป็นหนทางในการช่วยแก้ปัญหาการกำหนดเขตแดน ดังจะเห็นได้จาก คดีพิพาทระหว่างประเทศตูนิเซียและประเทศลิเบีย ซึ่งพิพาทกันในเรื่องการกำหนดเขตไหล่ทวีประหว่างกัน โดยในคดีนี้ ประเทศตูนิเซียและประเทศลิเบียได้ส่งประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเขตไหล่ทวีปไปให้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้ศาลกำหนดหลักเกณฑ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศในการกำหนดเขตไหล่ทวีปของประเทศตูนิเซียและประเทศลิเบียเพื่อจะใช้ในการกำหนดเขตแดนระหว่างกันโดยปราศจากข้อโต้แย้งระหว่างกัน¹²

ในคดีนี้ ศาลได้กล่าวอ้างถึงหลักแนวทอดยาวตามธรรมชาติ (Natural Prolongation Principle) แต่ไม่ได้ระบุว่า เป็นแนวคิดของหลักความเท่าเทียม (Equitable Principle) หรือ เป็นพฤติการณ์พิเศษ (Special Circumstance)¹³ โดยศาลได้กล่าวโดยสรุปว่า สถานะทางเศรษฐกิจของรัฐคู่กรณีที่มีอยู่จะไม่ถูกนำมาพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดเขตแดน¹⁴ อย่างไรก็ตาม การมีอยู่ของแหล่งน้ำมันในพื้นที่ที่ถูกแบ่ง อาจจะเป็นเหตุหนึ่งที่ถูกนำมาพิจารณาในกระบวนการซึ่งนำหนักเพื่อกำหนดเป็นปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจะให้การกำหนดเขตแดนเกิดความเป็นธรรมขึ้น

ในความเห็นส่วนตัวของท่านผู้พิพากษา Evesen ได้ให้ความเห็นโดยเสนอ ระบบการพัฒนาร่วมสำหรับทรัพยากรปิโตรเลียม โดยท่านผู้พิพากษา Evesen ได้กล่าวว่า การพัฒนาร่วมเป็นแนวทางหนึ่งที่ยุติธรรมในการแก้ปัญหาข้อพิพาทเขตแดนทางทะเล ซึ่งต่อมาก็คือว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดนทางทะเลฉันทมิตร โดยรัฐทั้งสองได้ลงนามทำความตกลง 3 ฉบับได้แก่ ความตกลงกำหนดเขตแดนในเขตไหล่ทวีปซึ่งลงนามในวันที่ 8 สิงหาคม 1988 ฉบับที่ 2 เป็นความตกลงเพื่อก่อตั้งเขตสำรวจร่วมในบริเวณอ่าว Gabes ซึ่งความตกลงดังกล่าวได้มีการกล่าวถึงการบริหารจัดการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวร่วมกัน และฉบับที่ 3 คือ ความ

¹²Tunisia/Libya Continental Shelf case, para 51.

¹³Ibid., para 288,295.

¹⁴Ibid., para 255.

ตกลงให้ประเทศตูนิเซียเข้าไปมีส่วนได้รับผลประโยชน์ร้อยละ 10 ของรายได้จากผลผลิตในอาณาเขตในบริเวณ E1 Bouri ในเขตไหล่ทวีปซึ่งอยู่ในฝั่งของประเทศลิเบีย การทำความตกลงพัฒนาร่วมในปี ค.ศ. 1988 ระหว่างประเทศลิเบียกับประเทศตูนิเซียถือได้ว่า เกิดขึ้นมาจากการเสนอแนะของท่านผู้พิพากษา Evensen

ต่อมาในปี 1999 ประเทศเอริเทรียและประเทศเยเมนได้มีข้อพิพาทกันในเรื่องอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่ทะเลแดงซึ่งอยู่ระหว่างรัฐทั้งสอง โดยคู่กรณีได้นำคดีไปให้อนุญาตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาด (Arbitral tribunal) ในประเด็นความตกลงเกี่ยวกับปิโตรเลียมและการกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างกัน ตุลาการได้ตัดสินโดยเห็นด้วยกับการตัดสินของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดี North Sea Continental Shelf

โดยตุลาการกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า ปัญหาการกำหนดเขตแดนเช่นนี้ต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงและต้องแก้ไขด้วยการเจรจาทำความตกลงระหว่างกัน หากไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้ การแบ่งสัดส่วนในพื้นที่พิพาทในจำนวนที่เท่ากันหรือการทำความตกลงแสวงประโยชน์ร่วมการแก้ปัญหาโดยวิธีการดังกล่าวจะเป็นการเหมาะสมกับกรณีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการสงวนแหล่งทรัพยากรให้เป็นแหล่งเดียวกัน¹⁵ ตุลาการได้ตั้งข้อสังเกตว่า คำแนะนำนี้เกี่ยวข้องกับประเทศเยเมนและประเทศเอริเทรีย เพราะรัฐทั้งสองตั้งอยู่ตรงข้ามกันและมีความใกล้ชิดกันและชาวประมงของทั้งสองประเทศสามารถทำมาหากินได้อย่างอิสระในบริเวณดังกล่าว และประชาชนของทั้งสองประเทศมีศาสนาที่เหมือนกัน¹⁶ ด้วยเหตุนี้เองศาลจึงให้คำแนะนำว่าในกรณีที่ประเทศเอริเทรีย และประเทศเยเมน ได้ค้นพบแหล่งน้ำมันที่สำคัญที่อยู่ข้างเขตแดนระหว่างกัน การแก้ปัญหาดังกล่าวคือ การใช้วิธีการเป็นผู้ใช้ร่วมกัน (joint user approach) ในแหล่งทรัพยากรดังกล่าว

จากคำพิพากษา คำแนะนำ และคำชี้ขาดในกรณีต่างๆ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แนวคิดการพัฒนาร่วมในแหล่งทรัพยากรในพื้นที่พิพาทหรือพื้นที่ทับซ้อนถูกนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิพาทหรือพื้นที่ทับซ้อนในระหว่างที่ยังไม่สามารถกำหนดเขตไหล่ทวีปหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างกันได้ แนวทางนี้เป็นการร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน แสวงประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยบรรเทาความตึงเครียดของการเจรจากำหนดเขตแดนในพื้นที่พิพาท เนื่องจากการเจรจากำหนดเขตแดนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ โดยส่วนใหญ่แล้วมักเกิดมาจากบริเวณที่มีการเจรจากำหนดเขตแดนกันนั้นเป็นพื้นที่ที่อุดมไปด้วย

¹⁵The Eritrea V. Yemen Tribunal Phase II Decision, para 84.

¹⁶Ibid., para 85.

ทรัพยากรที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งเป็นอุปสรรคของการเจรจาระหว่างกัน หากทรัพยากรดังกล่าวถูกบริหารจัดการร่วมกันจนหมดไป ลึ้นไปแล้ว การกำหนดเขตแดนคงไม่ใช่เรื่องยากนัก

นอกจากบรรดาคำพิพากษา คำแนะนำ และคำชี้ขาด หากพิจารณาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ข้อ 74 และ ข้อ 83 แล้วจะพบว่า อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย ค.ศ. 1982 ได้กำหนดวิธีการในการช่วยให้การกำหนดเขตไหล่ทวีปและเศรษฐกิจจำเพาะสามารถสำเร็จได้ไว้ว่า “ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุความตกลงตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 รัฐที่เกี่ยวข้องจะพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและความร่วมมือกัน และในช่วงระยะเวลานี้จะพยายามทุกวิถีทางที่จะไม่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดขวางการบรรลุความตกลงสุดท้าย ข้อตกลงเช่นว่าจะไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อการกำหนดขอบเขตขั้นสุดท้าย”^{*} หากพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดว่า ในระหว่างที่ยังไม่สามารถบรรลุความตกลงเพื่อกำหนดเขตไหล่ทวีปหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐที่เกี่ยวข้องจะพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราว (Provisional arrangement) ซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและความร่วมมือกัน ข้อตกลงชั่วคราวเพื่อร่วมกันแสวงประโยชน์ในระหว่างที่ไม่สามารถทำความตกลงกันได้ แม้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดว่า ข้อตกลงชั่วคราวคืออะไร หมายถึงอะไร หรือบทบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดวิธีการใดเป็นข้อตกลงชั่วคราวเพื่อให้รัฐที่พิพาทกันใช้ ในระหว่างที่ยังไม่สามารถตกลงกำหนดเขตแดนกันได้ แม้ว่าข้อตกลงชั่วคราวจะเป็นคำที่กว้างมาก การบัญญัติอย่างนี้ส่งผลดีต่อรัฐที่พิพาทในการเจรจาทำข้อตกลง ซึ่งหากพิจารณาจากการปฏิบัติของรัฐ (State Practice) จะเห็นว่ารัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะใช้วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่พิพาทเป็นข้อตกลงชั่วคราวเพื่อใช้บังคับระหว่างที่ความตกลงยังไม่บรรลุผล เช่น ในกรณีการอ้างสิทธิไหล่ทวีปทับซ้อนกันระหว่างประเทศอินโดนีเซีย กับประเทศออสเตรเลีย ประเทศทั้งสองพยายามแก้ปัญหาในการกำหนดเขตแดนในบริเวณดังกล่าวโดยเริ่มเจรจากัน แต่ทั้งคู่ก็ตกลงวิธีการกำหนดอาณาเขตไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เพื่อแก้ปัญหาในการกำหนดเขตแดน ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้เริ่มเจรจาเพื่อหาข้อตกลงชั่วคราวตามที่ระบุไว้ในข้อ 83 ซึ่งรัฐทั้งคู่ได้กล่าวไว้ในอาภัมพทของสนธิสัญญาติมอร์แก๊ป (Timor Gap Treaty) โดยทั้งคู่ได้เลือกวิธีการพัฒนาร่วมกันในพื้นที่พิพาทเป็นข้อตกลงชั่วคราวในระหว่างที่ยังไม่สามารถกำหนดเขตแดนระหว่างกันได้ และมีอีกหลายกรณีที่คล้ายกัน

^{*} Pending agreement as provided for in paragraph 1, the States concerned, in a spirit of understanding and cooperation, shall make every effort to enter into provisional arrangements of a practical nature and, during this transitional period, not to jeopardize or hamper the reaching of the final agreement. Such arrangements shall be without prejudice to the final delimitation.

เช่น ความตกลงระหว่างประเทศตูนิเซีย กับ ประเทศลิเบีย ในปี 1988 ความตกลงระหว่างประเทศกินี-บิสเซา กับ ประเทศเซเนกัล ปี 1993/1995 ประกาศร่วมกันของประเทศอาร์เจนตินา กับ ประเทศอเมริกา ปี 1995 ความตกลงระหว่างประเทศออสเตรเลีย กับ ประเทศอิสติมอร์ ปี 2001 และ ความตกลงระหว่าง ไนจีเลีย กับประเทศเซาโตเม และบรินซิเป ปี 2001

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดว่า ข้อตกลงชั่วคราว คือ การพัฒนาร่วม (Joint Development) การพัฒนาร่วมเป็นเพียงวิธีหนึ่งในหลายวิธีที่รัฐคู่พิพาทสามารถตกลงกันระหว่างที่ยังไม่สามารถตกลงเขตแดนระหว่างกันได้ หากพิจารณาจากการปฏิบัติของรัฐจะเห็นได้ว่ารัฐคู่พิพาทส่วนใหญ่จะใช้การพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อนเป็นข้อตกลงชั่วคราว ซึ่งก็เป็นการสอดคล้องกับคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนาร่วมเป็นแนวคิดหนึ่งในการช่วยระงับหรือผ่อนคลายความตึงเครียดในการเจรจากำหนดเขตแดนระหว่างรัฐคู่พิพาทซึ่งยังไม่สามารถตกลงกันได้ ซึ่งศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้สนับสนุนวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันเพื่อให้เกิดผลประโยชน์กับรัฐคู่กรณีและเป็นการป้องกันมลภาวะในบริเวณพื้นที่พิพาท

3.2 การพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อนเป็นวิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายๆ ทวีป ไม่ว่าจะเป็น ทวีปเอเชีย* ทวีปแอฟริกา** และในทวีปยุโรป*** เพื่อเป็นการทูลเกล้าปัญหาในการ

---

*ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง ประเทศญี่ปุ่นได้ทำความตกลงเกี่ยวกับการพัฒนาร่วมกันในเขตไหล่ทวีปตอนใต้ตรงข้ามกับประเทศเกาหลีใต้ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวได้ลงนามในวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1974 (Agreement concerning joint development of the southern part of the continental shelf adjacent to the two countries 30 January 1974)

ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ บันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียในเรื่องการก่อตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงหาประโยชน์ร่วมกันในทรัพยากรบนพื้นดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปของทั้งสองรัฐที่อยู่ในอ่าวไทย โดยบันทึกความเข้าใจได้ลงนามเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1979 (Memorandum of Understanding between the Kingdom of Thailand Malaysia on the Establishment of a Joint Authority for the Exploitation of the Resources of the Sea-Bed in a Defined Area of the Continental Shelf of the Two Countries in the Gulf of Thailand, signed 21 February 1979), สนธิสัญญา ระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียในเรื่องเขตความร่วมมือในบริเวณพื้นที่ระหว่างจังหวัดติมอร์

ของประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลียเหนือ โดยสนธิสัญญาลงนามวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 1989 (Treaty between Australia and the Republic of Indonesia on the Zone of Cooperation in an Area between the Indonesian Province of East Timor and Northern Australia, signed 11 December 1989), สนธิสัญญาในทะเลติมอร์ ระหว่างรัฐบาลอีสติมอร์ และรัฐบาลออสเตรเลีย ลงนามวันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 2002 (Timor Sea Treaty between the Government of East Timor and the Government of Australia, 20 May 2002), บันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามเพื่อการสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากปิโตรเลียมในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองประเทศ โดยบันทึกความเข้าใจได้ลงนามวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1992 (Memorandum of Understanding between Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam for the Exploration and Exploitation of Petroleum in a Defined Area of the Continental Shelf Involving the Two Countries, signed 5 June 1992), ในภูมิภาคเอเชียตะวันตก มีข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกันได้แก่ ความตกลงเขตแดนระหว่าง ประเทศบาเลนและประเทศซาอุดีอาระเบียลงนามวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1958 (Bahrain-Saudi Arabia boundary agreement 22 February 1958) ประเทศคูเวตและประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้ทำความตกลงเกี่ยวกับการแบ่งเขตกึ่งกลาง (Partition of the Neutral Zone) โดยได้ลงนามในวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 1965 และ ความตกลงเพื่อระงับข้อพิพาทเรื่องเขตแดนนอกชายฝั่งและความเป็นเจ้าของเกาะระหว่างการ์ต้าและอาบูดาบี ลงนามเมื่อวันที่ 20 มีนาคม ค.ศ. 1969 (Agreement For settlement of the offshore boundary and ownership of islands between the Emirates of Qatar and Abu Dhabi, 20 March 1969)

** ในภูมิภาคแอฟริกากลาง ประเทศเซา โตเม และปรินซิเป (Sao Tome and Principe) และประเทศไนจีเรีย ได้ทำสนธิสัญญาในเรื่องการพัฒนาาร่วมกันของปิโตรเลียมและทรัพยากรอื่นๆ ในบริเวณของเขตเศรษฐกิจจำเพาะของทั้งสองประเทศซึ่งได้ลงนามในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2001 (Treaty Dated 21 February 2001 Between The Federal Republic Of Nigeria & The Democratic Republic Of Sao Tome e Principe On The Joint Development Of Petroleum And Other Resources, In Respect Of Areas Of The Exclusive Economic Zone Of The Two States)

ในภูมิภาคแอฟริกาเหนือ ประเทศแอลจีเรีย กับประเทศ ตูนิเซีย ได้ทำความตกลงลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2002 ในเรื่องข้อตกลงชั่วคราว ในการกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างประเทศทั้งสอง (Agreement Dated 11 February 2002 On Provisional Arrangements For The Delimitation Of The Maritime Boundaries Between The Republic Of Tunisia & The People's Democratic Republic Of Algeria)

และ ประเทศลิเบียและประเทศตูนิเซีย ได้ทำความตกลงแบ่งปันการสำรวจและผลผลิต ลงวันที่ 25 ตุลาคม ค.ศ. 1995 (Exploration & Production Sharing Agreement Dated 25 October 1995)

ในภูมิภาคแอฟริกาใต้ ได้มีประเทศกินี บิสเซา (Guinea-Bissau) กับประเทศเซเนกัล ได้ทำพิธีสารของความตกลงเกี่ยวกับองค์กรและการดำเนินการของตัวแทนเพื่อจัดการและร่วมมือกันระหว่างทั้งสองประเทศ ลงนามวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 1995 (Protocol of Agreement Relating to the Organization and Operation of the Agency for Management and Cooperation between the Republic of Senegal and the Republic

กำหนดเขตแดนระหว่างกัน ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะนำไปสู่หนทางในการเจรจาเพื่อกำหนดเขตแดนระหว่างกัน แม้ว่าในหลายๆ ทวีปจะมีการใช้การพัฒนาร่วมเป็นวิธีการในการแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อน แต่เนื่องจากขอบเขตของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาร่วมในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น ได้แก่ การพัฒนาร่วมของประเทศญี่ปุ่น และ ประเทศเกาหลีใต้ การพัฒนาร่วมของประเทศมาเลเซีย และ ประเทศไทย การพัฒนาร่วมของประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศอินโดนีเซีย การพัฒนาร่วมของประเทศมาเลเซีย และ ประเทศเวียดนาม และการพัฒนาร่วมของประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศติมอร์ตะวันออก

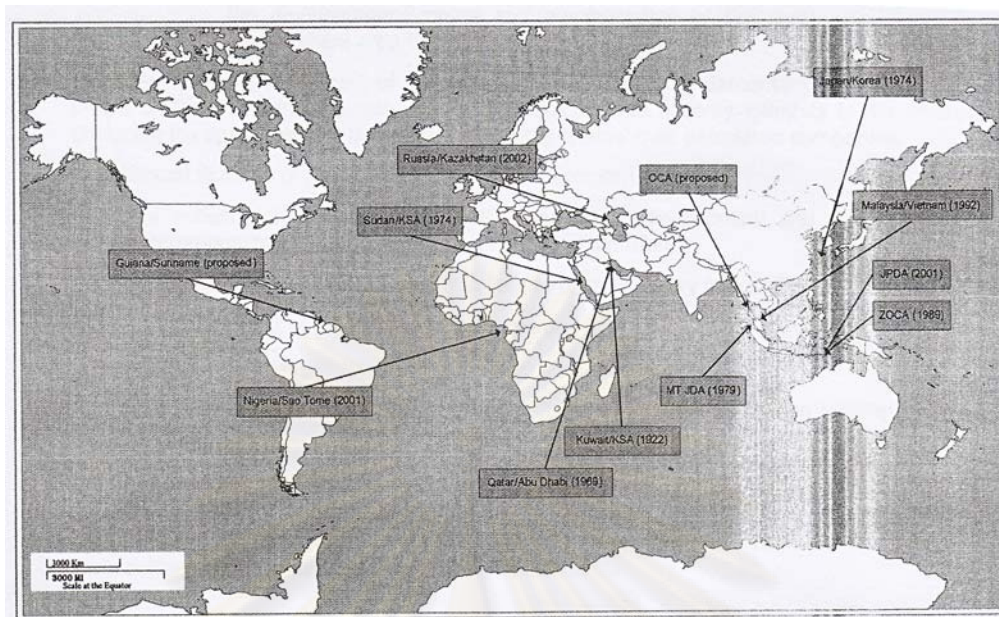
---

of Guinea-Bissau, signed 12 June 1995) และ ความตกลงร่วมมือและบริหารระหว่างรัฐบาลเซเนกัลและรัฐบาลกินี บิสเซา ลงนามวันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 1993

*** ในภูมิภาคยุโรปเหนือ ได้มีการทำข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน ได้แก่ ประกาศร่วมกันโดยสหราชอาณาจักรและประเทศอาร์เจนตินาในเรื่องการร่วมมือกันในกิจกรรมต่างๆ นอกชายฝั่งในมหาสมุทรแอตแลนติกด้านตะวันตกเฉียงใต้ ลงนามวันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 1995 (Joint Declaration by the UK and Argentina on Cooperation over Offshore Activities in the South West Atlantic, signed 27 September 1995)

ในภูมิภาคยุโรปตะวันตก ได้มีข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกันหลายความตกลงได้แก่ อนุสัญญาระหว่างรัฐบาลประเทศฝรั่งเศสและรัฐบาลสเปนในเรื่องการกำหนดเขตไหล่ทวีปของทั้งสองประเทศในอ่าวบิสเคย์ (Bay of Biscay) ลงนามวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 1974 (Convention between the Government of the French Republic and the Government of the Spanish State on the Delimitation of the Continental Shelves of the Two States in the Bay of Biscay, signed 29 January 1974)

สนธิสัญญาระหว่างประเทศเนเธอร์แลนด์กับประเทศเยอรมันเกี่ยวกับข้อตกลงในความร่วมมือใน Ems Estuary ลงนามวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 1960 (Treaty Concerning Arrangements for Cooperation in the Ems Estuary (Ems-Dollard Treaty) of 8 April 1960)

ภาพการทำกรพัฒนาพื้นที่ร่วมในหลายๆ ทวีป¹⁷

3.2.1 การพัฒนาร่วมของประเทศญี่ปุ่น และ ประเทศเกาหลีใต้

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศหมู่เกาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออก ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ทางตะวันตกติดกับคาบสมุทรเกาหลี และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีทะเลญี่ปุ่นกั้น ส่วนทางทิศเหนือ ติดกับประเทศรัสเซีย มีทะเลโอค็อตสค์ เป็นเส้นแบ่งเขตแดน ประเทศญี่ปุ่นมีเนื้อที่กว่า 377,835 ตารางกิโลเมตร นับเป็นอันดับที่ 62 ของโลก หมู่เกาะญี่ปุ่นประกอบไปด้วยเกาะน้อยใหญ่กว่า 3,000 เกาะ เกาะที่ใหญ่ที่สุดก็คือเกาะฮอนชู ฮอกไกโด คีวชู และ ชิโกกุ ตามลำดับ เกาะของญี่ปุ่นส่วนมากจะเป็นหมู่เกาะภูเขา ซึ่งในนั้นมีจำนวนหนึ่งเป็นภูเขาไฟ เช่น ภูเขาไฟฟูจิ ภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศ เป็นต้น ประชากรของญี่ปุ่นนั้นมีมากเป็นอันดับที่ 10 ของโลก คือประมาณ 128 ล้านคน เมืองหลวงของญี่ปุ่นคือกรุงโตเกียว ซึ่งถ้ารวมบริเวณปริมณฑลเข้าไปด้วยแล้วจะกลายเป็นเขตเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่มีประชากรอยู่อาศัยมากกว่า 30 ล้านคน

ส่วนสาธารณรัฐเกาหลี (Republic of Korea) หรือ เกาหลีใต้ (South Korea) เป็นประเทศในเอเชียตะวันออก มีพื้นที่ครอบคลุมส่วนใต้ของคาบสมุทรเกาหลี พรมแดน

¹⁷ BG Thailand, "Thailand-Cambodia Overlapping Claims Area, Potential application of the documents and Structure of the Malaysia-Thailand Joint Development Area to the OCA," Presented at Chulalongkorn University, 3 March 2006.

ทางเหนือติดกับประเทศเกาหลีเหนือ มีประเทศญี่ปุ่นตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้โดยมีทะเลญี่ปุ่น และช่องแคบเกาหลีกั้นไว้

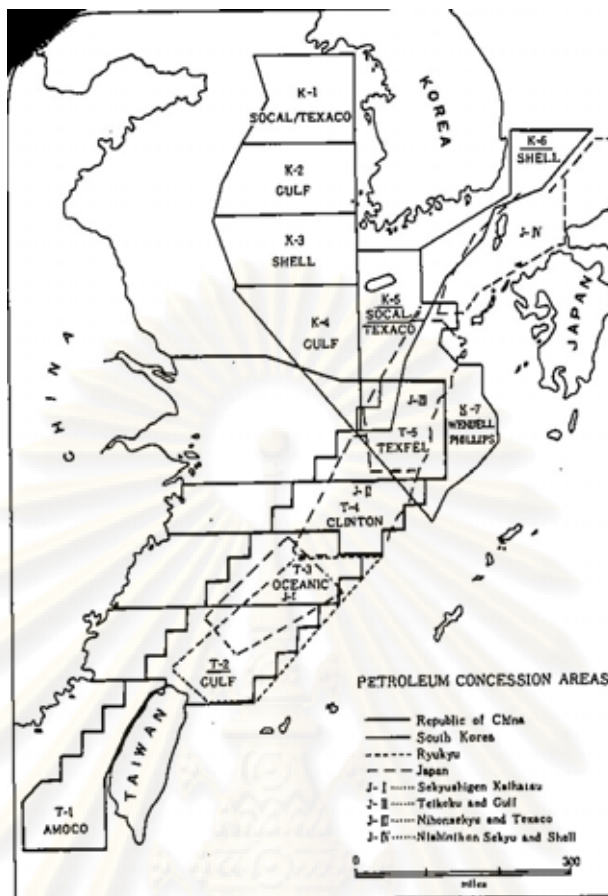
ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ต่างเป็นประเทศที่เป็น เกาะและอยู่ใกล้ชิดกัน เมื่อมีการประกาศอาณาเขตทางทะเลจึงมีโอกาสการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนอัน เป็นผลทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้น

3.2.1.1 มूलเหตุของปัญหาพื้นที่ทับซ้อน

ในเดือนตุลาคมและเดือนพฤศจิกายน ในปี ค.ศ. 1968 นักวิทยาศาสตร์ทางทะเลของประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ ไต้หวัน และประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ร่วมกันสำรวจทางธรณีวิทยาในพื้นที่ดินใต้ทะเลจีนตะวันออกและทะเลเหลือง ภายใต้การ สนับสนุนของคณะกรรมการเศรษฐกิจของสหประชาชาติแห่งเอเชียและตะวันออกไกล (UN Economic Commission for Asia and the Far East (ECAFE)) โดยคณะทำงานได้แถลงรายงาน การสำรวจทางธรณีวิทยาในปี ค.ศ. 1969 ว่า จากการสำรวจของคณะทำงานดังกล่าว มีการ คาดหมายกันว่าจะมีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นจำนวนมากอยู่ในบริเวณทะเลเหลืองและ ทะเลจีนตะวันออก โดยเฉพาะบริเวณเขตไหล่ทวีประหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น¹⁸ จากรายงานฉบับดังกล่าวเป็นสาเหตุให้เกิดความตื่นตัวของประเทศที่อยู่ในบริเวณนั้น โดยประเทศ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และประเทศเกาหลีใต้ ได้ประกาศเขตไหล่ทวีปของตนบริเวณทะเลเหลืองและทะเล จีนตะวันออก อย่างไรก็ตาม การประกาศเขตไหล่ทวีปเป็นการประกาศฝ่ายเดียว (Unilateral Declaration) จึงทำให้เกิดการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกัน เป็นเหตุให้เกิดพื้นที่พิพาทขึ้น ดังรูป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁸Choon-ho Park. East Asia and the law of the sea,(Seoul: National University press, 1983), p. 125.

ภาพการประกาศพื้นที่สัมปทานของประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน¹⁹

เนื่องจากแต่ละประเทศต่างใช้วิธีการกำหนดเขตไหล่ทวีปของตน โดยอาศัยหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่น ใช้หลักเส้นมัธยะ (Median line) เป็นเกณฑ์ในการกำหนดเขตไหล่ทวีปของตน ส่วนประเทศไต้หวัน ใช้หลักพื้นที่ที่ทอดยาวตามธรรมชาติ (Natural prolongation of land territory) ในการกำหนดเขตไหล่ทวีป ส่วนประเทศเกาหลีใต้ ใช้หลักเส้นมัธยะและหลักพื้นที่ที่ทอดยาวตามธรรมชาติซึ่งประเทศเกาหลีใต้ได้ใช้หลักเส้นมัธยะเพื่อกำหนดเขตไหล่ทวีปในบริเวณทะเลเหลืองตรงข้ามกับประเทศจีน ส่วนหลักพื้นที่ที่ทอดยาวตามธรรมชาติใช้เพื่อกำหนดเขตไหล่ทวีปในบริเวณทะเลจีนตะวันออกทางฝั่งที่ติดกับประเทศญี่ปุ่น²⁰

¹⁹Ibid., p. 8.

²⁰Ibid., p.127.

หลังจากที่ทั้งสามประเทศได้ประกาศอ้างสิทธิในเขตไหล่ทวีปทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นทั้งหมด 13 เขต²¹ โดยในหลายๆ เขต แต่ละประเทศต่างได้ทำสัญญาสำรวจน้ำมันกับบริษัทน้ำมันของประเทศตะวันตก ด้วยในขณะนั้นน้ำมันมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ทำให้ทั้งสามประเทศต่างพยายามเจรจาหาข้อยุติในกรณีพิพาทดังกล่าว ในกลางปี 1970 ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ และได้หวัน ได้ตกลงที่จะทำการพัฒนาร่วมในพื้นที่ดังกล่าว โดยจะยังไม่มีการเจรจាកำหนดเขตแดนระหว่างกัน ในเดือนธันวาคม ปี 1970 ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมเฉพาะการสำหรับการพัฒนาน้ำมันใต้พื้นทะเลโดยประเทศทั้งสาม อย่างไรก็ตาม ความพยายามดังกล่าวของทั้งสามประเทศไม่สัมฤทธิ์ผล เนื่องจากประเทศจีนได้คัดค้านอย่างรุนแรงโดยประเทศจีนได้แสดงการคัดค้านโครงการพัฒนาร่วมด้วยเหตุผลที่ว่า ประเทศจีนมีสิทธิในพื้นที่เขตไหล่ทวีปที่ได้มีการพัฒนาร่วม อันเป็นผลให้ความพยายามครั้งแรกในการตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกันสามฝ่ายอันได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น และได้หวัน เป็นอันยุติลง หลังจากนั้น ได้หวันขอถอนตัวออกจากโครงการพัฒนาร่วม เนื่องด้วยเหตุผลทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่นต่างใช้ความพยายามอีกครั้งในการเจรจาเพื่อพัฒนาพื้นที่ร่วมในปี 1972 ในปีถัดมาได้เกิดวิกฤตการณ์น้ำมันขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศทั้งสองต่างใช้ความพยายามในการตกลงกัน ซึ่งเป็นผลให้เกิดความตกลงพัฒนาร่วมขึ้น เดือนมกราคม ปี 1974²²

หลังจากที่ได้มีการลงนามทำความตกลงกันแล้วก็ยังคงเกิดอุปสรรคอีกครั้ง ในการให้สัตยาบันเพื่อปฏิบัติตามความตกลง ด้านประเทศเกาหลีใต้ไม่มีปัญหาในการให้สัตยาบันเพื่อปฏิบัติตามความตกลง โดยประเทศเกาหลีใต้ได้ให้สัตยาบันในเดือนธันวาคมในปีเดียวกัน แต่ในทางกลับกัน ประเทศญี่ปุ่นใช้เวลายาวนานถึง 4 ปี ในการให้สัตยาบันเพื่อปฏิบัติตามความตกลง การให้สัตยาบันล่าช้าครั้งนี้เกิดขึ้นมาจาก เหตุผล 2 ประการด้วยกัน คือ ประการแรกตามกฎหมายภายในของประเทศญี่ปุ่น จะต้องนำความตกลงดังกล่าวเข้าสภาเพื่อให้สภาพิจารณาและให้สัตยาบัน และประการที่สองต้องมีการออกกฎหมายเพื่อรองรับในการปฏิบัติตามความตกลง²³

²¹Suk Kyoon Kin. The joint development of offshore energy resources: Prospects and Issues in East Asia[online], 1 Jan 2008. Available from: http://works.bepress.com/suk_kyoon_kin/2/

²²Ibid.,

²³Masahiro Miyoshi, "The Japan/south Korea joint development agreement of 1974," in Joint development of offshore oil and gas volume II, eds Hazel Fox et.(Great Britain: The British Institute of International and Comparative Law, 1990), p.90.

3.2.1.2 สารสำคัญของความตกลงพัฒนาร่วม

ความตกลงระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้เกี่ยวกับการพัฒนาร่วมในบริเวณทางใต้ของไหล่ทวีปซึ่งอยู่ประชิดกันของทั้งสองประเทศ (Agreement between Japan and the republic of Korea concerning joint development of the southern part of the continental shelf adjacent to the two countries 1974) (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า ความตกลง 1974) ได้ทำขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างกันเพื่อให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เท่ากันในการจัดการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียมร่วมกันในบริเวณดังกล่าว²⁴ และความตกลงดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจรจาในการกำหนดเส้นเขตแดนในไหล่ทวีประหว่างกัน โดยความตกลง 1974 ประกอบด้วย ทั้งหมด 31 ข้อ

หากพิจารณาเนื้อหาของความตกลงทั้ง 31 ข้อ จะพบว่าความตกลงได้กล่าวถึงเนื้อหาสาระไว้ 7 เรื่อง อันได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน สิทธิและหน้าที่ของผู้รับสัมปทานและผู้ดำเนินงานตามสัญญา บทบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน การระงับข้อพิพาท และ ระยะเวลาของการพัฒนาร่วมตามความตกลง

ก. การแบ่งปันผลประโยชน์

ความตกลงดังกล่าวได้กำหนดพื้นที่พัฒนาร่วมไว้ในข้อ II ของความตกลงเพื่อกำหนดพื้นที่ในการพัฒนาร่วม โดยประเทศทั้งสองได้ทำการกำหนดตำแหน่งของพื้นที่พัฒนาร่วมไว้ ดังนี้²⁵

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
ตำแหน่งที่ 1	32°57.0' N	127°41.1' E
ตำแหน่งที่ 2	32°53.4' N	127°36.3' E

²⁴Preamble of Agreement between Japan and the republic of Korea concerning joint development of the southern part of the continental shelf adjacent to the two countries 1974.

²⁵ความตกลง 1974, Article II.

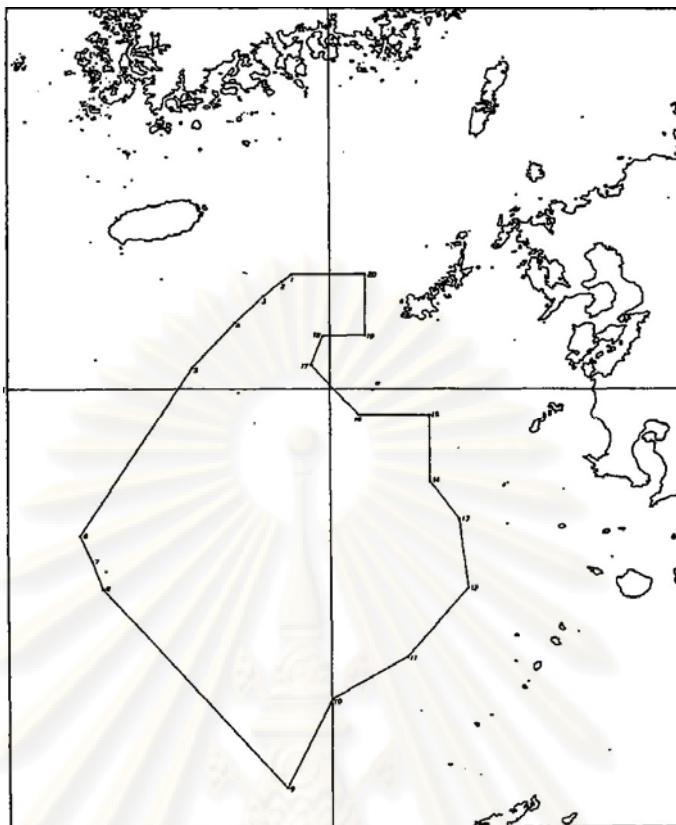
ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
ตำแหน่งที่ 3	32°46.2' N	127°27.8' E
ตำแหน่งที่ 4	32°33.6' N	127°13.1' E
ตำแหน่งที่ 5	32°10.5' N	126°51.5' E
ตำแหน่งที่ 6	30°46.2' N	125°55.5' E
ตำแหน่งที่ 7	30°33.3' N	126°00.8' E
ตำแหน่งที่ 8	30°18.2' N	126°05.5' E
ตำแหน่งที่ 9	28°36.0' N	127°38.0' E
ตำแหน่งที่ 10	29°19.0' N	128°00.0' E
ตำแหน่งที่ 11	29°43.0' N	128°38.0' E
ตำแหน่งที่ 12	30°19.0' N	129°09.0' E
ตำแหน่งที่ 13	30°54.0' N	129°04.0' E
ตำแหน่งที่ 14	31°13.0' N	128°50.0' E
ตำแหน่งที่ 15	31°47.0' N	128°50.0' E
ตำแหน่งที่ 16	31°47.0' N	128°14.0' E
ตำแหน่งที่ 17	32°12.0' N	127°50.0' E
ตำแหน่งที่ 18	32°27.0' N	127°56.0' E
ตำแหน่งที่ 19	32°27.0' N	128°18.0' E
ตำแหน่งที่ 20	32°57.0' N	128°18.0' E

รวม ดังรูป

หากนำตำแหน่งต่างๆ มากำหนดลงในแผนที่จะได้พื้นที่พัฒนา

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

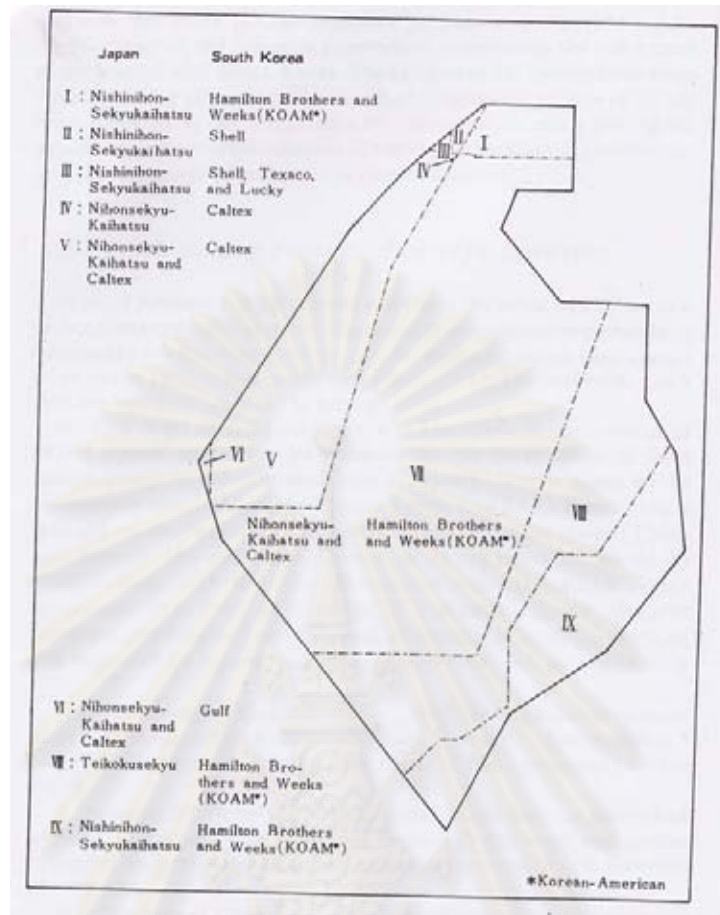
ภาพพื้นที่พัฒนาร่วมของประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้²⁶

โดยพื้นที่พัฒนาร่วมครอบคลุมพื้นที่ 24,092 ตารางไมล์ทะเล โดยพื้นที่บริเวณดังกล่าวถูกแบ่งออกเป็น 9 เขตย่อย ซึ่งแต่เดิมในขณะทำความตกลงได้มีการแบ่งพื้นที่ดังกล่าวออกเป็น 6 เขตย่อยเท่านั้น ซึ่งในภายหลังจึงมาดำเนินการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ได้รับความยินยอมจากประเทศสอง²⁷

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁶ Annex of Agreement between JAPAN and the Republic of Korea concerning Joint development of the southern part of the continental shelf adjacent to the two countries

²⁷ ความตกลง 1974, Article III (2).

ภาพการแบ่งพื้นที่ในพื้นน้ำที่พัฒนาร่วมของประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้²⁸

การแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ความตกลง 1974 ได้กำหนดให้ผลประโยชน์และค่าใช้จ่าย ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับสัดส่วนจำนวนเท่ากัน²⁹ ในทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนค่าใช้จ่ายผู้รับสัมปทานจะแบ่งตามสัดส่วนที่เท่ากันระหว่างผู้รับสัมปทานทั้งสอง โดยสัดส่วนของทรัพยากรธรรมชาติอยู่ภายใต้สิทธิอธิปไตย (Sovereign Right) ของประเทศคู่สัญญาซึ่งจะกำหนดในสัญญาสัมปทาน นอกจากนี้ประเทศแต่ละประเทศยังสามารถกำหนดภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ต่อผู้รับสัมปทานได้

²⁸ Choon-ho Park, East Asia and the law of the sea, (Seoul: National University press, 1983), p. 130.

²⁹ ความตกลง 1974, Article IX.

ข. วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน

ความตกลง 1974 ได้ใช้โครงสร้างการร่วมทุน (Joint Venture) ในการพัฒนาพื้นที่ร่วม โดยให้แต่ละประเทศยังคงมีอำนาจในการคัดเลือกผู้รับสัมปทานในพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ย่อย (Subzone) สัญญาสัมปทานเพื่อกำหนดผลประโยชน์ของผู้รับสัมปทาน ค่าใช้จ่ายนั้น ขึ้นอยู่กับการเจรจาระหว่างผู้รับสัมปทานกับประเทศผู้ให้สัมปทาน หลังจากแต่ละประเทศได้คัดเลือกผู้รับสัมปทานได้แล้ว ผู้รับสัมปทานของแต่ละประเทศจะต้องทำสัญญาดำเนินการ (Operation agreement) ซึ่งมีลักษณะเป็นการร่วมทุน ความตกลงดังกล่าวจะกำหนดสัดส่วนของทรัพยากรและค่าใช้จ่าย และการคัดเลือกผู้ดำเนินงานและการระงับข้อพิพาท³⁰ โดยความตกลงดังกล่าวให้ตั้งคณะกรรมการร่วมของทั้งสองประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติตามความตกลงโดยคณะกรรมการร่วมประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ซึ่งมาจากประเทศทั้งสอง

นอกจากที่ความตกลง 1974 จะกำหนดให้ประเทศแต่ละประเทศเป็นผู้คัดเลือกผู้รับสัมปทานแล้ว ความตกลง 1974 ยังกำหนดหน้าที่ให้ประเทศคู่ภาคีตกลงกันกำหนดมาตรการในการป้องกันการชนกัน (Collision) ทางทะเล และป้องกันและกำจัดมลภาวะทางทะเลอันเป็นผลมาจากกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวกับการสำรวจหรือการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาร่วม³¹ และ ประเทศแต่ละประเทศมีหน้าที่จะต้องแจ้งให้ประเทศอีกฝ่ายหนึ่งทราบถึงการก่อสร้างของประเทศอีกประเทศหนึ่งในพื้นที่พัฒนาร่วม³²

ค. กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางแพ่ง อาญาหรือกฎหมายเฉพาะ นั้น ในความตกลงได้กำหนดให้ใช้กฎหมายและกฎระเบียบของประเทศที่ผู้รับสัมปทานได้เป็นผู้ดำเนินงานในเขตย่อย³³ ตัวอย่าง พื้นที่ย่อยที่ 1 ผู้รับสัมปทานจากประเทศญี่ปุ่นได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้ดำเนินงาน ดังนั้น พื้นที่ย่อยที่ 1 กฎหมายและกฎระเบียบที่บังคับใช้คือ กฎหมายและกฎระเบียบของประเทศญี่ปุ่นที่เกี่ยวกับดำเนินการสัมปทาน

³⁰ ความตกลง 1974, Article IV, V, VI.

³¹ ความตกลง 1974, Article XX.

³² ความตกลง 1974, Article XXII.

³³ ความตกลง 1974, Article XIX.

ง. สิทธิและหน้าที่ของผู้รับสัมปทานและผู้ดำเนินงานตามสัญญา

ผู้รับสัมปทาน คือ บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากแต่ละคู่ภาคีภายใต้กฎหมายและระเบียบของคู่ภาคีนั้นในการสำรวจและ/หรือ แสวงประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาร่วม³⁴

ส่วนผู้ดำเนินงานตามสัญญา คือ ผู้รับสัมปทานซึ่งได้รับมอบหมายและกระทำการภายใต้สัญญาดำเนินการในแต่ละพื้นที่ย่อยของพื้นที่พัฒนาร่วม³⁵

การคัดเลือกผู้รับสัมปทานนั้นตามความตกลง 1974 เป็นอำนาจของประเทศแต่ละประเทศ เมื่อประเทศคู่ภาคีสามารถคัดเลือกผู้รับสัมปทานในพื้นที่ย่อยได้แล้ว โดยประเทศคู่ภาคีจะต้องคัดเลือกผู้รับสัมปทานซึ่งการคัดเลือกนั้นจะต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่ความตกลงฉบับนี้มีผลใช้บังคับ³⁶

ความตกลง 1974 ได้กำหนดสิทธิของผู้รับสัมปทานเอาไว้ในข้อ IX กล่าวคือ ผู้รับสัมปทานของทั้งสองประเทศมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งในทรัพยากรธรรมชาติที่ขุดขึ้นมาได้จากพื้นที่ทับซ้อนในจำนวนเท่ากัน ส่วนค่าใช้จ่ายในการสำรวจและแสวงประโยชน์ ผู้รับสัมปทานของทั้งสองประเทศต้องรับผิดชอบในจำนวนเท่ากัน สิทธิที่ผู้รับสัมปทานมีในความตกลงนี้คือ สิทธิในการสำรวจและสิทธิในการแสวงประโยชน์

ระยะเวลาของสิทธิในการสำรวจ คือ 8 ปี นับแต่วันที่สัญญาดำเนินการมีผลใช้บังคับ ส่วนระยะเวลาของสิทธิในการแสวงประโยชน์ คือ 30 ปี นับแต่วันที่สิทธิในการแสวงประโยชน์ได้เริ่มต้นขึ้น ระยะเวลาของสิทธิในการแสวงประโยชน์สามารถขยายได้อีก 5 ปี³⁷

³⁴ ความตกลง 1974, Article I (2).

³⁵ ความตกลง 1974, Article I (5).

³⁶ ความตกลง 1974, Article IV (1).

³⁷ ความตกลง 1974, Article X.

สิทธิในการสำรวจหรือสิทธิในการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติอาจถูกยกเลิกโดยรัฐที่ให้สัมปทาน การยกเลิกนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการปกป้องผู้รับสัมปทาน³⁸

ส่วนหน้าที่ของผู้รับสัมปทาน ความตกลง 1974 กำหนดให้ผู้รับสัมปทานจะต้องขุดเจาะเพื่อสำรวจเป็นจำนวนไม่เกินกว่า 2 แห่ง ในแต่ละพื้นที่ย่อย ในระยะ 3 ปีแรก เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการเร่งรีบในการขุดเจาะซึ่งจะทำให้การควบคุมไม่มีประสิทธิภาพ และกำหนดให้ผู้รับสัมปทานของทั้งสองประเทศจะต้องเริ่มดำเนินการภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่สิทธิสำรวจหรือสิทธิในการแสวงประโยชน์ได้เริ่มขึ้นและผู้รับสัมปทานของทั้งสองประเทศจะต้องไม่หยุดการดำเนินการมากกว่า 6 เดือนติดต่อกัน

จ. บทบัญญัติเกี่ยวกับการเงินและภาษี

คู่ภาคีไม่ว่าฝ่ายใดจะไม่กำหนดภาษีต่างๆ หรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ต่อผู้รับสัมปทานของคู่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเกี่ยวกับกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม รายได้ซึ่งได้รับจากกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ การครอบครองทรัพย์สินในพื้นที่พัฒนาร่วมที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือ พื้นที่ย่อย

คู่ภาคีแต่ละฝ่ายอาจจะกำหนดภาษีต่างๆ หรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ต่อผู้รับสัมปทานของตนได้ ในภาษีเกี่ยวกับกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม รายได้ซึ่งได้รับจากกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์และการครอบครองทรัพย์สินในพื้นที่พัฒนาร่วมที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือ พื้นที่ย่อย³⁹

ฉ. การระงับข้อพิพาท

ข้อพิพาทใดๆ ระหว่างประเทศคู่ภาคีเกี่ยวกับการตีความและการปฏิบัติตามความตกลง 1974 นี้จะถูกระงับโดยผ่านช่องทางทางการทูตเป็นอย่างแรก หาก

³⁸ ความตกลง 1974, Article XIV.

³⁹ ความตกลง 1974, Article XVII.

ข้อพิพาทดังกล่าวไม่อาจระงับได้โดยการเจรจาโดยผ่านช่องทางทางการทูต การระงับข้อพิพาทจะต้องใช้อำนาจตุลาการ โดยอำนาจตุลาการจะถูกแต่งตั้งโดยคณะอนุญาโตตุลาการ⁴⁰

ข. ระยะเวลาในการดำเนินการ

ส่วนระยะเวลาของความตกลง 1974 จะใช้บังคับ 50 ปี โดยแต่ละประเทศสามารถยกเลิกความตกลงในเวลาใดก็ได้ แต่ต้องแจ้งประเทศอีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้า 3 ปี⁴¹

3.2.2 การพัฒนาร่วมของประเทศมาเลเซีย และ ประเทศไทย

ประเทศไทย ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทางทิศตะวันตกติดกับประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ทิศใต้ติดกับอ่าวไทยและประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและประเทศพม่า และทิศเหนือติดกับประเทศพม่าและประเทศลาว มีแม่น้ำโขงกั้นเป็นบางช่วง

ประเทศมาเลเซีย (Malaysia) เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยมีทะเลจีนใต้กั้น ส่วนแรกคือ คาบสมุทรมลายู มีพรมแดนทิศเหนือติดประเทศไทย และทิศใต้ติดกับสิงคโปร์ ส่วนที่สองคือ ทางเหนือของเกาะบอร์เนียว มีพรมแดนทิศใต้ติดอินโดนีเซีย และมีพรมแดนล้อมรอบประเทศบรูไน

ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีพรมแดนติดกันในทางตอนใต้ของประเทศไทยและทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย หลังจากมีการประกาศขยายอาณาเขตทางทะเลทำให้ทั้งสองประเทศมีปัญหาในการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกันทางทะเลซึ่งทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้น

3.2.2.1 มูลเหตุของปัญหาพื้นที่ทับซ้อน

เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทย เริ่มต้นจากปากแม่น้ำโกลกออกไปในทะเลซึ่งการกำหนดเขตแดนมีมาตั้งแต่ความตกลงในสนธิสัญญาไทยกับอังกฤษ ค.ศ. 1900 และพิธีสารเกี่ยวกับเขตแดนแนบท้าย ลงวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1909 แม้ว่าสนธิสัญญาไทย-อังกฤษ ค.ศ. 1909 จะมีความมุ่งประสงค์หลักที่จะแบ่งเขตพื้นที่บนบกของแหลมมลายูระหว่างไทยกับอังกฤษ แต่จากพิธีสารแนบท้าย และแผนที่ปักกันเขตแดน ก็ได้มีการปักปัน

⁴⁰ ความตกลง 1974, Article XXVI.

⁴¹ ความตกลง 1974, Article XXXI.

เขตแดนบางส่วนล้ำเข้าไปในทะเลด้วย เช่น เส้นเขตแดนในทะเลบริเวณปากแม่น้ำโกลกด้านอ่าวไทยและเขตแดนในทะเลบริเวณช่องเกาะตะรุเตา-กังกาวี จนเลยถึงบริเวณตอนใต้ของหมู่เกาะอารีดังของไทย ด้วยเหตุนี้ฝ่ายไทยและฝ่ายมาเลเซีย จึงเข้าสู่การเจรจาเป็นทางการ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2514 ที่กัวลาลัมเปอร์ ในโอกาสที่มีการเจรจาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนในทะเลด้านทะเลอันดามัน ในการประชุมครั้งนี้ไม่สามารถบรรลุถึงความตกลงใดๆ ทั้งสิ้น ฝ่ายไทยจึงมีการเสนอให้มีการประชุมอีกครั้งในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2515

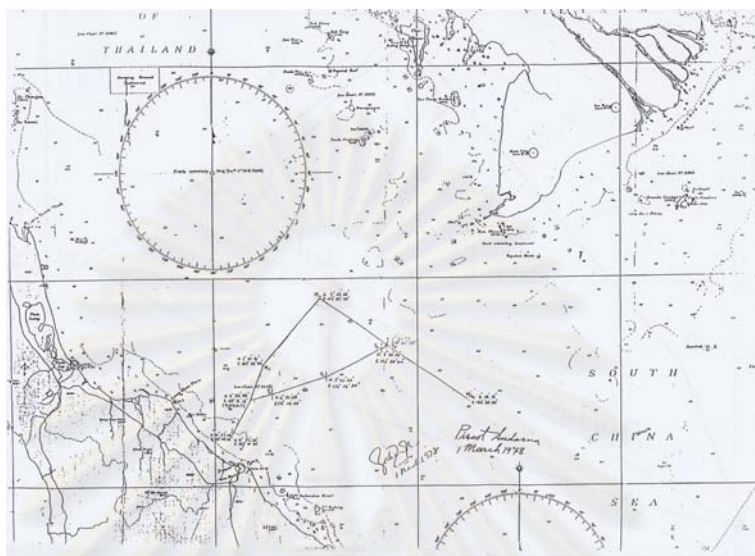
ในการเจรจาในเดือน กันยายน พ.ศ. 2515 ซึ่งได้เลื่อนจากเดือนมีนาคม ในปีเดียวกัน การเจรจาดังกล่าวนี้ฝ่ายไทยและฝ่ายมาเลเซียสามารถตกลงกำหนดเส้นเขตแดนในทะเลอาณาเขตระหว่างกันได้ โดยมาเลเซียยอมเลื่อนเส้นเขตแดนในทะเลอาณาเขตจากช่องทางออกทะเลแต่เดิมตามแผนที่ปักปันเขตแดน ค.ศ. 1911-1912 ลงมาที่ปากแม่น้ำโกลก และลากเส้นเขตแดนด้วยเส้นมัธยะออกไปในทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเล ส่วนเส้นมัธยะที่ต่อออกไปจาก 12 ไมล์ทะเล ซึ่งเป็นไหล่ทวีปต้องลากออกจากปากแม่น้ำโกลกเดิม สรุปลงแล้วมาเลเซียยอมเลื่อนให้เฉพาะในทะเลอาณาเขต 12 ไมล์ทะเลเท่านั้น ส่วนในไหล่ทวีปต่อออกไป ต้องเริ่มออกจากจุดฐานเดิม⁴² ในการประชุมครั้งนี้ถือได้ว่าการกำหนดเส้นเขตแดนในทะเลอาณาเขตระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ถือว่าเป็นที่ยุติ

ในส่วนเส้นเขตแดนในไหล่ทวีป ภายหลังจากที่ทั้งสองประเทศได้เข้าร่วมลงนามเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญากรุงเจนีวา ว่าด้วยเขตไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 (พ.ศ. 2501) การเจรจาเพื่อกำหนดเส้นเขตแดนในไหล่ทวีประหว่างกันไม่สามารถจะตกลงกันได้ เพราะต่างฝ่ายต่างอาศัยฐานกฎหมายในการกำหนดเส้นเขตแดนในไหล่ทวีปแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละประเทศต่างประกาศเส้นเขตแดนของตนฝ่ายเดียว โดยการประกาศต่างอ้างสิทธิขั้นสูง (Maximum Claim) ตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญา 1958 อย่างไรก็ตามแม้จะมีการอาศัยฐานทางกฎหมายในการกำหนดเส้นเขตแดนที่แตกต่างกัน แต่ประเทศทั้งสองสามารถทำความตกลงกำหนดเส้นเขตแดนในไหล่ทวีปได้เพียงบางส่วน⁴³ ในส่วนที่เหลือที่เกิดปัญหาการอ้างสิทธิทับซ้อนกันมีลักษณะเป็นรูปห้าเหลี่ยมบ้าน ดังรูป ซึ่งมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 7,250 ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากจังหวัด

⁴² ถนอม เจริญลาภ. “เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทยและได้พื้นที่พัฒนา ร่วม ไทย-มาเลเซีย,” ใน หนังสือชุดเขตแดนทางทะเลของประเทศไทย เล่มที่ 3 กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ, หน้า 4. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁴³ จตุรงค์ ธีระวัฒน์, อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ปัญหากฎหมายในทางปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), หน้า 70.

ปัตตานีราว 180 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสงขลาประมาณ 260 ตารางกิโลเมตร หรือห่างจากเมืองโกตาบารู ในรัฐกลันตัน ของมาเลเซียประมาณ 150⁴⁴

ภาพพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย⁴⁵

หลังจากที่ประเทศทั้งสองได้มีการเจรจาเพื่อกำหนดเส้นเขตแดนในทะเลอาณาเขตในปี 2515 (ค.ศ. 1972) ต่างได้นัดหมายในปี 2516 เพื่อเจรจากำหนดเส้นเขตแดนในไหล่ทวีป ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ แต่การนัดหมายดังกล่าวก็ต้องเลื่อนไป เนื่องจากประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในอย่างรุนแรง เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองของไทยสงบลงในปี 2518 ฝ่ายไทยได้มีการนัดหมายเพื่อทำการเจรจาต่อ แต่ฝ่ายมาเลเซียแสดงท่าที่ไม่เต็มใจจะเจรจาด้วย เนื่องจาก ฝ่ายมาเลเซียรอดผลการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล เพราะกฎหมายดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบอบเกาะอย่างมาก ทำให้เกาะโลซินซึ่งไม่มีคนอยู่อาศัยได้ตามร่างกฎหมายใหม่จะมีสภาพเป็นเพียงโขดหิน ไม่มีเขตไหล่ทวีปของตัวเอง ซึ่งฝ่ายไทยจะไม่สามารถอ้าง Effect ของเกาะโลซินได้ในการเจรจาแบ่งเขตไหล่ทวีป⁴⁶ ต่อมาอีก 5 ปี ในปลายเดือน กุมภาพันธ์ 2521 การเจรจาก็สามารถดำเนินต่อไปได้อีกครั้ง โดยการประชุมครั้งนี้จัดที่ กรุงกัวลาลัมเปอร์ การเจรจาครั้งนี้ฝ่ายไทยถือว่าพร้อมเต็มที่ แต่มาเลเซียเองกลับมีปัญหาภายใน

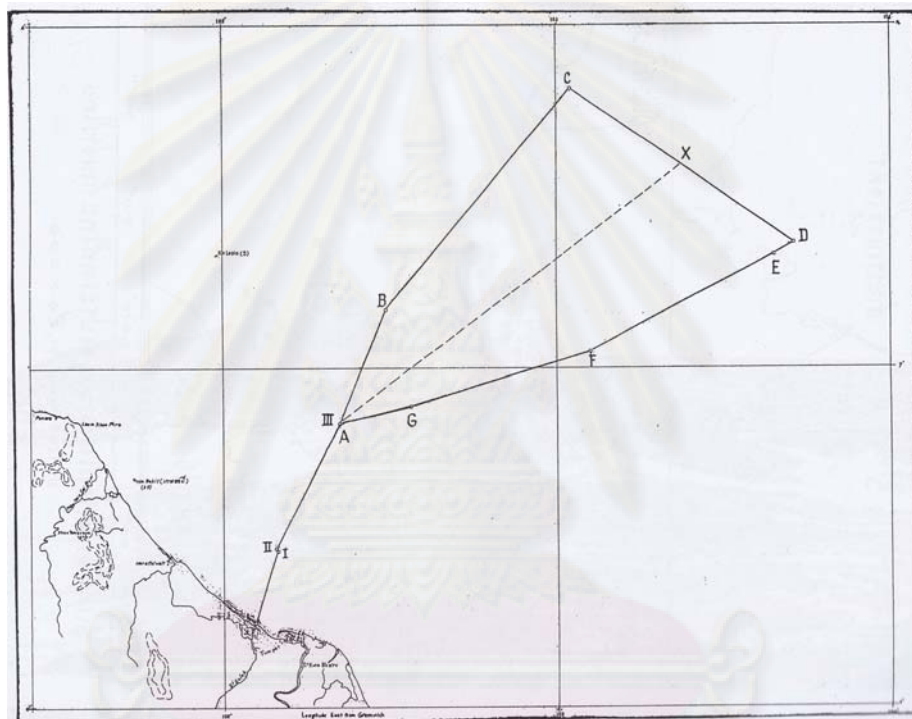
⁴⁴ ดลยา เทียนทอง. ความร่วมมือไทย-มาเลเซียในการพัฒนาพื้นที่ เขตไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทย (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2545), หน้า 77.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 78.

⁴⁶ ถนอม เจริญลาภ. เรื่อง เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทยและได้พื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย, หน้า 5.

กล่าวคือ มีการวิวาทกันของประชาชนที่เป็นคนจีนกับคนที่เป็นคนมุสลิม⁴⁷ โดยในการเจรจาทุกครั้ง ฝ่ายไทยถือผลอย่างเต็มที่สำหรับใช้เกาะโลซินซึ่งเป็นหินที่มีขนาด 1.5 เมตร และอยู่ห่างจากฝั่งราว 39 ไมล์ทะเล เป็นฐานในการกำหนดความกว้างของเขต (Full Effects)⁴⁸ ในการเจรจาครั้งนี้ฝ่ายไทยเสนอเส้น A G F E D ซึ่งเส้นเหล่านี้เป็นเส้นมัธยะที่ลากโดยให้ Effect เกาะต่างๆ 100 เปอร์เซนต์ ฝ่ายมาเลเซียไม่รับข้อเสนอดังกล่าว โดยเสนอเส้น A B C D เป็นเส้นเขตไหล่ทวีปต่อจากความตกลงปี พ.ศ. 2515 ดังรูป

ภาพเส้นไหล่ทวีปของประเทศไทยและมาเลเซีย⁴⁹

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁷ ถนอม เจริญลาภ. กฎหมายทะเล เขตทางทะเลของประเทศไทย (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2550), หน้า 35.

⁴⁸ จตุรนต์ ธีระวัฒน์, อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ปัญหากฎหมายในทางปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมระหว่างประเทศ, หน้า 72.

⁴⁹ ถนอม เจริญลาภ, เรื่อง เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทยและได้พื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย, หน้า 6.

จากจุดยืนของฝ่ายไทยและฝ่ายมาเลเซียทำให้การเจรจาไม่อาจประสบผลสำเร็จได้⁵⁰ อีกทั้ง ทั้งสองฝ่ายต่างก็ทราบดีว่าบริเวณที่มีการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนนั้นมีทรัพยากรปิโตรเลียมที่อุดมสมบูรณ์มาก โดยจากการคาดคะเน น่าจะมีทรัพยากรในรูปของน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติทั้งที่อยู่ในสภาพเป็นก๊าซและที่อยู่ในสภาพเป็นของเหลวถึง 14 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต⁵¹ ในที่สุดเป็นที่ยอมรับกันว่า การประชุมเจรจาในครั้งนี้ไม่สามารถทำความตกลงกันได้ โดยการเจรจาในครั้งนี้ได้ตกลงเขียน Agreed Minutes โดยระบุ Claim ของทั้งสองฝ่ายไว้เป็นฐาน และฝ่ายไทยเสนอให้การเจรจาครั้งต่อไปจะต้องอยู่ใต้อนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 ในการเจรจาซึ่งฝ่ายมาเลเซียก็ไม่ทักทวงสิ่งใด⁵²

จากการเจรจาของผู้แทนรัฐบาลไทยและมาเลเซียในเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 ผลการเจรจาทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเจรจาต่อไปได้จึงทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นบรรยากาศระหว่างกันพลอยตึงเครียด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเรือประมงไทยเข้าไปจับปลาในพื้นที่ทับซ้อนแล้ว ถูกเจ้าหน้าที่มาเลเซียจับกุมและส่งขึ้นฟ้องศาล ในที่สุด นายกรัฐมนตรีไทยในขณะนั้นคือ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กับนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย คือ ดาโต๊ะ ฮุสเซน ออน ได้ตัดสินใจเข้ามาแก้ปัญหาด้วยตัวเอง โดยมีการพบปะเจรจากันที่เชียงใหม่ในปี 2522

ผลของการเจรจาของนายกรัฐมนตรีทั้งสองท่าน คือ ตกลงที่จะมีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ดังกล่าวระหว่างไทยกับมาเลเซีย และความตกลงนี้เรียกว่า MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522

จากผลของ MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 มีผลให้ฝ่ายไทยกับมาเลเซียจัดตั้งคณะผู้แทนเพื่อทำให้ความตกลงในการจัดร่างธรรมนูญร่วมองค์กร และพระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย เพื่อเสนอรัฐบาลออกเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ในการเจรจานี้ ใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 10 ปี จึงได้เริ่มมีองค์กรได้จริงๆ จากนั้นมีการให้สัมปทานกับบริษัทที่จะเข้ามา

⁵⁰David M. Ong, "The 1979 and 1990 Malaysia-Thailand Joint Development Agreement: A Model for International Legal Co-operation in Common Offshore Petroleum Deposits?," The International journal of marine and coastal law volume 14, No 2 (1999): 223.

⁵¹จตุรนต์ ภิระวัฒน์, อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย ปัญหากฎหมายในทางปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านและประชาคมระหว่างประเทศ, หน้า 222.

⁵²ถนอม เจริญลาภ, เรื่อง เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทยและได้พื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย, หน้า 7.

เป็นผู้ประกอบการแล้วก็ใช้เวลาอีกระยะหนึ่งสำหรับการสำรวจข้อมูลและดำเนินการที่จำเป็นเพื่อการผลิต

3.2.2.2 สารสำคัญของความตกลงพัฒนาร่วม

บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย ลงนามเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) (Memorandum of Understanding between the Kingdom of Thailand Malaysia on the Establishment of a Joint Authority for the Exploitation of the Resources of the Sea-Bed in a Defined Area of the Continental Shelf of the Two Countries in the Gulf of Thailand) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522

MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ได้ทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทะเลในบริเวณที่เหลื่อมล้ำกันโดยเร็วที่สุดและจะเป็นผลประโยชน์ที่สุดต่อประเทศทั้งสอง โดยกิจกรรมเช่นนี้จะต้องกระทำร่วมกัน ด้วยความร่วมมือซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงสายสัมพันธ์แห่งมิตรภาพทางประเพณีที่อยู่ระหว่างประเทศทั้งสอง⁵³

ใน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ประกอบด้วยเนื้อหา 8 ข้อ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 เรื่อง ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน การระงับข้อพิพาท และ ระยะเวลาในการใช้บังคับ

ก. การแบ่งปันผลประโยชน์

ใน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดพื้นที่ที่มีเขตล้อมเป็นเส้นตรงเชื่อมกันโดยจุดพิกัด ดังต่อไปนี้⁵⁴

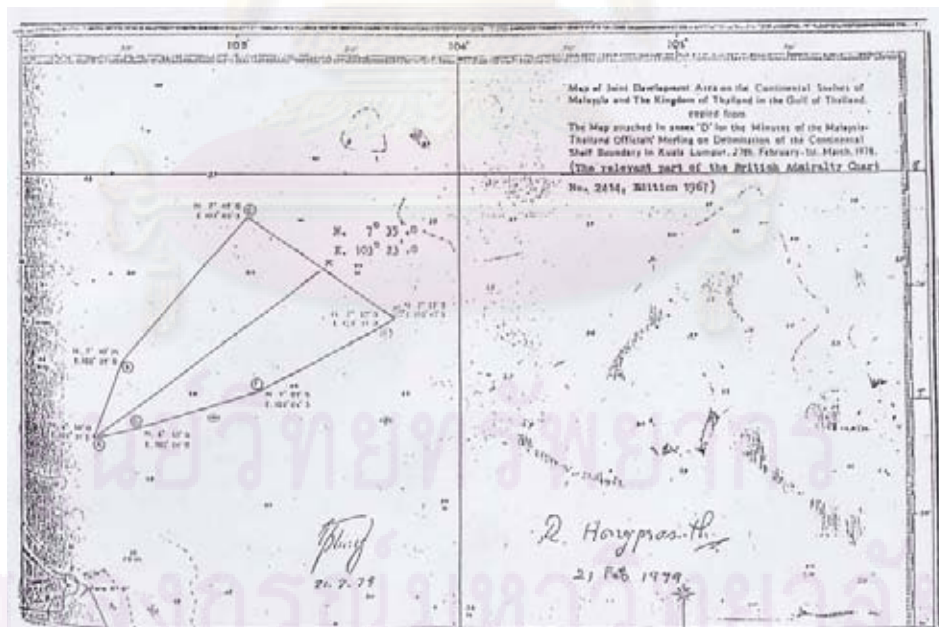
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁵³ อภิธานพท ของ บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย

⁵⁴ บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย, ข้อ 1.

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
(A)	6°50'.0 N	102°21'.2 E
(B)	7°10'.25 N	102°29'.0 E
(C)	7°49'.0 N	103°02'.5 E
(D)	7°22'.0 N	103°42'.5 E
(E)	7°20'.0 N	103°39'.0 E
(F)	7°03'.0 N	103°06'.0 E
(G)	6°53'.0 N	102°34'.0 E

หากกำหนดจุดในแผนที่แล้วจะได้พื้นที่พัฒนาร่วมทั้งนี้ ดังรูป

ภาพพื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทยและมาเลเซีย⁵⁵

⁵⁵ ถนอม เจริญลาภ, เรื่อง เส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทยและได้พื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย, หน้า 9.

ส่วนการแบ่งค่าใช้จ่ายทั้งปวงที่เกิดขึ้นและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วม คู่ภาคีจะร่วมกันรับผิดชอบและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน⁵⁶

ข. วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน

ใน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดวิธีการพัฒนาร่วม โดยให้มีการตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของคู่ภาคีในการบริหารจัดการพื้นที่ทับซ้อน⁵⁷

องค์กรร่วมซึ่งจะมีชื่อว่า “องค์กรร่วมมาเลเซีย-ไทย” (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “องค์กรร่วม”) เพื่อวัตถุประสงค์ในการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดินใต้ทะเลและใต้ดินที่ไม่มีชีวิตในบริเวณเหลื่อมล้ำกัน เป็นเวลาห้าสิบปี นับจากวันที่บันทึกฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

องค์กรร่วมจะเข้ามาใช้สิทธิและความรับผิดชอบแทนคู่ภาคีทั้งสองในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นดินใต้ทะเลและใต้ดินที่ไม่มีชีวิตในบริเวณเหลื่อมล้ำกัน (ต่อไปนี้จะเรียกว่า พื้นที่พัฒนาร่วม) และเพื่อการพัฒนา การควบคุมและการบริหารพื้นที่พัฒนาร่วมกันด้วย การใช้สิทธิและความรับผิดชอบเช่นว่านี้โดยองค์กรร่วมจะไม่กระทบกระเทือนหรือลดทอนในทางใดๆ ซึ่งความถูกต้องของสัมปทาน หรือใบอนุญาตที่ออกให้ก่อนความตกลงฉบับนี้ หรือความตกลงหรือข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นก่อนความตกลงฉบับนี้ โดยภาคีแต่ละฝ่าย

องค์กรร่วมจะประกอบด้วย ประธานร่วมสองคนจากประเทศละหนึ่งคน และสมาชิกจำนวนเท่ากันจากแต่ละประเทศ ภายใต้บทบัญญัติของบันทึกฉบับนี้ องค์กรร่วมจะใช้อำนาจทั้งปวง แทนคู่ภาคีเท่าที่จำเป็นสำหรับ หรือเป็นผลจาก หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตในพื้นที่ดินใต้ทะเลและใต้ดินในพื้นที่พัฒนาร่วมกัน

⁵⁶ บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย, ข้อ 3 (4).

⁵⁷ บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย, ข้อ 3.

ค. กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน

กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อนตาม MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 นั้นได้กำหนดไว้ใน ข้อ 5 กล่าวคือ เขตอำนาจศาลทางอาญาของมาเลเซียในพื้นที่พัฒนาร่วม จะคลุมตลอดถึงพื้นที่ที่มีเขตล้อมเป็นเส้นตรงเชื่อมกันโดยจุดพิกัดดังต่อไปนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
A	6° 50'.0 เหนือ	102° 21'.2 ตะวันออก
X	7° 35'.0 เหนือ	103° 23'.0 ตะวันออก
D	7° 22'.0 เหนือ	103° 42'.5 ตะวันออก
E	7° 20'.0 เหนือ	103° 39'.0 ตะวันออก
F	7° 03'.0 เหนือ	103° 06'.0 ตะวันออก
G	6° 53'.0 เหนือ	102° 34'.0 ตะวันออก

ส่วนขอบอำนาจศาลทางอาญาของราชอาณาจักรไทยในบริเวณ พัฒนาร่วม จะคลุมตลอดถึงพื้นที่ที่มีเขตล้อมเป็นเส้นตรงเชื่อมกันโดยจุดพิกัดดังต่อไปนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
A	6° 50'.0 เหนือ	102° 21'.2 ตะวันออก
B	7° 10'.25 เหนือ	102° 29'.0 ตะวันออก
C	7° 49'.0 เหนือ	103° 02'.5 ตะวันออก
X	7° 35'.0 เหนือ	103° 23'.0 ตะวันออก

พื้นที่เขตอำนาจศาลอาญาของคู่ภาคีทั้งสองที่กำหนดภายใต้ข้อนี้จะไม่อาจแปลความหมายว่า เป็นการแสดงเส้นเขตไหล่ทวีประหว่างกันในพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งเส้นเขตไหล่ทวีปนั้น จะกำหนดตามที่ระบุไว้ในข้อ 2 และข้อกำหนดเขตอำนาจศาลอาญาเช่นว่านั้น จะไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิอำนาจอธิปไตยของภาคีแต่ละฝ่ายในพื้นที่พัฒนาร่วม ดังรูป

ภาพการกำหนดเส้นเพื่อแบ่งเขตการใช้กฎหมาย⁵⁸

ง. การระงับข้อพิพาท⁵⁹

คู่ภาคีตกลงที่จะแก้ปัญหาต่อไปในเรื่องการแบ่งเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยระหว่างประเทศทั้งสองโดยการเจรจาและโดยสันติวิธีอื่นๆ ที่คู่ภาคีตกลงกัน ตามหลักกฎหมายและการปฏิบัติระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ได้ตกลงกันในวันทีกที่ตกลงกันของ

⁵⁸ David M. Ong, The 1979 and 1990 Malaysia-Thailand Joint Development Agreement: A Model for International Legal Co-operation in Common Offshore Petroleum Deposits?, p. 224.

⁵⁹ บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย, ข้อ 2,7.

การประชุมเจ้าหน้าที่มาเลเซีย-ไทย เกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างมาเลเซียและประเทศไทย ในอ่าวไทยและในทะเลจีนใต้ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์-1 มีนาคม พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) และด้วย เจตนารมณ์แห่งมิตรภาพและเพื่อผลประโยชน์แห่งความมั่นคงร่วมกัน

และ MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ให้ระงับข้อแตกต่างหรือ ข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากการตีความหรือการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในบันทึกฉบับนี้ โดยสันติ ด้วยการหารือกัน หรือการเจรจากระหว่างคู่ภาคี

จ. ระยะเวลาในการใช้บังคับ

MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 กำหนดให้องค์กรร่วมมีผลใช้บังคับ 50 ปี นับแต่วันที่บันทึกฉบับนี้มีผลใช้บังคับ⁶⁰ ถ้าคู่ภาคีทั้งสองสามารถหาข้อยุติอันเป็นที่พอใจ สำหรับปัญหาการแบ่งเขตไหล่ทวีปได้ก่อนระยะเวลาห้าสิบปีดังกล่าว ให้เลิกองค์กรร่วมนี้และ บรรดาทรัพย์สินที่ได้จัดการ และความรับผิดชอบต่างๆ ที่องค์กรก่อกำขึ้น ให้คู่ภาคีแบ่งและรับผิดชอบ เท่าๆ กันอย่างไรก็ดี ถ้าคู่ภาคีทั้งสองตกลงกัน ก็อาจพิจารณาทำข้อตกลงใหม่ได้

ถ้าไม่สามารถหาข้อยุติอันเป็นที่พอใจสำหรับปัญหาการแบ่ง เขตไหล่ทวีปได้ภายในระยะเวลาห้าสิบปีดังกล่าว ให้ใช้ข้อตกลงที่มีอยู่ต่อไป หลังจากที่พ้น กำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว⁶¹

3.2.3 การพัฒนาร่วมของประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศอินโดนีเซีย

อินโดนีเซีย (Indonesia) หรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia) เป็นหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตั้งอยู่ระหว่างคาบสมุทรเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และ ทวีปออสเตรเลีย และระหว่างมหาสมุทรอินเดีย และแปซิฟิก มีพรมแดนติดกับประเทศมาเลเซียบน เกาะบอร์เนียว (อินโดนีเซีย: กาลิมันตัน), ประเทศปาปัวนิวกินีบนเกาะนิวกินี (อินโดนีเซีย: อิเรียน) และ ประเทศติมอร์ตะวันออกบนเกาะติมอร์

⁶⁰บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อแสวง ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย, ข้อ 3.

⁶¹บันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรร่วมเพื่อแสวง ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย, ข้อ 6.

ส่วนประเทศออสเตรเลียหรือเครือรัฐออสเตรเลีย (อังกฤษ: Commonwealth of Australia) เป็นประเทศซึ่งประกอบด้วยแผ่นดินหลักของทวีปออสเตรเลีย เกาะแทสมเนีย และเกาะอื่นๆในมหาสมุทรอินเดีย แปซิฟิก และมหาสมุทรใต้ ประเทศเพื่อนบ้านของออสเตรเลียประกอบด้วย อินโดนีเซีย ปาปัวนิวกินี และติมอร์ตะวันออกทางเหนือ หมู่เกาะโซโลมอน วานูอาตู และนิวแคลิโดเนียทางตะวันออกเฉียงเหนือ และนิวซีแลนด์ทางตะวันออกเฉียงใต้

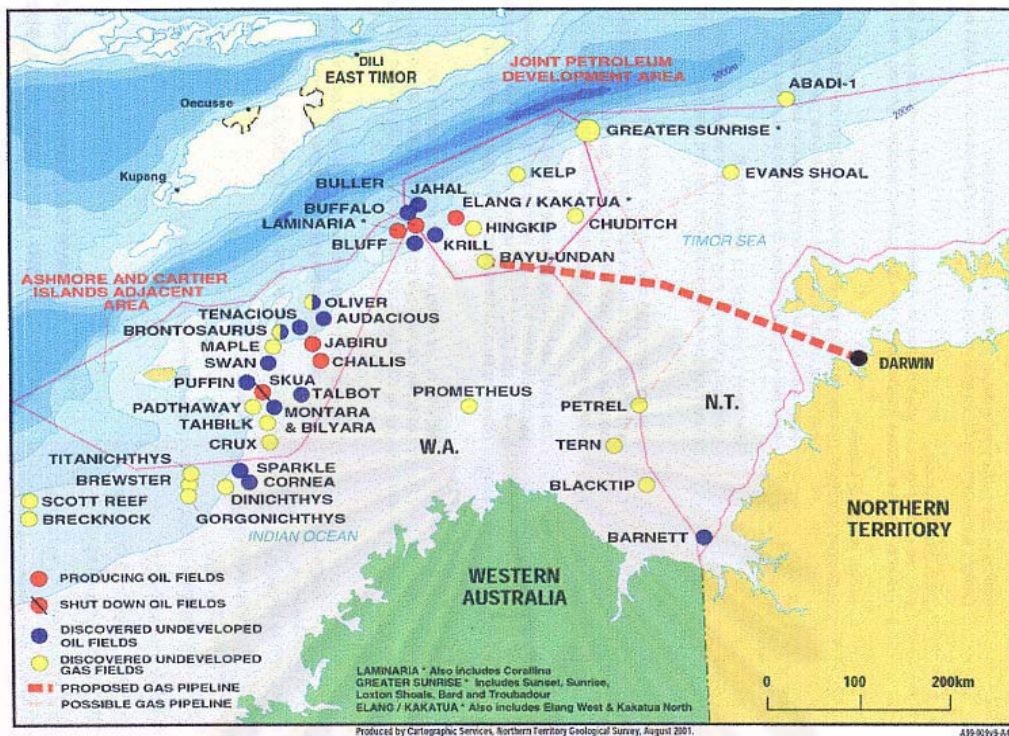
ประเทศทั้งสองตั้งอยู่ในบริเวณที่ใกล้กันเมื่อมีการประกาศกำหนดสิทธิในอาณาเขตทางทะเลซึ่งต่างฝ่ายต่างกำหนดสิทธิในบริเวณดังกล่าวจึงทำให้เกิดการอ้างสิทธิทับซ้อนขึ้นจึงทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นในบริเวณดังกล่าว

3.2.3.1 มูลเหตุของปัญหาพื้นที่ทับซ้อน

ประเทศติมอร์ตะวันออกและอินโดนีเซียเป็นรัฐที่อยู่ติดกันและทั้งสองประเทศอยู่ตรงข้ามกับชายฝั่งของประเทศออสเตรเลียทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ โดยประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกอยู่ห่างกันประมาณ 400 ไมล์ทะเล เขตไหล่ทวีปของประเทศออสเตรเลียได้ขยายเข้าไปในแอ่งติมอร์ (Timor Trough) โดยแอ่งดังกล่าวมีความลึกประมาณ 3,400 เมตร และอยู่ห่างจากชายฝั่งติมอร์ ประมาณ 40 ถึง 60 ไมล์ทะเล

ทะเลติมอร์ (Timor Sea) ประกอบด้วยแหล่งปิโตรเลียมที่มีศักยภาพ ได้แก่ แหล่ง Laminaria, Greater Sunrise และ Bayu-Undan แหล่ง Laminaria เป็นแหล่งปิโตรเลียมที่ใหญ่ที่สุดของทั้ง 3 แหล่ง ซึ่งได้สร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลีย ถึง 81 ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ. 2001 แหล่ง Greater Sunrise (ประกอบด้วย แหล่ง Sunrise และ แหล่ง Troubadour) มีก๊าซปิโตรเลียมเหลวประมาณ 321 ล้านบาร์เรล และมีก๊าซธรรมชาติประมาณ 9 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต⁶² ดังรูป

⁶²Anthony Heiser, "East Timor and the Joint Petroleum Development Area," *MLAANZ Journal* Volume 17 (2003): 56.

ภาพแหล่งปิโตรเลียมที่พบในทะเลติมอร์⁶³

ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเจรจาเกี่ยวกับการกำหนดอาณาเขตทางทะเลของรัฐที่อยู่ตรงข้ามกันตั้งแต่ยุค 1970 การเจรจาเริ่มต้นในปี 1971 ซึ่งเป็นการกำหนดอาณาเขตใต้ท้องทะเลในทะเลติมอร์ (Timor Sea) ทะเลอารูฟูรา (Arafura Sea). ทั้งสองรัฐได้ทำความตกลงในปี 1971⁶⁴ โดยกำหนดอาณาเขตใต้ท้องทะเล (Seabed boundary) ซึ่งทั้งสองรัฐได้กำหนดจุด 12 จุดขึ้นในการแบ่ง โดยจุดทั้ง 12 อยู่นอกชายฝั่งของจังหวัดอิเรียนตะวันตกของประเทศอินโดนีเซียและไปสิ้นสุดที่กลางทะเลอารูฟูรา ความตกลงดังกล่าวได้กำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่าง อิเรียนตะวันตก (West Irian) และปาปัวนิวกินี (Papua New Guinea) ซึ่งในขณะนั้นเป็นดินแดนที่อยู่ในอารักขาของสหประชาชาติ (U.N Trust Territory) ปกครองโดยประเทศออสเตรเลีย อาณาเขตนี้เชื่อมระหว่างเขตแดนระหว่างอินโดนีเซียและประเทศออสเตรเลียในทะเลอารูฟูรา ในขณะที่ความตกลงเหล่านี้ได้ตกลงกัน การเจรจาในเขตแดนในส่วนต่างๆ ในทางตอนตะวันตกของประเทศเหล่านี้ได้ดำเนินไป อย่างไรก็ตาม การเจรจาเหล่านี้เริ่มยากยิ่งขึ้นเมื่อมีการพบแอ่งติมอร์ (Timor Trough) ซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยปิโตรเลียม

⁶³ Ibid., p.55.

⁶⁴ Agreement between the Government of the Commonwealth of Australia and the Government of the Republic of Indonesia Establishing Certain Seabed Boundaries (18 May 1971).

โดยแหล่งดังกล่าวอยู่บริเวณเกาะติมอร์ซึ่งในขณะนั้นประเทศอินโดนีเซียได้เข้าปกครองติมอร์ตะวันตกและขณะนั้นโปรตุเกส เข้าปกครองติมอร์ตะวันออก ถึงอย่างไรก็ตาม ประเทศทั้งสองก็ได้มีความตกลงเขตแดนในปี 1972 ขยายเขตแดนที่มีการตกลงกันไปแล้วในทะเลอาร์ฟู่ออกไปจนถึงจุดปลายสุดทางตอนใต้ของติมอร์ตะวันออกของโปรตุเกส ในความตกลงปี 1972 ซึ่งได้แบ่งพื้นดินใต้ทะเลโดยใช้วิธีการที่ยุติธรรมและเป็นธรรม ได้ระบุให้บริษัทแร่ของออสเตรเลียที่ดำเนินการขุดแร่ในบริเวณดังกล่าวสามารถดำเนินการต่อไปได้แต่จะต้องทำสัญญาแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับประเทศอินโดนีเซียด้วย ในความตกลงในปี 1971 และ 1972 มีการระบุไว้ในกรณีที่มีการค้นพบแร่ซึ่งอยู่ระหว่างเขตแดนทางทะเล จะต้องมีการเจรจาเพื่อมีการกำหนดระบบการแสวงหาประโยชน์ที่เหมาะสมในแร่ดังกล่าว

ในปี 1969 ประเทศออสเตรเลียได้ออกกฎหมายใหม่เพื่อส่งเสริมให้มีการสำรวจและแสวงหาประโยชน์นอกชายฝั่งออสเตรเลียมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การสำรวจและแสวงหาประโยชน์ก็เกิดขึ้นอยู่ในบริเวณที่ได้มีการกำหนดเขตแดนแล้ว แต่แอ่งติมอร์ (Timor Trough) ซึ่งอยู่บริเวณเกาะติมอร์ซึ่งเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยปิโตรเลียมและแร่ต่างๆ เป็นแหล่งที่ออสเตรเลียต้องการเข้าไปสำรวจและแสวงหาประโยชน์ ซึ่งในระหว่างที่ออสเตรเลียได้เจรจาตกลงอาณาเขตกับอินโดนีเซียบริเวณติมอร์ตะวันตก ออสเตรเลียได้พยายามเจรจาอาณาเขตกับโปรตุเกสซึ่งขณะนั้นครอบครองติมอร์ตะวันออกอยู่ แต่โปรตุเกสก็เจรจาในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ความพยายามของออสเตรเลียในการเจรจาตกลงอาณาเขตบริเวณติมอร์ตะวันออก เริ่มลำบากขึ้นหลังจากที่กองกำลังของอินโดนีเซียได้เข้าไปขับไล่โปรตุเกสและยึดครองติมอร์ตะวันออกในปี 1975 และอินโดนีเซียได้ผนวกเอาติมอร์ตะวันออกมาเป็นจังหวัดหนึ่งของตน ออสเตรเลียได้ทำการประท้วงอินโดนีเซียต่อการกระทำดังกล่าว แต่ในท้ายที่สุดออสเตรเลียก็ได้รับรองโดยพฤตินัย (De facto) และ โดยนิตินัย (De jure) ให้การยอมรับว่าประเทศอินโดนีเซียมีอำนาจควบคุมดินแดนดังกล่าวในปี 1979⁶⁵

การเจรจาระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศออสเตรเลียเกี่ยวกับเขตแดนใต้ทะเล (Seabed boundary) ในบริเวณ Timor Gap เริ่มขึ้นเมื่อ เดือน กุมภาพันธ์ 1979 หลังจากที่ประเทศอินโดนีเซียได้ยึดติมอร์ตะวันออกแล้ว การเจรจาในครั้งแรกไม่เป็นผลเพราะประเทศออสเตรเลีย และประเทศอินโดนีเซียต่างยึดหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศในการกำหนดเขต

⁶⁵Donald R. Rothwell, "The Timor gap Treaty: Implementation and future prospects," in *System compliance in ocean management: Summary Proceedings and Selected Papers*, eds. Douglas M. Johnston, Ankana Sirivivatnanon.(Bangkok: SEAPOL, 1999), p.76.

แดนทางทะเลแตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศออสเตรเลียยึดหลักพื้นที่ที่ทอดยาวตามธรรมชาติ (Natural prolongation of the land mass) เป็นหลักในการกำหนดเขตไหล่ทวีป ส่วนประเทศอินโดนีเซียได้ใช้หลักเส้นมัธยยะ (Median line) ดังรูป ในการกำหนดเขตไหล่ทวีป⁶⁶ จากจุดยืนของทั้งสองประเทศทำให้การเจรจาไม่อาจสัมฤทธิ์ผลได้

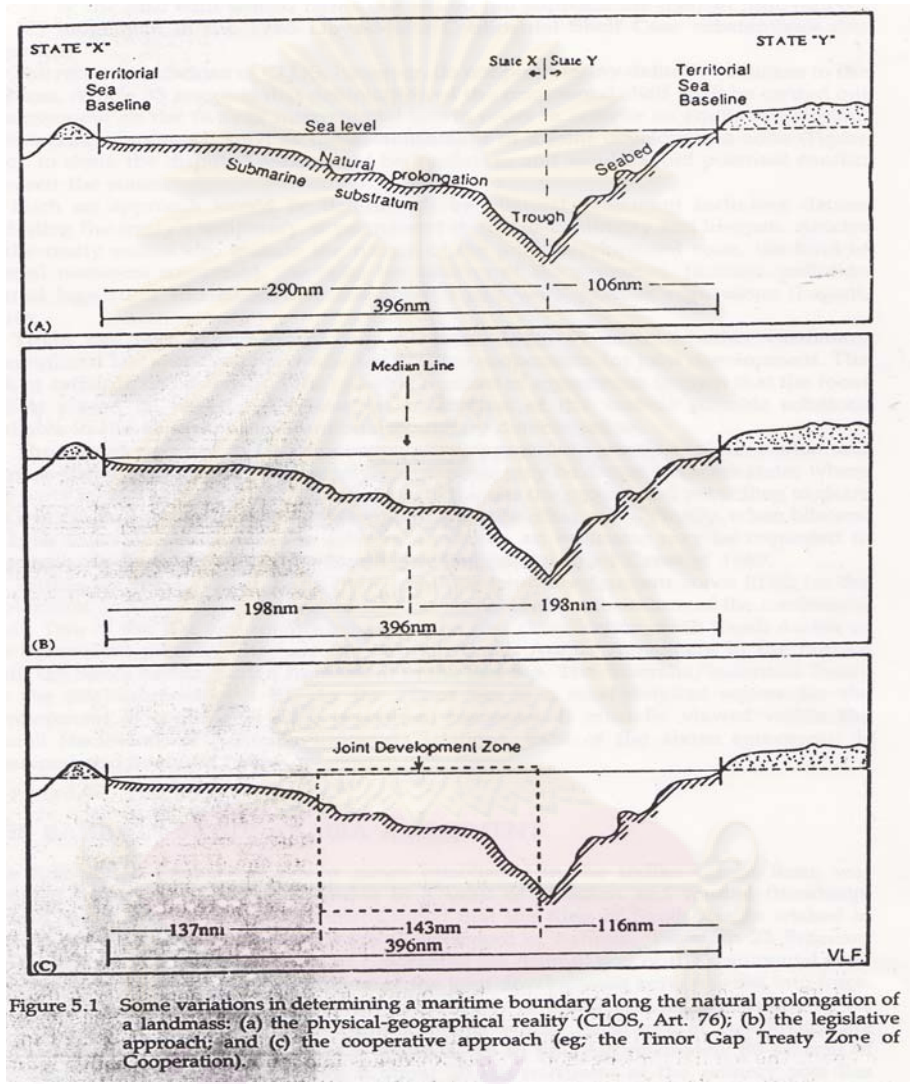

Figure 5.1 Some variations in determining a maritime boundary along the natural prolongation of a landmass: (a) the physical-geographical reality (CLOS, Art. 76); (b) the legislative approach; and (c) the cooperative approach (eg; the Timor Gap Treaty Zone of Cooperation).

ภาพการกำหนดไหล่ทวีประหว่างประเทศออสเตรเลียกับอินโดนีเซีย⁶⁷

ด้วยเหตุนี้เพื่อในระหว่างเจรจาการกำหนดเขตแดน ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้เริ่มเจรจาเพื่อหาข้อตกลงชั่วคราวตามที่ระบุไว้ในข้อ 83 ของอนุสัญญา

⁶⁶Vivian Louis Forbes, *The maritime boundaries of the Indian ocean region*(Singapore: Singapore University press ,1995), p.117.

⁶⁷Ibid., p.112.

สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งระบุว่า “ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุความตกลงตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 รัฐที่เกี่ยวข้องจะพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ด้วยเจตนารมณ์แห่งความเข้าใจและความร่วมมือกัน และในช่วงระยะเวลานี้จะพยายามทุกวิถีทางที่จะไม่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดขวางการบรรลุความตกลงสุดท้าย ข้อตกลงเช่นว่าจะไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อการกำหนดขอบเขตชั้นสุดท้าย”^{*} โดยทั้งสองประเทศได้ตกลงกันทำข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน (Joint development Area) ซึ่งทั้งสองประเทศยอมรับหลักการทำข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกันในปี ค.ศ. 1985 และ ในปี ค.ศ. 1988 ได้ลงนามทำข้อตกลง และในปี ค.ศ. 1989 ประเทศทั้งสอง ได้ทำสนธิสัญญาติมอร์แก๊ป (Timor Gap Treaty) และสนธิสัญญาก็ได้มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1991

3.2.3.2 สาระสำคัญของความตกลงพัฒนาร่วม

สนธิสัญญาระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียในเรื่องเขตความร่วมมือในบริเวณพื้นที่ระหว่างจังหวัดติมอร์ของประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลียเหนือ โดยสนธิสัญญาลงนามวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 1989 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า สนธิสัญญา 1989 ประกอบด้วย 34 ข้อ และประกอบด้วย ภาคผนวก เอ บี ซี ดี ได้แก่ ข้อ 1 นิยาม ข้อ 2 กำหนดเขตพื้นที่ในการพัฒนาร่วมและการแบ่งผลประโยชน์ ข้อ 3 การจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วมกัน ข้อ 4 การจัดการในพื้นที่ให้รัฐแต่ละรัฐมีอำนาจจัดการ ข้อ 5 โครงสร้างของสภามন্ত্রী (Ministerial Council) ข้อ 6 อำนาจหน้าที่ของสภามন্ত্রী ข้อ 7 ลักษณะขององค์กรร่วม (Joint Authority) ข้อ 8 อำนาจหน้าที่ขององค์กรร่วม ข้อ 9 โครงการขององค์กรร่วม ข้อ 10 ภาษาขององค์กรร่วมและเจ้าหน้าที่ ข้อ 11 การเงิน ข้อ 12 การตรวจตรา ข้อ 13 มาตรการความมั่นคง ข้อ 14 การค้นและช่วยชีวิต ข้อ 15 การให้บริการสัญจรทางอากาศ ข้อ 16 การสำรวจหาไฮโดรคาร์บอน ข้อ 17 การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางทะเล ข้อ 18 การป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเล ข้อ 19 ความรับผิดชอบ

^{*} Article 83 Delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts

2. If no agreement can be reached within a reasonable period of time, the States concerned shall resort to the procedures provided for in Part XV.

3. Pending agreement as provided for in paragraph 1, the States concerned, in a spirit of understanding and cooperation, shall make every effort to enter into provisional arrangements of a practical nature and, during this transitional period, not to jeopardize or hamper the reaching of the final agreement. Such arrangements shall be without prejudice to the final delimitation.

คู่สัญญาสำหรับมลภาวะของสิ่งแวดล้อมทางทะเล ข้อ 20 การร่วมขุดเจาะในพื้นที่พัฒนาร่วม ข้อ 21 การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ข้อ 22 กฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาแบ่งปันผลประโยชน์ ข้อ 23 การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกักกัน คนเข้าเมือง และศุลกากร ข้อ 24 การจ้างแรงงาน ข้อ 25 สุขภาพและความปลอดภัยของคนงาน ข้อ 26 เรือชนปิโตรเลียม ข้อ 27 เขตอำนาจทางอาญา ข้อ 28 การกระทำทางแพ่ง (Civil Action) ข้อ 29 การบังคับใช้กฎหมายภาษี ข้อ 30 การระงับข้อพิพาท ข้อ 31 การแก้ไข ข้อ 32 การบังคับใช้ ข้อ 33 ระยะเวลาของสนธิสัญญา ข้อ 34 สิทธิของคู่สัญญาต่างๆ ส่วนภาคผนวก เอ เป็นการกำหนดเขตพื้นที่พัฒนาร่วม ภาคผนวก บี ว่าด้วย กฎหมายปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ ซึ่งกำหนดเป็นพื้นที่ร่วมกันพัฒนา ภาคผนวก ซี รูปแบบของสัญญาแบ่งปันผลิตภัณฑ์ระหว่างองค์กรพัฒนาร่วมและคู่สัญญา ภาคผนวก ดี เป็นเรื่องเกี่ยวกับ กฎหมายภาษีในพื้นที่ เอ ซึ่งกำหนดเป็นพื้นที่ร่วมกันพัฒนา

หากพิจารณาข้อบทต่างๆ ดังกล่าวแล้วสามารถจัดกลุ่มได้แบ่งเป็น 8 เรื่อง ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการวิจัย ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการดูแลพื้นที่พัฒนาร่วม ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน การระงับข้อพิพาท ระยะเวลาในการใช้บังคับ

ก. การแบ่งปันผลประโยชน์ (ข้อ 2 และ ภาคผนวก เอ)

ใน สนธิสัญญา 1989 นั้นได้กำหนดพื้นที่ไว้ 3 เขต คือ พื้นที่ เอ พื้นที่ บี และ พื้นที่ ซี โดยในสนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดเขตพื้นที่ทั้งหมด ดังต่อไปนี้⁶⁸

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
เอ	9° 50'.19 ใต้	127° 33'.32 ตะวันออก
บี	9° 22'.53 ใต้	127° 48'.42 ตะวันออก
ซี	9° 28'.00 ใต้	127° 56'.00 ตะวันออก
ดี	9° 29'.57 ใต้	127° 58'.47 ตะวันออก

⁶⁸ ภาคผนวก เอ.

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
อ	10° 29'.17 ใต้	128° 12'.24 ตะวันออก
เอฟ	11° 42'.10 ใต้	128° 29'.10 ตะวันออก
จ	12° 03'.17 ใต้	127° 45'.00 ตะวันออก
เอช	12° 15'.28 ใต้	127° 08'.28 ตะวันออก
ไอ	11° 20'.08 ใต้	126° 31'.54 ตะวันออก
เจ	10° 28'.00 ใต้	126° 00'.00 ตะวันออก
เค	10° 06'.40 ใต้	126° 00'.25 ตะวันออก
เอล	9° 46'.01 ใต้	126° 00'.50 ตะวันออก
เอ็ม	9° 50'.19 ใต้	127° 33'.32 ตะวันออก

ส่วนในพื้นที่ เอ ภาคผนวก เอ ของสนธิสัญญา 1989 ได้กำหนด
ตำแหน่งพื้นที่ ดังนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
เอ	9° 22'.53 ใต้	127° 48'.42 ตะวันออก
บี	10° 06'.40 ใต้	126° 00'.25 ตะวันออก
ซี	10° 28'.00 ใต้	126° 00'.00 ตะวันออก
ดี	11° 20'.08 ใต้	126° 31'.54 ตะวันออก

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
อา	11° 19'.46 ใต้	126° 47'.04 ตะวันออก
เอฟ	11° 17'.36 ใต้	126° 57'.07 ตะวันออก
จ	11° 17'.30 ใต้	126° 58'.13 ตะวันออก
เอช	11° 14'.24 ใต้	127° 31'.33 ตะวันออก
ไอ	10° 55'.26 ใต้	127° 47'.04 ตะวันออก
เจ	10° 53'.42 ใต้	127° 48'.45 ตะวันออก
เค	10° 43'.43 ใต้	127° 59'.16 ตะวันออก
เอล	10° 29'.17 ใต้	127° 12'.24 ตะวันออก
เอ็ม	9° 29'.57 ใต้	127° 58'.47 ตะวันออก
เอน	9° 28'.00 ใต้	127° 56'.00 ตะวันออก
โอ	Point of commencement	Point of commencement

ส่วน พื้นที่ บี ภาคผนวก เอ ได้กำหนดตำแหน่งพื้นที่ไว้ ดังนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
เอ	10° 29'.17 ใต้	128° 12'.24 ตะวันออก
บี	11° 42'.10 ใต้	128° 29'.10 ตะวันออก
ซี	12° 03'.17 ใต้	127° 45'.00 ตะวันออก

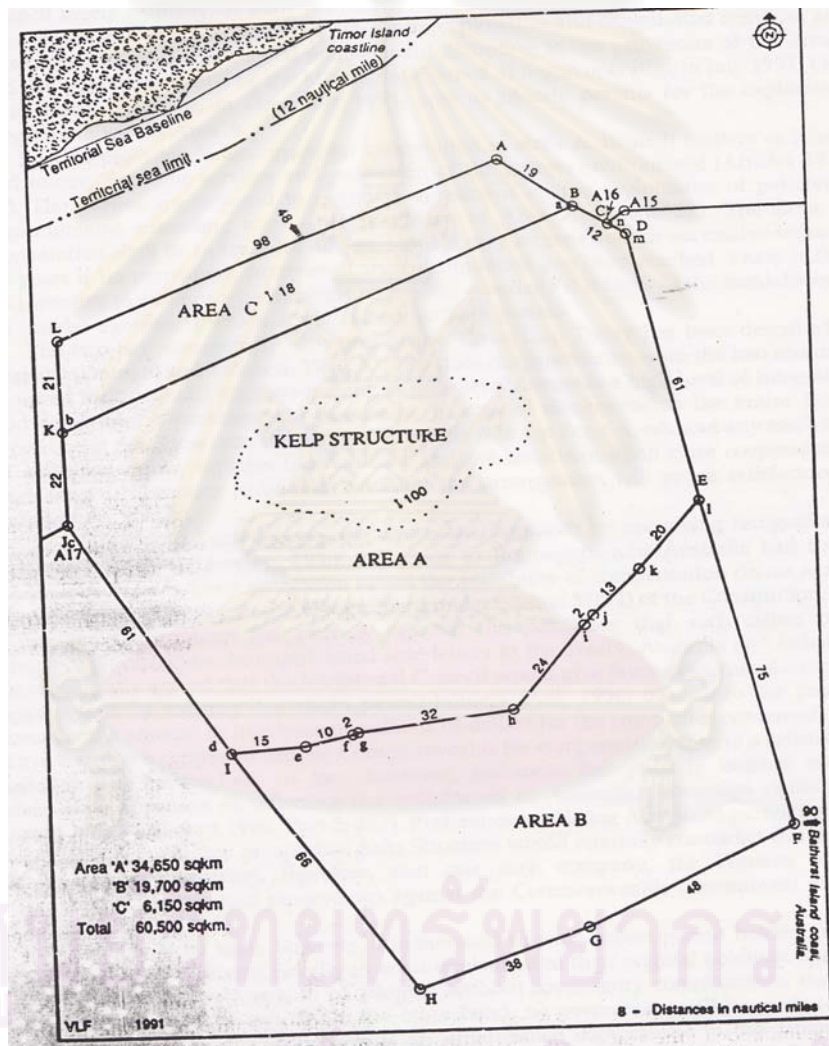
ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
๑	12° 15'.28 ใต้	127° 08'.28 ตะวันออก
๒	11° 20'.08 ใต้	126° 31'.54 ตะวันออก
เอฟ	11° 19'.46 ใต้	126° 47'.04 ตะวันออก
๓	11° 17'.36 ใต้	126° 57'.07 ตะวันออก
เอช	11° 17'.30 ใต้	126° 58'.13 ตะวันออก
ไอ	11° 14'.24 ใต้	127° 31'.33 ตะวันออก
เจ	10° 55'.26 ใต้	127° 47'.04 ตะวันออก
เค	10° 53'.42 ใต้	127° 48'.45 ตะวันออก
เอล	10° 43'.43 ใต้	127° 59'.16 ตะวันออก
เอ็ม	Point of commencement	Point of commencement

ส่วน พื้นที่ ซี ภาคผนวก เอ ได้กำหนดตำแหน่งพื้นที่ไว้ ดังนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
เอ	9° 12'.19 ใต้	127° 33'.32 ตะวันออก
บี	9° 22'.53 ใต้	127° 48'.42 ตะวันออก
ซี	10° 06'.40 ใต้	126° 00'.25 ตะวันออก
๑	9° 46'.01 ใต้	126° 00'.50 ตะวันออก

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองติจูด
๑	Point of commencement	Point of commencement

หากนำตำแหน่งต่างๆ มาวาดลงในแผนที่จะปรากฏรูปร่างดังต่อไปนี้ ดังรูป

ภาพพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศออสเตรเลียกับอินโดนีเซีย⁶⁹

⁶⁹ Vivian Louis Forbes. The maritime boundaries of the Indian ocean region, p.118.

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดพื้นที่ทับซ้อนไว้โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 60,500 ตารางกิโลเมตร และได้ทำการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 3 เขต ได้แก่ บริเวณพื้นที่ เอ บริเวณพื้นที่ บี และบริเวณพื้นที่ ซี โดย บริเวณพื้นที่ เอ นั้น คู่ภาคีตกลงกันให้มีการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวร่วมกัน ส่วนพื้นที่ บี และพื้นที่ ซี นั้นคู่ภาคีตกลงกันว่าจะดำเนินการสำรวจและแสวงประโยชน์เอง โดยกำหนดให้ ประเทศออสเตรเลียมีสิทธิสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ บี ส่วนประเทศอินโดนีเซียมีสิทธิสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ ซี

โดยพื้นที่ เอ ครอบคลุมพื้นที่กว่า 57 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่⁷⁰ การแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ เอ นั้น คู่ภาคีจะทำการแบ่งสัดส่วน 50:50 จากสัดส่วนที่เป็นรายได้ที่องค์กรร่วมได้มาจากกิจกรรมพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าว⁷¹

ส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ บี ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 33 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด และพื้นที่ ซี ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 10 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด⁷² จะกำหนดให้ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่แต่เพียงผู้เดียวก็ตาม แต่ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียยังต้องแบ่งปันผลประโยชน์จากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ให้แก่กัน กล่าวคือ ในพื้นที่ บี ประเทศออสเตรเลียเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่แต่เพียงผู้เดียว ประเทศออสเตรเลียมีหน้าที่แจ้งให้ประเทศอินโดนีเซียทราบถึงการให้สิทธิ การต่ออายุ การคืนพื้นที่ การหมดอายุ และการยกเลิก เกี่ยวกับหนังสืออนุญาตสำรวจ และใบอนุญาตผลิต ซึ่งกระทำโดยประเทศออสเตรเลีย และประเทศออสเตรเลียจะต้องจ่ายเงิน 10 เปอร์เซ็นต์จากอัตราภาษีจากทรัพยากรทั้งหมดซึ่งเก็บโดยประเทศออสเตรเลียจากปิโตรเลียมซึ่งผลิตจากพื้นที่ บี⁷³

ส่วนในพื้นที่ ซี ประเทศอินโดนีเซียก็มีหน้าที่เช่นเดียวกันกับประเทศออสเตรเลีย กล่าวคือ ประเทศอินโดนีเซียมีหน้าที่แจ้งให้ประเทศออสเตรเลียทราบถึงการให้สิทธิ การต่ออายุ การคืนพื้นที่ การหมดอายุ และการยกเลิก เกี่ยวกับหนังสืออนุญาตสำรวจ และใบอนุญาตผลิต ซึ่งกระทำโดยประเทศอินโดนีเซีย และประเทศอินโดนีเซียต้องจ่ายเงิน 10

⁷⁰Donald R. Rothwell, The Timor gap Treaty: Implementation and future prospects, p.77.

⁷¹David M. Ong, The 1979 and 1990 Malaysia-Thailand Joint Development Agreement: A Model for International Legal Co-operation in Common Offshore Petroleum Deposits?, p. 95.

⁷²Donald R. Rothwell, The Timor gap Treaty: Implementation and future prospects, p.77.

⁷³สนธิสัญญา 1989, Article 4 (1).

เปอร์เซ็นต์จากภาษีรายได้ของคู่สัญญาซึ่งเก็บโดยประเทศอินโดนีเซียจากปิโตรเลียมซึ่งผลิตร่วมกันจากพื้นที่ ซี⁷⁴

ข. วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน

วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน สนธิสัญญา 1989 นี้มีลักษณะพิเศษ คือ มีการแบ่งเขตพื้นที่ทับซ้อนออกเป็น 3 เขต ได้แก่ พื้นที่ เอ พื้นที่ บี และ พื้นที่ ซี โดยพื้นที่ บี และพื้นที่ ซี สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดให้ภาคีแต่ละฝ่ายมีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิในการสำรวจและแสวงประโยชน์ต่างๆ อาจกล่าวโดยสรุปคือ ภาคีแต่ละฝ่ายต่างมอบหมายให้ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งบริหารจัดการในพื้นที่ที่ตกลงกัน โดยผลประโยชน์ที่ได้จากการบริหารจัดการนั้น ภาคีแต่ละฝ่ายจะแบ่งให้กันและกันตามสัดส่วนที่กำหนด

ส่วนในพื้นที่ เอ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด ในพื้นที่ เอ นี้ สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดกลไกในการบริหารจัดการขึ้นมาโดยได้ตั้ง องค์การร่วม (Joint Authority) เป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่ และได้สร้างกลไกในการควบคุม องค์การร่วม คือ สภามন্ত্রী (Ministerial Council) โดยองค์การร่วมมีสภาพเป็นนิติบุคคลและมีหน้าที่ทำสัญญากับบริษัทเอกชนที่ประสงค์จะเข้ามาขอสัมปทานในพื้นที่⁷⁵

ค. ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการวิจัย

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับการวิจัยในข้อ 17 กล่าวคือ ภาคีหนึ่งซึ่งได้รับคำร้องเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางทะเลเกี่ยวกับทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตในไหล่ทวีปในพื้นที่ เอ จะต้องปรึกษาหารือกับภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเกี่ยวกับโครงการสำรวจที่เกี่ยวกับการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ จะอนุญาตหรือไม่ ถ้าภาคีตัดสินใจให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจดังกล่าว คู่ภาคีต้องขอความเห็นจากองค์การร่วมในเรื่องโครงการวิจัย เจ้าหน้าที่ และการดำเนินการทำวิจัยรวมถึงผู้ทำวิจัยมีหน้าที่ในการจัดเตรียมข้อมูล ตัวอย่าง และผลของการวิจัย

ส่วนการป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเล คู่ภาคีจะร่วมกันป้องกันและก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลซึ่งเกิดจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์

⁷⁴ สนธิสัญญา 1989, Article 4 (2).

⁷⁵ สนธิสัญญา 1989, Article 5, 6, 7, 8, 9, 10.

ปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ ให้น้อยที่สุด โดยคู่ภาคีจะต้องให้ความช่วยเหลือองค์กรร่วมหากมีการร้องขอ และคู่ภาคีจะร่วมกันดำเนินการป้องกัน บรรเทา และกำจัดมลภาวะดังกล่าวจากพื้นที่ เอ

องค์กรร่วมสามารถออกระเบียบเพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเลในพื้นที่ เอ และ จะสร้างแผนซึ่งมีความต่อเนื่องในการต่อสู้กับมลภาวะจากการดำเนินการปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าว⁷⁶

สนธิสัญญา 1989 ยังกล่าวถึงความรับผิดชอบของคู่ภาคีสำหรับมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ คู่ภาคีจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นผลมาจากมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลซึ่งเกิดจากการดำเนินการปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ ตามข้อตกลงตามสัญญาที่ได้ทำกับองค์กรร่วมและกฎหมายของภาคีซึ่งขอเรียกร้องเกี่ยวกับความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายได้ถูกนำเสนอ⁷⁷

ง. ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการดูแลพื้นที่พัฒนาร่วม

ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการดูแลพื้นที่พัฒนาร่วมได้กำหนดเรื่องในการตรวจตรา (Surveillance) มาตรการเพื่อความปลอดภัย (Security Measure) การค้นและการช่วยเหลือ (Search and Rescue) การบริการจราจรทางอากาศ (Air Traffic Services) การสำรวจทางธรณีฟิสิกส์ด้วยการวัดคลื่นไหว การร่วมกันขุดเจาะระหว่างพื้นที่ เอ และ พื้นที่นอกพื้นที่ เอ สิ่งก่อสร้างในการอำนวยความสะดวก

การตรวจตรา คู่ภาคีมีสิทธิในการดำเนินการตรวจตรากิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เอ และคู่ภาคีต้องร่วมมือกันและประสานงานในการตรวจตรากิจกรรมต่างๆ อีกทั้ง คู่ภาคีจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งได้รับจากการตรวจตราในกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว⁷⁸

มาตรการเพื่อความปลอดภัย คู่ภาคีจะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลการคุมคามเพื่อความปลอดภัยเกี่ยวกับการสำรวจและการแสวงประโยชน์ทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ และคู่ภาคีจะทำข้อตกลงเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์เพื่อความปลอดภัยในพื้นที่ เอ⁷⁹

⁷⁶ สนธิสัญญา 1989, Article 18.

⁷⁷ สนธิสัญญา 1989, Article 19.

⁷⁸ สนธิสัญญา 1989, Article 12.

⁷⁹ สนธิสัญญา 1989, Article 13.

การค้นและการช่วยเหลือ คู่ภาคีจะต้องร่วมมือกันทำข้อตกลง สำหรับค้นหาและช่วยเหลือในพื้นที่ เอ โดยข้อตกลงต้องอยู่ภายใต้กฎระหว่างประเทศที่ยอมรับกันทั่วไป ระเบียบต่างๆ และกระบวนการซึ่งสร้างผ่านองค์กรระหว่างประเทศที่มีอำนาจ⁸⁰

ส่วนการบริการจราจรทางอากาศ คู่ภาคีจะต้องร่วมกันกำหนด บทบัญญัติการบริการจราจรทางอากาศในพื้นที่ เอ โดยบทบัญญัติต้องอยู่ภายใต้กฎระหว่างประเทศที่ยอมรับกันทั่วไป ระเบียบต่างๆ และกระบวนการซึ่งสร้างผ่านองค์กรระหว่างประเทศที่มีอำนาจ⁸¹

การสำรวจหาไฮโดรคาร์บอน คู่ภาคีมีสิทธิในการดำเนินการสำรวจทางอุทกศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินการปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ สะดวกขึ้น คู่ภาคีจะร่วมมือกันในการดำเนินการสำรวจรวมถึงการกำหนดบทบัญญัติที่จำเป็นบนชายฝั่งและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอุทกศาสตร์เกี่ยวกับการดำเนินการปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ

เพื่อวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญา คู่ภาคีจะร่วมกันให้ความสะดวกต่อการดำเนินการสำรวจทางธรณีในพื้นที่ เอ รวมถึงออกบทบัญญัติเพื่ออำนวยความสะดวกที่จำเป็นบนชายฝั่ง⁸²

การร่วมขุดเจาะในพื้นที่ เอ และนอกพื้นที่ เอ ถ้าแหล่งปิโตรเลียมไม่ว่าแหล่งใดขยายข้ามเส้นเขตแดนพื้นที่ เอ ของเขตความร่วมมือ ซึ่งได้กำหนดไว้ในสนธิสัญญาและส่วนหนึ่งส่วนใดของแหล่งปิโตรเลียมซึ่งอยู่ข้างหนึ่งของเส้นที่มีการแสวงประโยชน์ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ภาคีจะหาข้อตกลงในลักษณะที่ทำให้แหล่งปิโตรเลียมถูกใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและมีการแบ่งสัดส่วนที่เท่ากันในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแสวงประโยชน์⁸³

สิ่งก่อสร้างในการอำนวยความสะดวก ในกรณีที่มีการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ ก่อให้เกิดความจำเป็นในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริการภายนอกพื้นที่ เอ คู่ภาคีจะเตรียมการให้ความช่วยเหลือต่อคู่สัญญาและองค์กรร่วมเพื่อทำให้สิ่งก่อสร้างและการดำเนินการ

⁸⁰ สนธิสัญญา 1989, Article 14.

⁸¹ สนธิสัญญา 1989, Article 15.

⁸² สนธิสัญญา 1989, Article 16.

⁸³ สนธิสัญญา 1989, Article 20.

อำนาจความสะดวกสามารถกระทำได้ และคู่ภาคีจะออกบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริการซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบและเงื่อนไขที่กำหนดโดยคู่ภาคี⁸⁴

จ. ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี

ในด้านการเงิน องค์การร่วมจะได้รับเงินทุกจากค่าธรรมเนียมซึ่งเก็บตามกฎหมายปีโตรเลียมซึ่งระบุให้คู่ภาคีต้องจ่ายเงินทุนดังกล่าวล่วงหน้าซึ่ง เงินทุกดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการทำให้องค์การร่วมมีความสามารถในการดำเนินการครั้งแรก

ในกรณีองค์การร่วมไม่ได้ทำตามพันธกรณีภายใต้คำตัดสินชี้ขาดที่เกิดขึ้นจากข้อพิพาทตามสัญญาแบ่งปันผลผลิต คู่ภาคีจะให้เงินทุนเท่าที่จำเป็นในจำนวนที่เท่ากันเพื่อให้องค์การร่วมสามารถทำตามพันธกรณีได้⁸⁵

ส่วนภาษีนั้น สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับภาษีขององค์การร่วมและเจ้าหน้าที่ ไว้ในข้อ 10 กล่าวคือ องค์การร่วมจะได้รับการยกเว้นจากภาษีในบางเรื่อง เช่น ภาษีรายได้ ส่วนคณะบริหารและเจ้าหน้าที่อื่นนั้นได้กำหนดให้ได้รับการยกเว้นภาษีในบางเรื่องเช่นกัน เช่น ภาษีเงินได้

ฉ. กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน

กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อนในสนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดไว้ ดังนี้ กฎหมายที่ใช้บังคับต่อสัญญาแบ่งปันผลผลิต สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดไว้ว่า กฎหมายที่บังคับใช้กับสัญญาแบ่งปันผลผลิตจะระบุไว้เฉพาะในตัวสัญญาแบ่งปันผลผลิต⁸⁶ ส่วนการบังคับใช้กฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง และกักกัน ภาคีแต่ละฝ่ายอาจจะใช้กฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง และการกักกัน ต่อบุคคล อุปกรณ์ และสินค้าที่อยู่ในอาณาเขตของภาคีเพื่อไปยังพื้นที่ เอ หรือออกจากพื้นที่ เอ เพื่อไปยังอาณาเขตของภาคี โดยคู่ภาคีอาจจะทำตามข้อตกลงในการอำนวยความสะดวกในการเข้าและการออกจากพื้นที่ เอ ดังกล่าว⁸⁷ โดยสินค้าหรือเครื่องมือที่เข้าไปในพื้นที่ เอ เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับปีโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของภาษีศุลกากร และ สินค้าและอุปกรณ์ที่ออกจากหรือข้ามผ่านอาณาเขตของภาคีเพื่อเข้ามาในพื้นที่

⁸⁴ สนธิสัญญา 1989, Article 21.

⁸⁵ สนธิสัญญา 1989, Article 11.

⁸⁶ สนธิสัญญา 1989, Article 22.

⁸⁷ สนธิสัญญา 1989, Article 23 (1).

เอ โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้เกี่ยวกับกิจกรรมทางปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของ ภาษีศุลกากร อีกทั้งสินค้าและอุปกรณ์ที่ออกจากพื้นที่ เอ เพื่อวัตถุประสงค์โอนย้ายอย่างถาวรไป ยังส่วนหนึ่งของภาคีอาจจะอยู่ภายใต้บังคับของภาษีศุลกากรของภาคีนั้น

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายอาญานั้น คนชาติหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในภาคีใดภาคีหนึ่งจะอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของภาคีนั้นซึ่งได้กระทำหรือละเว้นการกระทำขึ้นในพื้นที่ เอ ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเกิดขึ้นจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม ส่วนกรณีที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในภาคีหนึ่งซึ่งเป็นคนชาติของอีกภาคีหนึ่ง ผู้นั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของภาคีที่ตนมีถิ่นที่อยู่ถาวร ในกรณีของคนชาติของรัฐที่สามซึ่งไม่เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศของคู่ภาคี จะอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายอาญาของคู่ภาคีซึ่งได้ตกลงกันต่อผู้กระทำหรือละเว้นการกระทำขึ้นในพื้นที่ เอ⁸⁸

การดำเนินคดีแพ่ง การเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าชดเชย ค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นผลจากกิจกรรมในพื้นที่ เอ อาจจะนำคดีขึ้นศาลในประเทศภาคีหนึ่งภาคีใดซึ่งมีหรือเป็นเจ้าของสัญชาติของบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลดังกล่าวมีถิ่นที่อยู่ถาวร ศาลซึ่งดำเนินการพิจารณาคดีอาจจะใช้กฎหมายและกฎระเบียบของภาคีนั้นๆ ได้⁸⁹

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายภาษีอากร สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายภาษีไว้ในข้อ 29 ไว้ว่า ภาคีจะไม่กำหนดภาษีซึ่งไม่อยู่ในบทบัญญัติของ Taxation Code เกี่ยวกับหรือบังคับใช้กับการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ หรือ การสำรวจปิโตรเลียมหรือการแสวงประโยชน์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่ เอ เว้นแต่ ภาคีอื่นให้ความยินยอมในการกำหนดภาษีนั้น⁹⁰

ช. การระงับข้อพิพาท

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดวิธีระงับข้อพิพาทในกรณีที่เกิดขึ้นจากการตีความหรือการบังคับใช้สนธิสัญญาไว้ใน ข้อ 30 กล่าวคือ หากเกิดข้อพิพาทใดๆ ขึ้นระหว่างคู่ภาคีเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้สนธิสัญญานี้ให้ใช้วิธีการปรึกษาหารือหรือการเจรจาระหว่างคู่ภาคีเป็นการระงับข้อพิพาท

⁸⁸ สนธิสัญญา 1989, Article 27.

⁸⁹ สนธิสัญญา 1989, Article 28.

⁹⁰ สนธิสัญญา 1989, Article 29.

ส่วน ข้อพิพาทใดๆ ซึ่งเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้ สัญญาแบ่งปันผลประโยชน์ (Production Sharing Contract) ที่ได้ทำโดยองค์กร่วม (Joint Authority) การระงับข้อพิพาทจะต้องใช้อินญาโตตุลาการทางพาณิชย์ (Commercial arbitration) เป็นรูปแบบในการระงับข้อพิพาท โดยคู่ภาคีจะอำนวยความสะดวกต่อการบังคับใช้คำตัดสินของ อินญาโตตุลาการ

ซ. ระยะเวลาในการบังคับใช้⁹¹

สนธิสัญญา 1989 ใช้บังคับระหว่างคู่ภาคี 40 ปี นับแต่วันที่ สนธิสัญญามีผลบังคับใช้ กล่าวคือ วันที่สนธิสัญญามีผลบังคับใช้ คือ 30 วันนับแต่วันที่คู่ภาคีได้ แจ้งให้ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งโดยทำเป็นหนังสือว่าตนยอมรับสนธิสัญญานี้

เว้นแต่คู่ภาคีจะตกลงไว้เป็นอย่างอื่น สนธิสัญญานี้จะยังคงใช้ อยู่ต่อไปอีก 20 ปี นับแต่วันที่ระยะเวลา 40 ปี สิ้นสุดลง เว้นแต่ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะบอกเลิก สนธิสัญญาในระหว่างสนธิสัญญามีผลใช้บังคับ 40 ปี หรือ คู่ภาคีได้ทำความตกลงเกี่ยวกับการ กำหนดเขตไหล่ทวีปได้อย่างถาวรในพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่พัฒนาร่วม

ในกรณีที่คู่ภาคีไม่สามารถทำความตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีป อย่างถาวรในพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมได้ภายใน 5 ปี ก่อนสิ้นสุดระยะเวลา 40 ปี หรือ 20 ปี ตัวแทนของคู่ภาคีต้องมีการประชุมเพื่อทำความตกลงกำหนดเขตไหล่ทวีปอย่างถาวรดังกล่าว

3.2.4 การพัฒนาร่วมของประเทศมาเลเซีย และ ประเทศเวียดนาม

ประเทศเวียดนามหรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็น ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนติดกับประเทศจีน ทางทิศเหนือ ประเทศลาว และ ประเทศกัมพูชา ทางทิศตะวันตก และอ่าวตังเกี๋ย ทะเลจีนใต้ ทางทิศตะวันออก

แม้ว่าประเทศเวียดนามและประเทศมาเลเซียจะไม่มีพรมแดนไม่ว่าทางบกหรือ ทางทะเลติดกันแต่เมื่อมีการประกาศอ้างสิทธิในพื้นที่ทะเลในบริเวณอ่าวไทยซึ่งประเทศมาเลเซีย และประเทศเวียดนามต่างฝ่ายต่างประกาศอ้างสิทธิในบริเวณดังกล่าวจึงทำให้มีบริเวณที่อ้างสิทธิ ของมาเลเซียและเวียดนามทับซ้อนกันซึ่งรายละเอียดจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

⁹¹ สนธิสัญญา 1989, Article 32, 33.

3.2.4.1 มูลเหตุของปัญหาพื้นที่ทับซ้อน

ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) เวียดนามใต้ได้ประกาศอ้างสิทธิในพื้นที่ทะเลโดยใช้เส้นมัธยะลากระหว่างเกาะชายฝั่งของมาเลเซียและเวียดนาม ในปี พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) ประเทศมาเลเซียได้อ้างสิทธิโดยประกาศเขตไหล่ทวีป ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นตรงที่เส้นมัธยะลากระหว่างเกาะเรแดง (Island of Redang) ของประเทศมาเลเซียและแหลมแคมอ (Cape of Ca Mau) ของประเทศเวียดนาม โดยพื้นที่ทับซ้อนมีพื้นที่ประมาณ 2,500 ตารางกิโลเมตร

ในพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในบริเวณ Malay basin ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะมีปิโตรเลียม ประเทศมาเลเซียได้ลงนามสัญญาสำรวจและแสวงหาประโยชน์ปิโตรเลียมกับผู้ประกอบการต่างประเทศให้เข้าไปสำรวจในบริเวณที่ทับซ้อนซึ่งเวียดนามได้อ้างสิทธิเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) บริษัท Hamiton ซึ่งเป็นบริษัทของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียเป็นผู้ประกอบการหนึ่งที่ได้ทำสัญญากับมาเลเซีย ได้ประกาศการค้นพบน้ำมันและก๊าซ ประมาณ 1.1 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ซึ่งมีกำลังผลิตน้ำมัน 4,400 บาเรลต่อวัน

ในวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) ประเทศเวียดนามได้ทำการคัดค้านต่อการกระทำของประเทศมาเลเซียในการเข้าไปพัฒนาพื้นที่แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยเวียดนามได้ส่งข้อคัดค้านต่อรัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซีย ประเทศเวียดนามได้แสดงเจตจำนงในการเจรจาในเรื่องการกำหนดไหล่ทวีป ให้เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ การคัดค้านของเวียดนามเป็นผลทำให้การดำเนินการของบริษัท PETRONAS ในโครงการสำรวจและแสวงหาประโยชน์ในบริเวณดังกล่าว ต้องหยุดไปทั้งหมด จนกว่าจะได้มีการเจรจาและทำความเข้าใจตกลงกับประเทศเวียดนาม

การค้นพบของบริษัท Hamiton ทำให้ประเทศทั้งสองพยายามหาทางแก้ไขปัญหาที่ทั้งคู่สามารถยอมรับได้เพื่อขุดทรัพยากรปิโตรเลียมขึ้นมาใช้ ระหว่างการเยื่อนอย่าง เป็นทางการของนายกรัฐมนตรี Vo Van Kiet ของเวียดนามที่ Kuala Lumpur ในปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) ได้มีการเปิดการเจรจาทำความเข้าใจกำหนดเขตไหล่ทวีป การเจรจาครั้งแรกในวันที่ 3-5 มิถุนายน พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) ประสบความสำเร็จ โดยรัฐทั้งสองตกลงทำความเข้าใจร่วมกันโดยการกำหนดเขตแดนพัฒนาร่วมกันขึ้น⁹² โดยตกลงทำบันทึกความเข้าใจระหว่าง

⁹²Jonathan I. Charney, Lewis M. Alexander, *international maritime boundaries Volume III*(New York: Martinus Nijhoff Publishers, 2004), pp. 2335-2344.

ประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองประเทศโดยบันทึกความเข้าใจได้ลงนามวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) (Memorandum of Understanding between Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam for the Exploration and Exploitation of Petroleum in a Defined Area of the Continental Shelf involving the two Countries, signed 5 June 1992)⁹³ ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า MOU 1992

3.2.4.2 สาระสำคัญของความตกลงพัฒนาร่วม

บันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองประเทศ (Memorandum of Understanding between Malaysia and the Socialist Republic of Vietnam for the Exploration and Exploitation of Petroleum in a Defined Area of the Continental Shelf involving the two Countries) ประกอบด้วย 8 ข้อ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 4 เรื่อง ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์⁹⁴ วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน⁹⁵ การระงับข้อพิพาท⁹⁶ ระยะเวลาในการใช้บังคับ⁹⁷

ก. การแบ่งปันผลประโยชน์

คู่ภาคีได้ตกลงกันว่า ผลของการเรียกร้องทำให้เกิดการทับซ้อนกันเกี่ยวกับเส้นเขตแดนของเขตไหล่ทวีปซึ่งอยู่นอกชายฝั่งทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของมาเลเซียตะวันตกและนอกชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของเวียดนาม ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อน (พื้นที่ที่กำหนด) ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีตำแหน่งดังต่อไปนี้

⁹³Nguyen Hong Thao. Joint development in the Gulf of Thailand[online]. 10 July 2009,

Available from: www.dur.ac.uk/resources/lbru/publications/full/bsb7-3_thao.pdf.

⁹⁴MOU 1992, Article 1, 2.

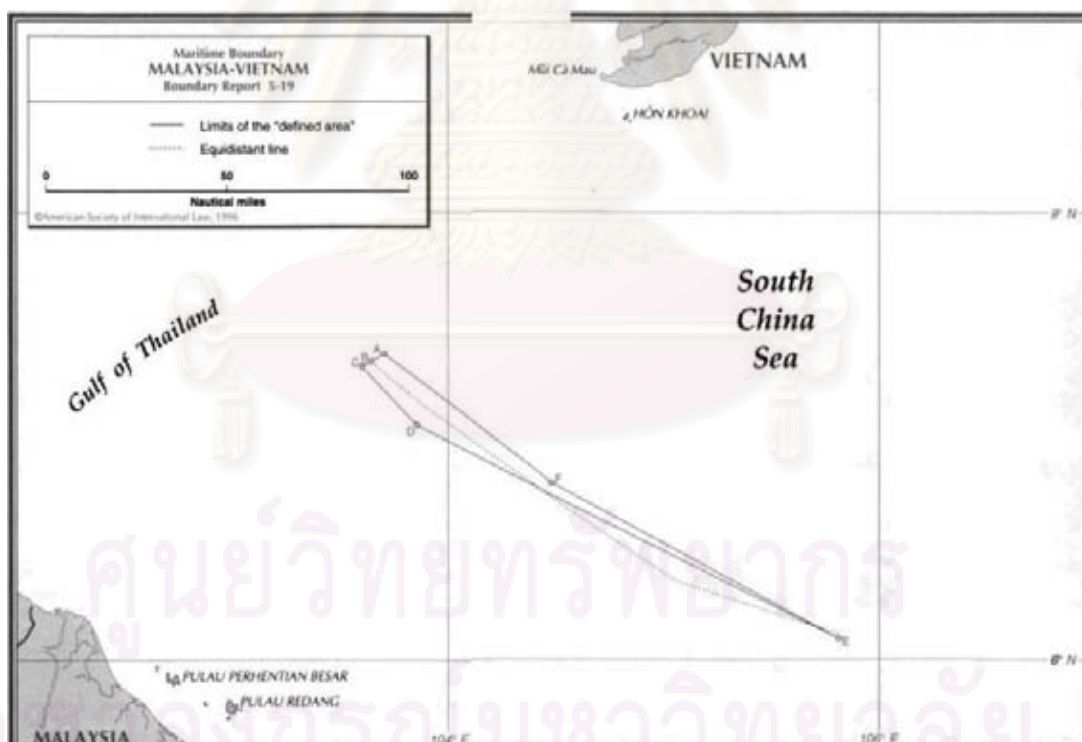
⁹⁵ MOU 1992, Article 3.

⁹⁶ MOU 1992, Article 6.

⁹⁷ MOU 1992, Article 5.

ตำแหน่ง	ลองติจูด	ละติจูด
A	103° 42'.5	7° 22'
B	103° 39'	7° 20'
C	103° 35'.71	7° 18'.31
D	103° 52'	7° 3'
E	105° 49'.2	6° 5'.8
F	104° 30'	6° 48'.25

หากนำจุดต่างๆ มากำหนดบนแผนที่ จะทำให้เห็นถึงภาพพื้นที่ทับซ้อนอย่างชัดเจน ดังนี้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีเนื้อที่ 2,500 ตารางกิโลเมตร

ภาพพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศเวียดนาม⁹⁸

⁹⁸ Jonathan I. Charney, Lewis M. Alexander, international maritime boundaries Volume III, p.2340.

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นและผลประโยชน์ทั้งหลายซึ่งได้รับจากการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่ที่กำหนด (Defined Area) คู่ภาคีจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายและตกลงแบ่งผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน⁹⁹

ข. วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ที่ทับซ้อน

ใน MOU 1992 ได้กำหนดวิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ไว้ใน ข้อ 3 กล่าวคือ ประเทศมาเลเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามตกลงมอบหมายให้บริษัทปิโตรนาส (Petronas) และบริษัทปิโตรเวียดนาม (Petrovietnam) เข้ามาดำเนินการด้วยตนเอง ในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่ที่กำหนด โดยประเทศมาเลเซียและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามต้องทำให้ ปิโตรนาส และปิโตรเวียดนาม เข้าทำข้อตกลงทางพาณิชย์ (Commercial arrangement) ระหว่างกันเพื่อสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่ที่กำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในข้อตกลงจะต้องอยู่ภายใต้ความเห็นชอบของรัฐบาลมาเลเซียและรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม¹⁰⁰

กล่าวโดยสรุปก็คือ วิธีการพัฒนาร่วมในพื้นที่ที่ทับซ้อนระหว่างเวียดนามและมาเลเซียกำหนดให้บริษัทน้ำมันของประเทศแต่ละประเทศเข้ามาสำรวจและแสวงประโยชน์ในทรัพยากรโดย MOU 1992 ได้กำหนดให้บริษัทน้ำมันของชาติทั้งสองเข้าทำข้อตกลงทางพาณิชย์ โดยเงื่อนไขหลักเกณฑ์ในข้อตกลงนั้นขึ้นอยู่กับความเห็นของรัฐบาลทั้งสอง

ค. การระงับข้อพิพาท

ข้อพิพาทใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการตีความหรือการบังคับใช้ บทบัญญัติดังกล่าวในบันทึกความเข้าใจนี้ จะถูกระงับข้อพิพาทโดยการปรึกษาหารือ หรือการเจรจาระหว่างคู่ภาคี¹⁰¹

ง. ระยะเวลาในการบังคับใช้

MOU 1992 นี้จะใช้บังคับในระยะเวลาที่ระบุไว้ใน Exchange of Diplomatic Note ระหว่างคู่ภาคี ซึ่งได้กำหนดให้มีระยะเวลาบังคับ 40 ปี

⁹⁹ MOU 1992, Article 2.

¹⁰⁰ MOU 1992, Article 3.

¹⁰¹ MOU 1992, Article 6.

3.2.5 การพัฒนาร่วมของประเทศออสเตรเลีย และ ประเทศติมอร์ตะวันออก

ประเทศติมอร์ตะวันออกเป็นประเทศใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้แยกตัวมาจากประเทศอินโดนีเซีย ประเทศติมอร์ตะวันออกอยู่ทางตอนใต้ของประเทศอินโดนีเซีย และติดกับประเทศออสเตรเลีย อาณาเขตทางทะเลของประเทศติมอร์ตะวันออกนั้นมีอาณาบริเวณเหมือนกับตอนที่อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งบริเวณดังกล่าวประเทศอินโดนีเซียเคยประกาศอ้างสิทธิทางทะเลเพื่อขยายอาณาเขตจนเป็นเหตุให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้นระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศออสเตรเลีย

3.2.5.1 มูลเหตุของปัญหาพื้นที่ทับซ้อน

ประเทศติมอร์ตะวันออก (East Timor) หรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต (Democratic Republic of Timor-Leste) เป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนเกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย เกาะติมอร์ด้านตะวันออก เกาะอาเตาโร (Atauro) และ เกาะจาโก (Jaco) ที่อยู่ใกล้เคียง และ โอเอกูสซี-อัมเบโน (Oecussi-Ambeno) ซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของเกาะติมอร์ ติมอร์ตะวันออกถูกล้อมรอบโดยพื้นที่ของประเทศอินโดนีเซีย

แต่เดิมประเทศติมอร์ตะวันออกถูกปกครองโดยประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งได้ยึดครองติมอร์ตะวันออกเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) และในปี พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) ติมอร์ตะวันออกได้แยกตัวเป็นอิสระ และได้รับเอกราชอย่างเต็มตัวเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) เมื่อประเทศติมอร์ตะวันออกเข้าร่วมองค์การสหประชาชาติในปีเดียวกัน ก็ได้ตกลงว่าจะเรียกประเทศอย่างเป็นทางการว่า ติมอร์-เลสเต (Timor-Leste) ซึ่งเป็นชื่อในภาษาโปรตุเกส

ติมอร์ตะวันออกเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2063 (ค.ศ. 1520) ภายหลังโปรตุเกสถอนตัวออกไปเมื่อปี พ.ศ. 2518 อินโดนีเซียได้ส่งทหารเข้ายึดครองติมอร์โดยผนวกเข้าเป็นจังหวัดที่ 27 อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลอินโดนีเซียยินยอมให้ชาวติมอร์ตะวันออกลงประชามติเพื่อแยกตัวเป็นเอกราชจากอินโดนีเซีย ในวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2542 (1999) โดยประชาชนชาวติมอร์ตะวันออกกว่าร้อยละ 80 ออกเสียงสนับสนุนการแยกตัวเป็นเอกราช หลังจากอยู่ภายใต้การปกครองของอินโดนีเซียมาเป็นเวลา 15 ปี นับตั้งแต่ ปี 1975 ถึง ปี 1999 การประกาศเอกราชของติมอร์ตะวันออกเป็นจุดเริ่มต้นของการเมืองและเศรษฐกิจของติมอร์ โดยมี

สหประชาชาติเป็นผู้ช่วยเหลือในเบื้องต้นเพื่อให้แน่ใจว่าการจะไม่เกิดปัญหาความรุนแรงภายหลังจากการประกาศเอกราช และเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้ง

หลังจากที่ประเทศติมอร์ตะวันออกแยกตัวเป็นเอกราชจากอินโดนีเซีย ออสเตรเลียซึ่งเดิมเคยตกลงทำข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกับอินโดนีเซียในบริเวณที่เป็นดินแดนของติมอร์ตะวันออก จึงต้องมีเจรจาเพื่อทำความเข้าใจความตกลงกำหนดเขตแดนทางทะเลใหม่ ระหว่างที่องค์กรบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออก (UNTAET) เข้ามาจัดการประเทศติมอร์เป็นการชั่วคราวนั้น องค์กรบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติเป็นผู้มีอำนาจในการเข้าทำการเจรจาแทนติมอร์ตะวันออกในเรื่องการกำหนดเขตแดน

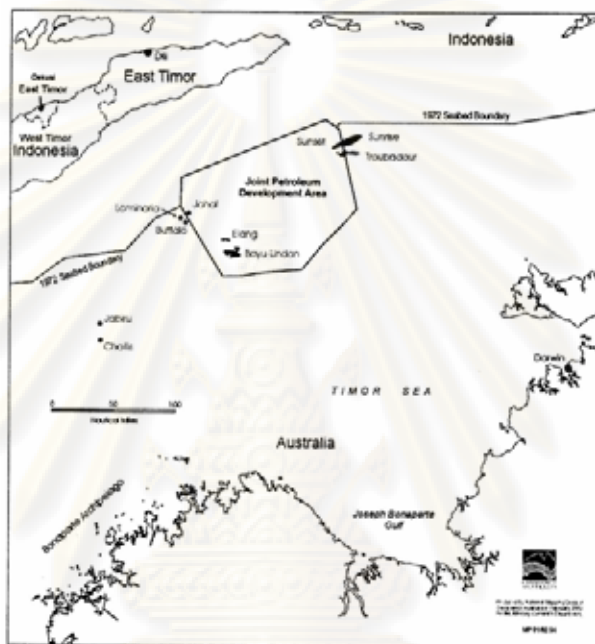
องค์กรบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติไม่ยอมรับความตกลงที่ออสเตรเลียเคยทำไว้กับประเทศอินโดนีเซีย แต่เนื่องจากความจำเป็นในด้านทรัพยากรในบริเวณดังกล่าวที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้องค์กรบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติจึงเข้าเจรจากับออสเตรเลียเกี่ยวกับข้อตกลงที่ประเทศออสเตรเลียได้ทำไว้กับอินโดนีเซีย โดยการเจรจาได้เริ่มขึ้นและได้มีข้อยุติระหว่างองค์กรบริหารชั่วคราวและออสเตรเลียในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) ให้ใช้เงื่อนไขในสนธิสัญญาเดิมที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้ทำไว้ โดยมีการแก้ไขในบางเรื่องในการเจรจาครั้งนั้นได้มีการทำบันทึกความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าว โดยข้อตกลงนี้ขององค์กรบริหารชั่วคราวและออสเตรเลียตกลงกันว่า จะไม่ผูกพันรัฐบาลติมอร์ตะวันออก และต้องมีการเจรจาในเรื่องนี้ใหม่ในภายหลังที่ติมอร์ตะวันออกประกาศอิสรภาพ¹⁰²

การเจรจาระหว่างออสเตรเลีย องค์กรบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติ และ องค์กรชั่วคราวของติมอร์ตะวันออก (East Timor Transition Authority) ได้นำไปสู่การยอมรับข้อตกลงทะเลติมอร์ (Timor sea arrangement) ในวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวเป็นกรอบของสนธิสัญญาที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาร่วมกันในทรัพยากรที่อยู่ในทะเลติมอร์ ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ประเทศติมอร์ตะวันออกได้ประกาศตัวเป็นเอกราชได้สำเร็จ ต่อมารัฐบาลของติมอร์ตะวันออกและออสเตรเลียได้บรรลุข้อตกลงและได้ลงนามในสนธิสัญญาทะเลติมอร์ (Timor Sea Treaty) ซึ่งได้ใช้ข้อตกลงทะเลติมอร์เป็นต้นแบบ

พื้นที่ร่วมกัน (Zone of Cooperation) ในสนธิสัญญาเก่าที่ประเทศออสเตรเลียทำกับประเทศอินโดนีเซียถูกกำหนดใหม่โดยสนธิสัญญาใหม่ ดังรูป ออสเตรเลียและ

¹⁰² Anthony Heiser, East Timor and the Joint Petroleum Development Area, p.63.

ติมอร์ตะวันออก ต้องร่วมกันควบคุม จัดการ และส่งเสริมให้มีการสำรวจ การพัฒนา และการแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมกันเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งสองประเทศ และผลประโยชน์แต่เดิมที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาฉบับเก่าว่าผลประโยชน์ให้แบ่งผลประโยชน์ 50 เปอร์เซ็นต์ ส่วนการแบ่งผลประโยชน์ในสนธิสัญญาฉบับใหม่ ติมอร์ตะวันออกมีสิทธิได้รับผลประโยชน์ 90 เปอร์เซ็นต์ ของปิโตรเลียมที่ผลิตได้ ขณะที่ออสเตรเลียมีสิทธิได้รับผลประโยชน์เพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

ภาพแหล่งปิโตรเลียมที่พบในพื้นที่ร่วมกันระหว่างประเทศออสเตรเลียกับติมอร์ตะวันออก¹⁰³

3.2.5.2 สาระสำคัญของความตกลงพัฒนาร่วม

สนธิสัญญาในทะเลติมอร์ ระหว่างรัฐบาลติมอร์ตะวันออก และรัฐบาลออสเตรเลีย ลงนามวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า สนธิสัญญา 2002 ประกอบด้วย 25 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 บทนิยาม ข้อ 2 Without Prejudice ข้อ 3 การกำหนดเขตพัฒนาพื้นที่ร่วม ข้อ 4 การแบ่งปันผลประโยชน์ ข้อ 5 ข้อตกลงทางการเงินและภาษี ข้อ 6 โครงสร้างและอำนาจองค์การบริหาร ข้อ 7 Petroleum mining code ข้อ 8 ท่อส่ง ข้อ 9 การร่วมกันขุดเจาะ ข้อ 10 สิ่งแวดล้อมทางทะเล ข้อ 11 การจ้างแรงงาน ข้อ 12 สุขภาพและความปลอดภัยของคนงาน ข้อ 13 การบังคับใช้กฎหมายภาษี ข้อ 14 เขตอำนาจทางอาญา ข้อ 15 การเข้าเมือง

¹⁰³ Ibid., p. 40.

การกักกัน การศุลกากร ข้อ 16 การสำรวจไฮโดรคาร์บอน ข้อ 17 เรือชนปิโตรเลียม ข้อ 18 การตรวจตรา ข้อ 19 มาตรการปลอดภัย ข้อ 20 การค้นและการช่วยชีวิต ข้อ 21 การให้บริการสัญจรทางอากาศ ข้อ 22 ระยะเวลาของสนธิสัญญา ข้อ 23 การระงับข้อพิพาท ข้อ 24 การแก้ไข ข้อ 25 การบังคับใช้

หากพิจารณาบทบัญญัติทั้งหมด ผู้ศึกษาได้ทำการจัดเป็น 8 เรื่อง ได้แก่ การแบ่งปันผลประโยชน์ วิธีการพัฒนาพื้นที่ทับซ้อน ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการดูแลพื้นที่พัฒนาร่วม ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน การระงับข้อพิพาท ระยะเวลาในการใช้บังคับ

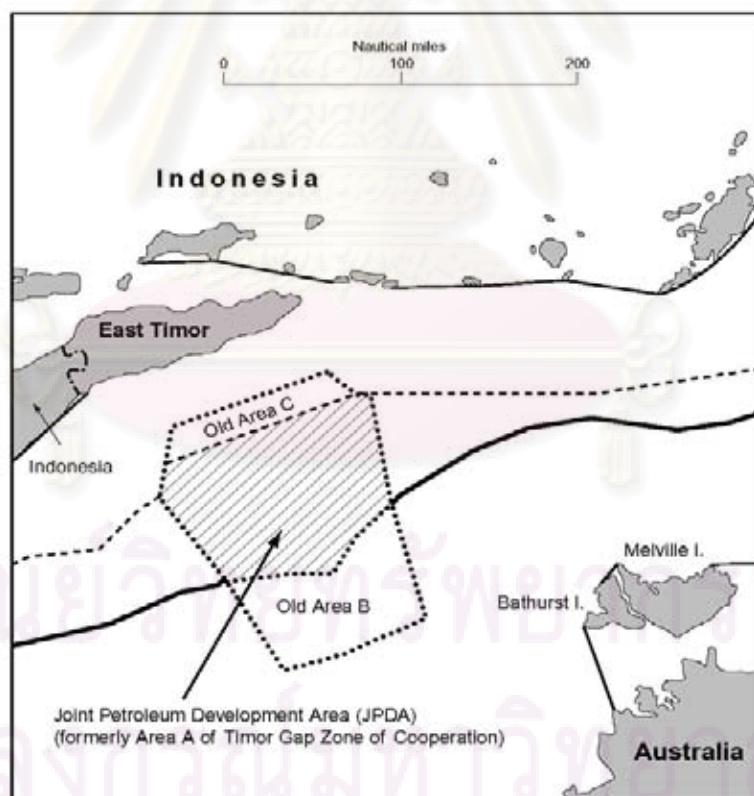
ก. การแบ่งปันผลประโยชน์

สนธิสัญญาในทะเลติมอร์ ระหว่างรัฐบาลติมอร์ และรัฐบาลออสเตรเลีย ลงนามวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า สนธิสัญญา 2002 ได้กำหนดพื้นที่ ดังนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
เอ	9° 22'.53 ใต้	127° 48'.42 ตะวันออก
บี	10° 06'.40 ใต้	126° 00'.25 ตะวันออก
ซี	10° 28'.00 ใต้	126° 00'.00 ตะวันออก
ดี	11° 20'.08 ใต้	126° 31'.54 ตะวันออก
อี	11° 19'.46 ใต้	126° 47'.04 ตะวันออก
เอฟ	11° 17'.36 ใต้	126° 57'.07 ตะวันออก
จี	11° 17'.30 ใต้	126° 58'.13 ตะวันออก
เอช	11° 14'.24 ใต้	127° 31'.33 ตะวันออก
ไอ	10° 55'.26 ใต้	127° 47'.04 ตะวันออก

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
เจ	10° 53'.42 ใต้	127° 48'.45 ตะวันออก
เค	10° 43'.43 ใต้	127° 59'.16 ตะวันออก
เอล	10° 29'.17 ใต้	128° 12'.24 ตะวันออก
เอ็ม	9° 29'.57 ใต้	127° 58'.47 ตะวันออก
เอน	9° 28'.00 ใต้	127° 56'.00 ตะวันออก
โอ	Point of commencement	Point of commencement

หากนำตำแหน่งต่างๆ มากำหนดในแผนที่จะได้พื้นที่พัฒนาร่วม ดังรูป

ภาพพื้นที่ร่วมระหว่างประเทศออสเตรเลียกับติมอร์ตะวันออก¹⁰⁴

¹⁰⁴ David M. Ong, The 1979 and 1990 Malaysia-Thailand Joint Development Agreement: A Model for International Legal Co-operation in Common Offshore Petroleum Deposits?, p. 96.

สัดส่วนผลประโยชน์ที่ประเทศติมอร์ตะวันออกและประเทศออสเตรเลียได้ทำการตกลงกันได้กำหนดในข้อ 4 กล่าวคือ ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกมีกรรมสิทธิ์ในปิโตรเลียมทั้งหมดซึ่งผลิตได้จากพื้นที่พัฒนาร่วม โดยปิโตรเลียมที่ผลิตได้ในพื้นที่พัฒนาร่วมจะเป็นของประเทศติมอร์ตะวันออก 90 เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีก 10 เปอร์เซ็นต์เป็นของประเทศออสเตรเลีย

ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการพื้นที่นั้น ให้แบ่งตามอัตราส่วนที่ประเทศทั้งสองได้รับ กล่าวคือ ประเทศออสเตรเลียจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ ประเทศติมอร์ตะวันออก จะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย 90 เปอร์เซ็นต์

การแบ่งปันผลประโยชน์ของสนธิสัญญา 2002 แตกต่างกับสนธิสัญญา 1989 กล่าวคือ ในสนธิสัญญา 1989 นั้น พื้นที่ที่เป็นพื้นที่พัฒนาร่วมในสนธิสัญญา 2002 นั้น ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้ตกลงแบ่งผลประโยชน์กันตามอัตราส่วน 50:50

ข. วิธีการพัฒนาพื้นที่ทับซ้อน

ในสนธิสัญญานี้ได้กำหนดวิธีการพัฒนาพื้นที่ทับซ้อนโดยตั้งองค์กรขึ้นเพื่อบริหารจัดการพื้นที่ กล่าวคือ สนธิสัญญาได้กำหนดให้คู่ภาคีตั้งองค์กรที่ได้รับมอบหมาย (Designated Authority) ซึ่งมีหน้าที่เป็นตัวกลางในการทำสัญญากับบริษัทเอกชนที่สนใจจะเข้ามาสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ คณะกรรมการร่วม (Joint Commission) และสภามন্ত্রী (Ministerial Council)¹⁰⁵ โดยทั้งสามหน่วยงานนี้ต่างมีหน้าที่ดูแลซึ่งกันและกันซึ่งผู้ศึกษาจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปในหัวข้อ 3.3.2

ค. ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะร่วมกันปกป้องสิ่งแวดล้อมทางทะเลในพื้นที่พัฒนาร่วมเพื่อที่จะป้องกันและทำให้มลภาวะเกิดขึ้นน้อยที่สุด และความรุนแรงทางสิ่งแวดล้อมอื่นจากกิจกรรมทางปิโตรเลียม คู่ภาคีตกลงกันเป็นพิเศษว่าจะป้องกันสัตว์ทะเลรวมถึง สัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมทางทะเล นกทะเล ปลาและปะการัง ประเทศ

¹⁰⁵ สนธิสัญญา 2002, Article 6.

ออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะปรึกษากันเพื่อหาวิธีป้องกันสิ่งแวดล้อมในพื้นที่พัฒนา
ร่วม ในกรณีที่มีมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลเกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วมได้แพร่กระจายออกนอก
พื้นที่พัฒนาร่วม คู่ภาคีจะร่วมกันจัดหามาตรการเพื่อป้องกันและกำจัดมลภาวะดังกล่าว

องค์กรที่ได้รับมอบหมายจะออกกฎเพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมทาง
ทะเลในพื้นที่พัฒนาร่วมและจะสร้างแผนซึ่งมีความต่อเนื่องเพื่อต่อสู้กับมลภาวะจากกิจกรรม
ปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม

บริษัทหรือองค์กรจะรับผิดชอบในความเสียหายหรือค่าใช้จ่าย
จากผลของมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมทางทะเลซึ่งเกิดขึ้นจากกิจกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม
ตามสัญญา ใบอนุญาตซึ่งออกตามสนธิสัญญานี้ หรือกฎหมายของประเทศออสเตรเลียหรือ
ประเทศติมอร์ตะวันออก¹⁰⁶

ง. ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการดูแลพื้นที่พัฒนาร่วม

การร่วมกันขุดเจาะ แหล่งปิโตรเลียมซึ่งขยายข้ามเขตแดนของ
พื้นที่พัฒนาร่วมจะถูกปฏิบัติเหมือนเป็นแหล่งเดียวกันเพื่อการจัดการและการพัฒนา และคู่ภาคีจะ
ทำและตกลงข้อตกลงในลักษณะซึ่งแหล่งปิโตรเลียมจะถูกแสวงประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพมาก
ที่สุดและกำหนดสัดส่วนที่เท่ากันของผลประโยชน์อันเกิดจากการแสวงประโยชน์¹⁰⁷

ส่วนการสำรวจหาปิโตรเลียม ประเทศออสเตรเลียและประเทศ
ติมอร์ตะวันออกมีสิทธิในการจัดการสำรวจปิโตรเลียม เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจกรรม
ปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะร่วมกัน
ดำเนินการสำรวจรวมถึง การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกบนฝั่งและแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง
อุทกศาสตร์เกี่ยวกับกิจกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม¹⁰⁸

การตรวจตรา ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก
มีสิทธิในการดำเนินการตรวจตราในพื้นที่พัฒนาร่วม และประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์

¹⁰⁶ สนธิสัญญา 2002, Article 10.

¹⁰⁷ สนธิสัญญา 2002, Article 9.

¹⁰⁸ สนธิสัญญา 2002, Article 16.

ตะวันออกจะร่วมมือในการตรวจตรา และคู่ภาคีตกลงจะแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจ
ตรา¹⁰⁹

มาตรการเพื่อความมั่นคง ประเทศออสเตรเลียและประเทศ
ติมอร์ตะวันออกจะแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคามหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงซึ่ง
เกี่ยวข้องกับการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม และคู่ภาคี
จะทำข้อตกลงเพื่อสนองรับกับเหตุการณ์เกี่ยวกับความมั่นคงในพื้นที่พัฒนาร่วมกัน¹¹⁰

การสำรวจและช่วยชีวิต ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์
ตะวันออกจะร่วมมือและช่วยเหลือค้นหาและช่วยชีวิตในบริเวณพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งมาตรการ
ดังกล่าวจะต้องได้รับการยอมรับตามกฎระหว่างประเทศ ระเบียบ และกระบวนการซึ่งสร้างผ่าน
องค์กรระหว่างประเทศที่มีอำนาจ¹¹¹

การบริการสัญจรทางอากาศ ประเทศออสเตรเลียและประเทศ
ติมอร์ตะวันออกจะร่วมมือกันเกี่ยวกับการดำเนินการบริการทางอากาศ การข้อตกลงเกี่ยวกับการ
บริการสัญจรทางอากาศและการสอบสวนอุบัติเหตุทางอากาศภายในพื้นที่พัฒนาร่วมตาม
กฎหมายสัญชาติที่ใช้กับการบินภายในพื้นที่พัฒนาร่วม โดยข้อตกลงดังกล่าวจะต้องเป็นที่ยอมรับ
ของกฎระหว่างประเทศ ระเบียบ และกระบวนการซึ่งยอมรับโดยคู่ภาคี¹¹²

จ. ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี

ในสนธิสัญญา 2002 คู่ภาคีได้ตกลงกันว่าจะทำความตกลง
เกี่ยวกับการเงินและภาษีต่อไป กล่าวคือ ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะใช้
ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อตกลงในโครงการทางการเงินร่วมกัน (Joint fiscal scheme) เพื่อใช้
ในโครงการปิโตรเลียม (Petroleum Project) แต่ละโครงการในพื้นที่พัฒนาร่วม

ถ้าประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกไม่สามารถ
หาข้อตกลงเกี่ยวกับโครงการทางการเงินร่วมกันได้ คู่ภาคีจะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญอิสระร่วมกันเพื่อหา
แนวทางของโครงการทางการเงินร่วมกันให้ใช้กับโครงการปิโตรเลียมที่เกี่ยวข้อง

¹⁰⁹สนธิสัญญา 2002, Article 18.

¹¹⁰สนธิสัญญา 2002, Article 19.

¹¹¹สนธิสัญญา 2002, Article 20.

¹¹²สนธิสัญญา 2002, Article 21.

ถ้าหากว่าประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกไม่สามารถตกลงในโครงการทางการเงินร่วมกันซึ่งถูกแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญอิสระ ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกอาจกำหนดโดยแยกกันซึ่งโครงการทางการเงินตามสัดส่วนผลผลิตของโครงการซึ่งคำนวณตามสูตรที่ระบุไว้ในข้อ 4 ของสนธิสัญญา¹¹³

จ. กฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ทับซ้อน

กฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับภาษี คูภาคีจะทำการตกลงเกี่ยวกับกฎหมายภาษี โดยภาษีที่จะตกลงกันนั้นเกี่ยวกับการสำรวจหรือการแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่ทับซ้อน โดยกฎหมายภาษีจะต้องกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทด้วย¹¹⁴

ส่วนกฎหมายอาญา สนธิสัญญาได้กำหนดไว้ว่า คนชาติหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ในออสเตรเลียหรือติมอร์ตะวันออกจะตกอยู่ภายใต้เขตอำนาจทางอาญาของประเทศนั้น เนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำที่เกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำเกิดขึ้นจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม ในกรณีที่มีถิ่นที่อยู่ในอ่าวในออสเตรเลียหรือติมอร์ตะวันออกซึ่งมีสัญชาติของรัฐอื่นจะอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของภาคีที่เป็นเจ้าของถิ่นที่อยู่ถาวรของคนเหล่านั้น หากผู้ใดมีสัญชาติของรัฐอื่นและไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออก จะตกอยู่ภายใต้เขตอำนาจทางอาญาของประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำที่เกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วมซึ่งการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำเกิดขึ้นจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม¹¹⁵

กฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร การกักกันและการเข้าเมือง ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะใช้กฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร การเข้าเมืองและการกักกันต่อบุคคล เครื่องมือ และสินค้าซึ่งเข้ามาในอาณาเขตหรือออกนอกอาณาเขตพื้นที่พัฒนาร่วม และประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกอาจทำความตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าและออกพื้นที่ก็ได้

สิทธิของประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกสามารถใช้กฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร การเข้าเมืองและการกักกันเพื่อควบคุมบุคคล เครื่องมือและ

¹¹³ สนธิสัญญา 2002, Article 5.

¹¹⁴ สนธิสัญญา 2002, Article 13.

¹¹⁵ สนธิสัญญา 2002, Article 14.

สินค้าที่เข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากภาคีใดภาคีหนึ่ง ประเทศออสเตรเลีย และประเทศติมอร์ตะวันออกอาจจะตกลงทำข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้สิทธิดังกล่าวร่วมกัน

สินค้าและอุปกรณ์ที่เข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วมเพื่อนำไปใช้กับ กิจกรรมทางปิโตรเลียมจะไม่ตกอยู่ภายใต้กฎหมายศุลกากร และ สินค้าและอุปกรณ์ที่ออกจาก หรือข้ามผ่านประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกเพื่อเข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วมเพื่อนำ สินค้า อุปกรณ์ไปใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วมจะไม่ตกอยู่ภายใต้กฎหมายศุลกากร แต่ สินค้าและอุปกรณ์ ที่ออกจากพื้นที่พัฒนาร่วมเพื่อข้ามผ่านเข้าไปในอาณาเขตของประเทศออสเตรเลียหรือประเทศ ติมอร์ตะวันออกจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายศุลกากร¹¹⁶

ข. การระงับข้อพิพาท

กลไกในการระงับข้อพิพาทที่สนธิสัญญา 2002 ได้กำหนดไว้ คือ ข้อพิพาทใดๆ ที่เกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้สนธิสัญญา 2002 ต้องแก้ไขโดยการเจรจา หรือการปรึกษาระหว่างคู่ภาคี หากข้อพิพาทดังกล่าวไม่อาจแก้ไขโดยการเจรจาหรือการ ปรึกษารือ ให้ส่งข้อพิพาทโดยการร้องขอของภาคีใดภาคีหนึ่งต่ออนุญาโตตุลาการซึ่งแต่งตั้ง ตามสนธิสัญญานี้

ในส่วนข้อพิพาทอันเกี่ยวกับกฎหมายภาษีที่กล่าวไว้ใน สนธิสัญญานี้ การระงับข้อพิพาทให้เป็นไปตามที่กฎหมายภาษีระบุไว้¹¹⁷

ข. ระยะเวลาในการใช้บังคับ

สนธิสัญญา 2002 มีผลใช้บังคับ 30 ปีนับแต่วันที่สนธิสัญญานี้มี ผลใช้บังคับหรือจนกว่าจะมีการตกลงกำหนดพื้นที่ใต้ทะเล (Seabed) ระหว่างประเทศออสเตรเลีย และประเทศติมอร์ตะวันออก โดยกำหนดนี้อาจถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยความตกลงของทั้งสอง ประเทศ¹¹⁸

¹¹⁶สนธิสัญญา 2002, Article 15.

¹¹⁷สนธิสัญญา 2002, Article 23.

¹¹⁸สนธิสัญญา 2002, Article 22.

3.3 การเปรียบเทียบการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในหัวข้อนี้ผู้ศึกษาจะทำการเปรียบเทียบการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยวิธีการเปรียบเทียบผู้ศึกษาจะทำการค้นหาลักษณะร่วม (Common Point) ซึ่งข้อตกลงร่วมทุกข้อตกลงได้กล่าวไว้ซึ่งก็หมายความว่าข้อตกลงดังกล่าวมีลักษณะที่สำคัญและจำเป็นต่อการตกลงพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อน จากการศึกษาผู้ศึกษาพบลักษณะร่วม 6 เรื่อง ได้แก่ การแบ่งผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือของรัฐที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ ข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ การระงับข้อพิพาทในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือ และผู้ศึกษาได้ทำการเพิ่มประเด็นที่มีความสำคัญอีกหนึ่งประเด็นในการที่จะมีผลต่อการทำข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วม คือ สิทธิของผู้รับสัมปทานเดิม ซึ่งรวมแล้วผู้ศึกษากำหนดหัวข้อเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ 7 หัวข้อดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนข้อตกลงที่ไม่มีลักษณะร่วม เช่น ข้อตกลงเกี่ยวกับคนและการช่วยชีวิต การให้บริการสัญจรทางอากาศ การก่อสร้างในพื้นที่ การจ้างแรงงาน สุขภาพและความปลอดภัยของคนงาน หรือเรือขนปิโตรเลียม ที่ปรากฏในความตกลงแต่ละฉบับเป็นข้อตกลงที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งคู่เจรจาอาจจะต้องการความชัดเจนในเรื่องนั้นจึงได้มีการเจรจาเพิ่มเติมขึ้น ซึ่งความตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมแม้ว่าจะไม่มีข้อตกลงดังกล่าวคู่ภาคีก็ยังสามารถดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกันต่อไปได้ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงไม่กล่าวข้อตกลงที่ไม่มีลักษณะร่วมในหัวข้อนี้

อนึ่ง แนวทางทั้ง 7 แนวทางนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นแนวทางที่สำคัญที่ควรจะมีหากมีการเจรจาเพื่อทำความตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน แต่ประเด็นในการเจรจาอาจจะมีมากหรือน้อยกว่านี้ก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ในการเจรจา เช่น ถ้ามีการเจรจาตกลงให้ใช้ระบบบริหารโดยรัฐเดียวเป็นผู้บริหารพื้นที่ ประเด็นของการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือก็อาจจะไม่ต้องมีการเจรจาก็ได้ หรือหากต้องการความชัดเจนในการจ้างบุคคล หรือสุขภาพและความปลอดภัยของคนงานก็สามารถเพิ่มประเด็นเข้าไปได้ แนวทางในการเจรจาอาจจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการของคู่เจรจาเป็นหลัก

3.3.1 การแบ่งผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือของรัฐที่เกี่ยวข้อง

การแบ่งผลประโยชน์ในทรัพยากรในพื้นที่พัฒนาความร่วมมือนั้นเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่จะบอกได้ว่าการเจรจาเพื่อทำความตกลงพัฒนาพื้นที่ร่วมกันจะสำเร็จหรือไม่ การเจรจาเพื่อตกลง

สัดส่วนในการแบ่งผลประโยชน์นั้นก็มีหลายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดว่าสัดส่วนของแต่ละประเทศจะเป็นอย่างไร เช่น ความสมเหตุสมผลในการอ้างกำหนดเขตไหล่ทวีปตามกฎหมายระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ทางการเมืองของคู่เจรจา ตำแหน่งของปิโตรเลียมที่คาดหมายในพื้นที่พัฒนาร่วม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอาณาเขตของคู่เจรจา เป็นต้น สัดส่วนในการแบ่งผลประโยชน์นั้นส่วนใหญ่จะใช้สัดส่วนที่ 50 : 50 เนื่องจากอัตราส่วนดังกล่าวมีลักษณะที่ทำให้คู่เจรจาสามารถตกลงกันได้โดยง่ายและเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่าอัตราส่วนดังกล่าวจะเป็นธรรมแก่คู่เจรจาเสมอไป ซึ่งบางกรณีคู่เจรจาบางฝ่ายอาจมีข้อต่อสู้ที่ทำให้คู่เจรจาฝ่ายนั้นสมควรได้รับสัดส่วนมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น การประกาศอาณาเขตทางทะเลไม่เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ จึงทำให้ข้ออ้างดังกล่าวไม่อาจใช้ต่อสู้กับอีกฝ่ายหนึ่งได้ หรือบางกรณีคู่เจรจามีการตกลงกันให้คู่เจรจาอีกฝ่ายหนึ่งได้รับสัดส่วนมากกว่าโดยสมัครใจเนื่องจากมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน หรือการไม่รู้ถึงปริมาณหรือตำแหน่งของแหล่งทรัพยากร

ประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้ ได้ตกลงให้แต่ละประเทศมีสิทธิในการให้สัมปทานในพื้นที่ทับซ้อน โดยตกลงกันว่าผู้ที่ได้รับสิทธิในสัมปทานในแต่ละฝ่ายจะต้องทำการร่วมกันสำรวจและแสวงประโยชน์ตามเงื่อนไขและข้อตกลงตามความตกลง 1974 ดังนั้น ประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้จึงได้รับค่าสัมปทานจากบริษัทที่เข้ามาขอสัมปทานในพื้นที่ทับซ้อน ส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ ตามความตกลง 1974 ได้กำหนดให้ผลประโยชน์และค่าใช้จ่าย ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับสัดส่วนจำนวนเท่ากัน¹¹⁹ ในทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนค่าใช้จ่าย ผู้รับสัมปทานจะแบ่งตามสัดส่วนที่เท่ากันระหว่างผู้รับสัมปทานทั้งสอง โดยทรัพยากรธรรมชาติยังอยู่ภายใต้สิทธิอธิปไตย (Sovereign Right) ของประเทศคู่สัญญา นอกจากนั้นประเทศแต่ละประเทศยังสามารถกำหนดภาษีและค่าธรรมเนียมต่างๆ ต่อผู้รับสัมปทานได้

ส่วนค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์นั้นใน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 คู่ภาคีได้ตกลงกันว่าจะร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายและร่วมกันแบ่งปันในผลประโยชน์ซึ่งองค์กรร่วมได้รับหรือจ่ายไปเป็นจำนวนที่เท่าเทียมกัน¹²⁰ (50:50) ในระหว่างที่องค์กรร่วมยังไม่มีรายได้เพียงพอที่จะจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายประจำปีในการดำเนินกิจการ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยจะชำระเงินเข้ากองทุนเป็นรายปีตามที่กำหนดตามความตกลง ทั้งนี้ตามจำนวนเงินที่เท่ากันกับจำนวนเงินที่รัฐบาลแห่งมาเลเซียจะชำระด้วย

¹¹⁹ ความตกลง 1974, Article IX.

¹²⁰ MOU เชียงใหม่ 2522, ข้อ 3 (5).

สนธิสัญญา 1989 ระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ เอ พื้นที่ บี และพื้นที่ ซี โดยการแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ เอ นั้น คู่ภาคีจะทำการแบ่งสัดส่วน 50:50 จากสัดส่วนที่เป็นรายได้ที่องค์กรร่วมได้มาจากกิจกรรมพัฒนาปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าว¹²¹

การแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ บี และพื้นที่ ซี ได้กำหนดให้ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่แต่เพียงผู้เดียว แต่ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียยังต้องแบ่งปันผลประโยชน์จากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ให้แก่กัน กล่าวคือ ในพื้นที่ บี ประเทศออสเตรเลียเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่แต่เพียงผู้เดียว ประเทศออสเตรเลียมีหน้าที่แจ้งให้ประเทศอินโดนีเซียทราบถึงการให้สิทธิ การต่ออายุ การคืนพื้นที่ การหมดอายุ และการยกเลิก เกี่ยวกับหนังสืออนุญาตสำรวจ และใบอนุญาตผลิต ซึ่งกระทำโดยประเทศออสเตรเลีย และประเทศออสเตรเลียจะต้องจ่ายเงิน 10 เปอร์เซ็นต์จากอัตราภาษีจากทรัพยากรทั้งหมดซึ่งเก็บโดยประเทศออสเตรเลียจากปิโตรเลียมซึ่งผลิตร่วมกันจากพื้นที่ บี ให้แก่ฝ่ายอินโดนีเซีย ซึ่งฝ่ายอินโดนีเซียก็ต้องกระทำการเช่นเดียวกัน

ใน MOU 1992 ได้กำหนดไว้ในข้อ 2 ซึ่งกำหนดว่าค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในพื้นที่และผลประโยชน์อันเกิดจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ปิโตรเลียมในพื้นที่ที่กำหนด รัฐคู่ภาคีจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเท่ากันและจะแบ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจากการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ที่กำหนดในจำนวนที่เท่ากัน

ส่วนประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกได้ตกลงกำหนดแบ่งผลประโยชน์กัน โดยปิโตรเลียมที่ผลิตได้ในพื้นที่พัฒนาร่วมจะเป็นของประเทศติมอร์ตะวันออก 90 เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีก 10 เปอร์เซ็นต์เป็นของประเทศออสเตรเลีย ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการพื้นที่นั้น ให้แบ่งตามอัตราส่วนที่ประเทศทั้งสองได้รับ กล่าวคือ ประเทศออสเตรเลียจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ประเทศติมอร์ตะวันออก จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย 90 เปอร์เซ็นต์ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นผู้ศึกษาจะทำการเปรียบเทียบการกำหนดสัดส่วนผลประโยชน์ออกเป็นตาราง ดังนี้

¹²¹ สนธิสัญญา 1989, Article 2.

ความตกลง 1974	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
50:50	50:50	พื้นที่ เอ 50:50	50:50	90:10

เมื่อทำการพิจารณาดูเปรียบเทียบความตกลง สนธิสัญญา และบันทึกความเข้าใจทั้ง 5 ฉบับแล้วจะพบว่า ความตกลง 1974 MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 สนธิสัญญา 1989 และ MOU 1992 ได้ใช้สัดส่วนที่เท่ากัน คือ 50:50 ในการเป็นตัวกำหนดการแบ่งผลประโยชน์และเป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่าย มีเพียงสนธิสัญญา 2002 เพียงฉบับเดียวที่มีการกำหนดสัดส่วนที่ไม่เท่ากัน คือ 90:10 โดยกำหนดให้ประเทศติมอร์ตะวันออกได้ผลประโยชน์มากกว่าประเทศออสเตรเลีย หากพิจารณาเบื้องหลังของการเจรจาจะพบว่าสัดส่วนที่ผิดแผกแตกต่างนี้เกิดขึ้นมาจากการที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกได้มีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน กล่าวคือ ประเทศออสเตรเลียยอมให้ประเทศติมอร์ตะวันออกได้ผลประโยชน์ในอัตราส่วนร้อยละ 90 ส่วนประเทศออสเตรเลียได้รับเพียงร้อยละ 10 โดยแลกกับการที่ประเทศติมอร์ตะวันออกลงนามในสัญญาร่วมขุดเจาะในแหล่ง Greater Sunrise ซึ่งแหล่งน้ำมันดังกล่าวมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในอาณาเขตของประเทศออสเตรเลียโดยมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ทับซ้อน ดังรูปที่ 36 แหล่งน้ำมัน Greater Sunrise ถือเป็นแหล่งน้ำมันที่มีความสำคัญต่อประเทศออสเตรเลียมาก¹²² นอกจากนั้น ถือว่าเป็นการช่วยเหลือทางระหว่างประเทศของประเทศออสเตรเลียที่มีต่อประเทศติมอร์ตะวันออก

3.3.2 การบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วม

การบริหารจัดการในพื้นที่พัฒนาร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การสำรวจและการแสวงประโยชน์ในพื้นที่เกิดประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือของคู่เจรจาในการปกป้องสิทธิในการสำรวจและแสวงประโยชน์ระหว่างกัน รูปแบบการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องกำหนดในการทำความตกลงพัฒนาร่วมกันว่าจะกำหนดอย่างไร เช่น รัฐทั้งสองอาจจะตกลงกันให้บริษัทเอกชนเข้ามาสำรวจและแสวงประโยชน์โดยเก็บผลประโยชน์ หรือรัฐทั้งสองตกลงกันให้รัฐหนึ่งรัฐใดทำการสำรวจและแสวงประโยชน์เพียงรัฐเดียวและนำผลประโยชน์ที่ได้จากการแสวง

¹²²Anthony Heiser, East Timor and the Joint Petroleum Development Area, p.66.

ประโยชน์นำมาแบ่งกัน หรืออาจจะตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาบริหารจัดการ โดยการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมระหว่างกัน

ในหัวข้อนี้หลังจากผู้ศึกษาได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการของความตกลง 1974 MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 สนธิสัญญา 1989 MOU 1992 และ สนธิสัญญา 2002 ซึ่งสามารถจำแนกการบริหารจัดการออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่การบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมโดยรัฐเดียว การบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมโดย การร่วมกันลงทุน (Joint Venture) และการบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมโดย องค์กรร่วมซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งผู้ศึกษาจะได้ทำการกล่าวถึงการบริหารจัดการและกลไกในการควบคุมและข้อดีข้อด้อยของแต่ละรูปแบบ

3.3.2.1 การบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมโดยรัฐเดียว

การบริหารจัดการโดยรัฐเดียวนั้นเป็นตัวเลือกที่ดีในการบริหารจัดการ เนื่องจากทำให้การบริหารจัดการเป็นเอกภาพทั้งทางด้านกฎหมาย การบริหาร และระบบการเงิน การบริหารจัดการในรูปแบบนี้กำหนดให้รัฐฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บริหารสำรวจและแสวงประโยชน์ ในนามของรัฐทั้งสอง โดยรัฐอื่นจะได้รับผลประโยชน์จากรัฐซึ่งเป็นผู้บริหารโดยหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์

ในทางความเป็นจริงรูปแบบดังกล่าวไม่ค่อยได้รับการยอมรับสักเท่าไร เนื่องจากรูปแบบการบริหารแบบนี้ทำให้รัฐที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารจัดการสูญเสียอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรซึ่งดูเสมือนว่าต้องสูญเสียสิทธิอธิปไตยในการสำรวจและแสวงประโยชน์ในบริเวณดังกล่าว อีกทั้งรัฐต่างๆ เกรงว่าจะเป็นการยอมรับอาณาเขตที่มีปัญหาโดยข้อเท็จจริงว่ารัฐที่เป็นผู้บริหารเป็นเจ้าของอาณาเขตบริเวณดังกล่าว ถึงแม้ว่าโดยทางนิตินัยแล้วจะมีการสงวนสิทธิแล้วก็ตาม นอกจากนั้นรูปแบบบริหารนี้อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับความโปร่งใสในการบริหารจัดการ หากไม่มีการกำหนดระบบตรวจสอบที่ดี

รูปแบบการบริหารจัดการนี้ ได้มีการนำไปใช้ใน สนธิสัญญา 1989 ซึ่งกำหนดพื้นที่พัฒนาร่วมออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ เอ พื้นที่ บี และ พื้นที่ ซี โดยพื้นที่ บี ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้ตกลงให้ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่แต่เพียงผู้เดียวก็ตาม แต่ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียยังต้องแบ่งปันผลประโยชน์จากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ให้แก่กัน กล่าวคือ ในพื้นที่ บี ประเทศออสเตรเลียเป็นผู้บริหารจัดการพื้นที่แต่เพียงผู้เดียวและประเทศออสเตรเลียจะต้องจ่ายเงิน 10 เปอร์เซ็นต์จากอัตราภาษีจากรักษาทรัพย์ากรทั้งหมดซึ่งเก็บโดยประเทศออสเตรเลียจากปิโตรเลียมซึ่ง

ผลิตร่วมกันจากพื้นที่ ปี¹²³ ส่วนในพื้นที่ ซี ประเทศอินโดนีเซียก็มีหน้าที่เช่นเดียวกันกับประเทศออสเตรเลีย ประเทศอินโดนีเซียต้องจ่ายเงิน 10 เปอร์เซ็นต์จากภาษีรายได้ของผู้สัญญาซึ่งเก็บโดยประเทศอินโดนีเซียจากปิโตรเลียมซึ่งผลิตร่วมกันจากพื้นที่ ซี¹²⁴ นอกจากการจ่ายผลประโยชน์ที่ จะต้องจ่ายให้แก่กันแล้ว การบริหารจัดการ กฎหมายที่ใช้ ระบบการเงินและภาษี นั้นเป็นไปตามที่ กฎหมายภายในของแต่ละประเทศ

3.3.2.2 การบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมโดย การร่วมกันลงทุน (Joint Venture)

การบริหารจัดการในรูปแบบนี้กำหนดให้รัฐแต่ละรัฐมีอำนาจในการให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนได้ โดยกฎหมาย กฎหมายในการบังคับใช้ในการให้สัมปทานยังเป็นกฎหมายภายในของรัฐแต่ละรัฐ หลังจากได้ผู้รับสัมปทานแล้ว ผู้รับสัมปทานของแต่ละฝ่ายจะต้องมาทำข้อตกลงร่วมกันลงทุนระหว่างกันเพื่อดำเนินงานร่วมกันในการสำรวจและแสวงประโยชน์ ส่วนการแบ่งผลประโยชน์ระหว่างกันนั้นให้เป็นไปตามเงื่อนไขของข้อตกลงร่วมกันลงทุน

การบริหารจัดการในรูปแบบนี้ได้กำหนดใน ความตกลง 1974 และ MOU 1992

ในความตกลง 1974 การบริหารจัดการตามความตกลงนี้จะเป็นลักษณะของการร่วมกันลงทุน (Joint venture) โดยคู่ภาคีแต่ละฝ่ายมีสิทธิในการมอบหมายหรือเลือกผู้รับสัมปทานหนึ่งหรือมากกว่านั้นให้เข้ามาปฏิบัติงานในแต่ละเขตโดยการคัดเลือกต้องกระทำภายใน 3 เดือนนับแต่ สนธิสัญญานี้มีผลใช้บังคับ หากภาคีหนึ่งมีผู้รับสัมปทานหลายรายในเขตหนึ่ง ผู้รับสัมปทานเหล่านั้นจะต้องไม่มีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันและต้องมีผู้รับสัมปทานเพียงรายเดียวเป็นผู้ดำเนินงานในฐานะตัวแทนของผู้รับสัมปทานอื่น หากในกรณีที่มีการเปลี่ยนตัวผู้รับสัมปทาน คู่ภาคีจะต้องแจ้งถึงการเปลี่ยนแปลงไปให้ภาคีอีกฝ่ายหนึ่งรับทราบ¹²⁵

เมื่อเลือกคู่ภาคีต่างเลือกผู้รับสัมปทานในบริเวณดังกล่าวได้แล้ว ผู้รับสัมปทานของแต่ละภาคีที่ได้รับสัมปทานดังกล่าวจะต้องเข้าทำสัญญาดำเนินการ (Operating agreement) เพื่อดำเนินการสำรวจและแสวงประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันในบริเวณพื้นที่พัฒนาร่วม สัญญาดำเนินการนี้จะกำหนดรายละเอียดของสัดส่วนทรัพยากรธรรมชาติและ

¹²³ Article 4 (1).

¹²⁴ Article 4 (2).

¹²⁵ Article IV.

ค่าใช้จ่าย การมอบหมายผู้ดำเนินงาน การปฏิบัติเมื่อมีการดำเนินการด้วยความเสี่ยงฝ่ายเดียว (Sole risk operation) ประโยชน์ในเรื่องของการจับปลาและการระงับข้อพิพาท โดยสัญญาจะเริ่มมีผลก็ต่อเมื่อคู่ภาคีให้ความเห็นชอบ หรือในกรณีที่มีการแก้ไขสัญญาก็จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคู่ภาคีเช่นกัน แต่การขอความเห็นชอบนั้น ความตกลงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้รับความเห็นชอบ เว้นแต่ คู่ภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำการโต้แย้งไม่เห็นชอบโดยชัดแจ้งในการทำสัญญาหรือในการแก้ไขสัญญาการโต้แย้งต้องกระทำภายใน 2 เดือน นับแต่คู่ภาคีได้รับสัญญาหรือสัญญาที่มีการแก้ไข ในขั้นตอนนี้ภาคีจะต้องมีหน้าที่ในการทำให้สัญญาดังกล่าวมีผลใช้บังคับภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ผู้รับสัมปทานได้รับแต่งตั้งจากคู่ภาคี¹²⁶ กล่าวคือ ภาคีสามารถเข้าไปควบคุมการดำเนินกิจการของผู้รับสัมปทาน แต่การเข้าไปควบคุมนั้นไม่ได้เข้าไปอย่างเด็ดขาด สังเกตจากการให้ความเห็นชอบสัญญาหรือสัญญาที่มีการแก้ไข สนธิสัญญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าได้รับความเห็นชอบเว้นแต่ได้มีการแสดงความไม่เห็นชอบอย่างชัดเจนภายในเวลาที่กำหนด

กระบวนการสรรหา ผู้ดำเนินงานตามสัญญาดำเนินการนั้น ผู้รับสัมปทานในเขตดังกล่าวจะเป็นผู้เลือกดำเนินการหากเลือกผู้ดำเนินงานไม่ได้ภายใน 3 เดือน หลังจากผู้รับสัมปทานได้รับการแต่งตั้ง คู่ภาคีจะจัดให้มีการปรึกษาหารือเพื่อเลือกผู้ดำเนินงาน หากหลังจากปรึกษาหารือแล้วยังไม่สามารถเลือกผู้ดำเนินงานได้ ผู้รับสัมปทานของคู่ภาคีจะทำการกำหนดผู้ดำเนินงานด้วยการ สุ่มเลือก (Lot-drawing) ผู้ดำเนินงานมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการควบคุมการดำเนินการต่างๆ ประการ ภายใต้สัญญาดำเนินการ¹²⁷

นอกจากความตกลง ให้ผู้รับสัมปทานทำสัญญาดำเนินการเพื่อร่วมกัน ในการสำรวจและการแสวงประโยชน์อันเป็นกระบวนการในการบริหารพื้นที่อย่างหนึ่งแล้ว ความตกลงยังมีกลไกในการควบคุมดูแลโดยให้คู่ภาคีเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหาร กล่าวคือ ให้จัดตั้ง คณะกรรมการร่วมของประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น (Japan-Republic of Korea Joint Commission) ในฐานะเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการปฏิบัติตามสนธิสัญญานี้ โดยคณะกรรมการร่วมประกอบด้วย 2 คณะ จาก 2 ฝ่าย โดยแต่ละคณะจะได้รับการแต่งตั้งโดยภาคีแต่ละฝ่าย คณะกรรมการร่วมจะต้องประชุมกันอย่างน้อย ปีละครั้ง หรือแล้วแต่การร้องขอของคณะทำงานของแต่ละฝ่าย ประธานและรองประธานของคณะกรรมการร่วมจะต้องเป็นคนที่ไม่มีสัญชาติ

¹²⁶ ความตกลง 1974, Article V.

¹²⁷ ความตกลง 1974, Article VI.

เดียวกัน โดยประธานและรองประธานจะมีวาระ 1 ปี ส่วนค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการร่วมจะได้มาจากการบริจาคจากคู่ภาคี¹²⁸

คณะกรรมการร่วมมีหน้าที่ดังนี้ (1) **ทบทวนการดำเนินการภายใต้** ความตกลงนี้และในกรณีที่มีความจำเป็นให้ส่งและแนะนำมาตรการที่จะปรับปรุงการดำเนินการภายใต้ความตกลงนี้ต่อคู่ภาคี (2) **รับรายงานทางการเงินและเทคโนโลยี**จากผู้รับสัมปทานและทำการส่งให้แก่คู่ภาคีในแต่ละปี (3) **แนะนำมาตรการที่จะนำไปใช้ระงับข้อพิพาท**ของผู้รับสัมปทานที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ให้แก่คู่ภาคี (4) **สังเกตการณ์การดำเนินการของผู้ดำเนินงาน**ในการสำรวจและหรือแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม (5) **ศึกษาปัญหา รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย**หรือข้อบังคับของคู่ภาคีซึ่งไม่ได้ตกลงกันไว้ในขณะทำสนธิสัญญา และให้คำแนะนำมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาดังกล่าวต่อคู่ภาคี (6) **รับหนังสือชี้แจงจากคู่ภาคี** (7) **อธิปรายเรื่องต่างๆ** เกี่ยวกับการปฏิบัติตามสนธิสัญญาดังกล่าว ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้ว คณะกรรมการร่วมได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือของคู่ภาคีในการตรวจสอบการดำเนินการของผู้รับสัมปทานและเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลให้แก่คู่ภาคี อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานให้คำแนะนำของคู่ภาคี ในการแก้ปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของผู้ดำเนินงานหรือปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือปฏิบัติตามความตกลง¹²⁹

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าการบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมของความตกลงดังกล่าว แบ่งการบริหารออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารจัดการของผู้รับสัมปทาน และการบริหารจัดการโดยคู่ภาคี กล่าวคือ การบริหารจัดการของผู้รับสัมปทาน ผู้รับสัมปทานจะเป็นผู้ดำเนินงานบริหารในเรื่องการสำรวจการขุดเจาะแสวงประโยชน์โดยมีการกระบวนการและขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ มีการเลือกผู้ดำเนินงานบริหารพื้นที่ ส่วนการบริหารจัดการโดยรัฐ คือ รัฐจะจัดตั้งคณะกรรมการร่วมขึ้นมาเพื่อทำการทบทวนการดำเนินกิจการ และตรวจสอบการดำเนินกิจการของผู้ดำเนินงานต่างๆ และคอยรายงานให้แก่คู่ภาคี

ส่วนของการบริหารจัดการตาม MOU 1992 ได้กำหนดวิธีการจัดการไว้ในข้อ 3 โดยกำหนดให้ประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามตกลงจะมอบหมายให้บริษัทน้ำมันแห่งชาติ ได้แก่ บริษัทน้ำมันปิโตรนาส (PETRONAS) และ บริษัทปิโตรเวียดนาม (PETROVIETNAM) ในการจัดการสำรวจและแสวงประโยชน์ในปิโตรเลียมในพื้นที่ที่กำหนด โดยบริษัทน้ำมันปิโตรนาส และบริษัทน้ำมันปิโตรเวียดนามต้องตกลงกันทำข้อตกลงทางพาณิชย์

¹²⁸ ความตกลง 1974, Article XXIV.

¹²⁹ ความตกลง 1974, Article XXV.

(Commercial Arrangement) เพื่อทำการสำรวจและแสวงประโยชน์ร่วมกัน ข้อตกลงและเงื่อนไขต่างๆ ในข้อตกลงทางพาณิชย์จะต้องให้รัฐบาลทั้งสองยินยอมทั้งหมด บริษัทน้ำมันปิโตรเลียมแห่งชาติจากทั้งสองประเทศได้ทำการตกลงทำข้อตกลงทางพาณิชย์ขึ้นในวันที่ 25 สิงหาคม 1993 ซึ่งมีรายละเอียดให้ตั้งคณะกรรมการร่วม (Coordination Committee) เพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการกิจการปิโตรเลียมในพื้นที่ที่กำหนด การบริหารจัดการจะต้องใช้เสียงที่เป็นเอกฉันท์ของคณะกรรมการร่วม (Coordination Committee) โดยคณะกรรมการร่วม ประกอบด้วย สมาชิก 8 คน ซึ่งบริษัทปิโตรนาสและบริษัทปิโตรเวียดนามจะแต่งตั้งคนจากฝ่ายตนฝ่ายละ 4 คนเพื่อเข้าไปเป็นคณะกรรมการร่วม โดยคณะกรรมการแต่ละคนจะมีเสียงเพียงหนึ่งเสียงเท่านั้น ซึ่งตำแหน่งหัวหน้าคณะกรรมการจะดำรงตำแหน่งเพียง 2 ปี หลังจากนั้น จะต้องมีการเลือกตั้งกันใหม่¹³⁰

3.3.2.3 การบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมโดย องค์กรร่วมซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล

รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารจัดการที่มีความซับซ้อนมากกว่าทั้งสองรูปแบบ โดยรัฐทั้งสองฝ่ายไม่มีฝ่ายใดมีสิทธิในการบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมหรือเลือกผู้รับสัมปทานได้โดยตรง แต่รัฐทั้งสองจะมอบอำนาจในการบริหารจัดการหรือการเลือกผู้รับสัมปทานให้แก่องค์กรร่วม (Joint Authority) ที่รัฐทั้งสองตกลงตั้งขึ้น โดยองค์กรร่วมจะใช้สิทธิต่างๆ ของรัฐทั้งสองและรับผิดชอบกิจกรรมในการสำรวจและแสวงประโยชน์ทรัพยากรใต้ดินและบนดิน อีกทั้ง องค์กรร่วมดังกล่าวยังมีสิทธิในการให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนแทนรัฐทั้งสองได้

ข้อเด่นของการบริหารจัดการในรูปแบบดังกล่าวคือ ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ เนื่องจากองค์กรร่วมที่บริหารจัดการพื้นที่มีสถานภาพทางกฎหมายดังนั้นการบริหารจัดการจึงไม่ขึ้นตรงต่อรัฐใดรัฐหนึ่ง ซึ่งหากเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างรัฐจะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารจัดการพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนที่จะมาลงทุนสำรวจและแสวงประโยชน์ อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการนี้ก็มีข้อด้อยในบางส่วน เช่น ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดกฎหมายที่จะใช้ภายในขององค์กรร่วมจะใช้กฎหมายหรือกฎหมายของรัฐใด และสถานภาพทางกฎหมายที่จะต้องกำหนดให้มีสถานภาพทางกฎหมายทั้งสองรัฐซึ่งจะเป็นการยุ่งยากในทางปฏิบัติและทำให้เกิดการล่าช้าในเริ่มบริหารจัดการ

¹³⁰Nguyen Hong Thao, Joint development in the Gulf of Thailand, p 82.

การบริหารจัดการในรูปแบบนี้มี MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 สนธิสัญญา 1989 และ สนธิสัญญา 2002 ได้นำรูปแบบการบริหารจัดการดังกล่าวไปใช้ ซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงกลไกในการบริหาร อำนาจหน้าที่ขององค์กรร่วม

MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดวิธีการบริหารจัดการพื้นที่โดยให้มีการจัดตั้งองค์กรร่วมซึ่งจะมีชื่อว่า “องค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย” ซึ่งการจัดตั้งองค์กรนี้เพื่อใช้ในการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ดินใต้ทะเลและใต้ดินที่ไม่มีชีวิตในบริเวณเหลื่อมล้ำกัน¹³¹

การจัดตั้งและสถานะขององค์กรร่วม ไทย-มาเลเซีย ให้จัดตั้งองค์กรดังกล่าวเป็นนิติบุคคลและมีภูมิลำเนาในราชอาณาจักรไทยและมาเลเซีย โดยองค์กรร่วมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. **ควบคุมการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม และเป็นผู้รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายสำหรับการควบคุมนั้น**
2. **พิจารณากำหนดโครงสร้างองค์กรขององค์กรร่วมฯ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ขององค์กรร่วม (โดยความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสอง) กำหนดเงื่อนไขการทำงานของฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ยังเป็นผู้กำหนดแผนปฏิบัติการและแผนงานสำหรับการจัดการพื้นที่พัฒนาร่วม**
3. **พิจารณาอนุมัติการดำเนินกิจการหรือทำนิติกรรมและสัญญาต่าง ๆ หรือที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม (โดยความเห็นชอบของรัฐบาลทั้งสอง)**
4. **พิจารณาให้ความเห็นชอบและขยายระยะเวลาการสำรวจและแสวงประโยชน์ให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณของผู้ได้รับสัญญา และให้ความเห็นชอบต่อแผนการผลิตของผู้รับสัญญา รวมทั้ง ค่าใช้จ่ายในการผลิต เงื่อนไข และตารางกำหนดเวลาการผลิต**
5. **ตรวจสอบบัญชีของผู้ดำเนินงานในพื้นที่พัฒนาร่วม รับสอบทานและเก็บรักษาบรรดาข้อมูลทั้งปวงที่ได้จากการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม**

¹³¹ MOU เชียงใหม่ 2522, ข้อ 3 (1).

6. พิจารณาให้ความเห็นชอบและตัดสินข้อเสนอราคา และตกลงทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจการปิโตรเลียม

7. ตรวจสอบบัญชีของผู้ดำเนินกิจการในพื้นที่พัฒนาร่วม รับผิดชอบ และเก็บรักษาบรรดาข้อมูลทั้งปวงที่ได้จากการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม

8. พิจารณาให้ความเห็นชอบและตัดสินข้อเสนอราคา และตกลงทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจการปิโตรเลียม¹³²

องค์กรร่วมได้รับมอบอำนาจและเข้าถือเอาซึ่งสิทธิแต่ผู้เดียว อำนาจความเป็นอิสระและเอกสิทธิ์ในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งปิโตรเลียม ในพื้นที่พัฒนาร่วม

โดยองค์กรร่วมประกอบด้วย ประธานร่วมและสมาชิกขององค์กรร่วมที่รัฐบาลทั้งสองแต่งตั้งมาฝ่ายละ 7 คน ทำหน้าที่ในลักษณะของคณะกรรมการควบคุมนโยบายและกำกับดูแลการบริหารขององค์กรร่วมโดยคณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และกำหนดคณะกรรมการ รวม 3 คน คณะในด้านสำรวจ ด้านการเงินและบัญชีและด้านกฎหมายที่องค์กรร่วมจะแต่งตั้งขึ้น เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองและเสนอความเห็นในเรื่องต่างๆ

เจ้าหน้าที่ในระดับบริหาร มีจำนวน 8 คน ได้แก่ ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร (Chief Executive Officer) 1 คน รองประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร (Deputy Chief Executive Officer) 1 คน ผู้จัดการ (Manager) 3 คน และผู้ช่วยผู้จัดการ (Assistant Managers) อีก 3 คน สำหรับส่วนการสำรวจ ส่วนการเงินและบัญชีและส่วนกฎหมาย คณะผู้บริหารมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี

เจ้าหน้าที่พนักงาน (Supporting Staff) จำนวน 10 คน ได้แก่ เลขานุการอาวุโส (Senior Secretaries) 2 คน เลขานุการ (Secretaries) 3 คน พนักงานธุรการ/พิมพ์ดีด/ต้อนรับ (Clerks/Typists/Receptionists) 2 คน และพนักงานขับรถ/คนงานทั่วไป (Drivers/Office Boy) 3 คน

¹³² ดลยา เทียงทอง, ความร่วมมือไทย-มาเลเซียในการพัฒนาพื้นที่เขตไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทย, หน้า 161-162.

ส่วนเจ้าหน้าที่ขององค์กรร่วม ตามโครงสร้างดังกล่าวควรจะประกอบไปด้วยคนไทยและคนมาเลเซียในจำนวนเท่าๆ กัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ในระดับบริหาร จะต้องประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ที่เป็นคนไทยและคนมาเลเซีย ในจำนวนเท่าๆ กัน ฝ่ายละ 4 คนตามระบบโควตา ดังนี้

1. ถ้าคนชาติใด (ไทยหรือมาเลเซีย) ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร คนของอีกชาติหนึ่ง (มาเลเซียและไทย) จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร

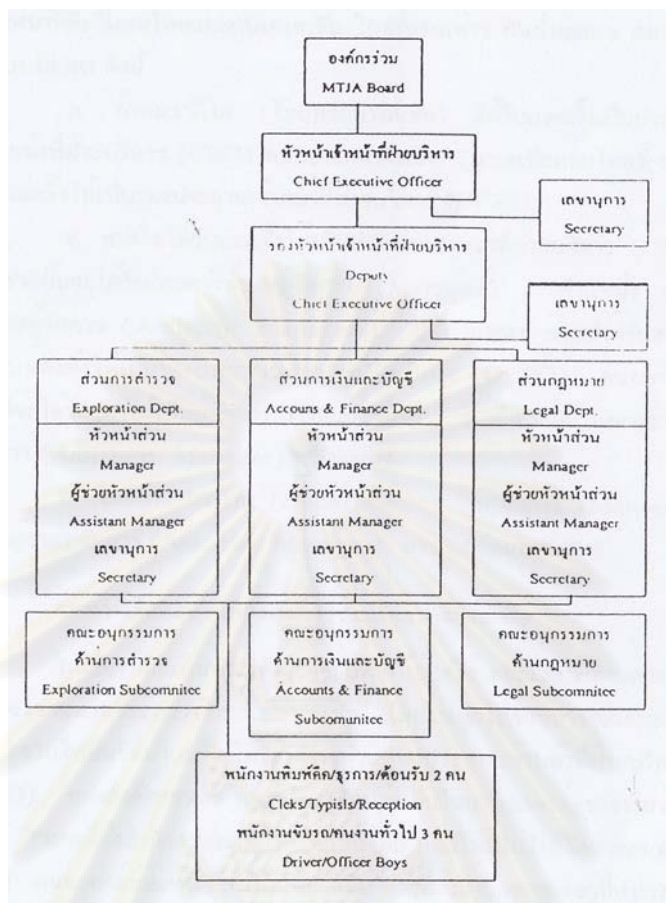
2. ชาติใดได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร คนชาตินั้นจะได้รับโควตาให้เป็นผู้จัดการ 1 ตำแหน่ง และผู้ช่วยผู้จัดการ 2 ตำแหน่ง และสำหรับชาติที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร คนจากชาตินั้นก็ได้โควตาให้เป็นผู้จัดการ 2 ตำแหน่ง และผู้ช่วยผู้จัดการ 1 ตำแหน่ง

3. ในแต่ละส่วนงาน ให้ผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการ มาจากคนละชาติ

เสมอ¹³³

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 137-138.

ภาพโครงสร้างองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย¹³⁴

หากพิจารณาการบริหารจัดการในพื้นที่นี้แล้วจะพบว่าคู่ภาคีได้จัดตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของคู่ภาคีในการบริหารจัดการ ซึ่งองค์กรร่วมดังกล่าวมีฐานะเป็นนิติบุคคลในทั้งสองประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศไทยหรือประเทศมาเลเซียจึงทำให้องค์กรร่วมมีความสามารถในการทำสัญญากับนักลงทุนที่จะเข้ามาลงทุนในพื้นที่ โดยการบริหารจัดการภายในองค์กรร่วมนั้นจะมีกลไกในการถ่วงดุลอำนาจและการตรวจสอบ กล่าวคือ มีประธานสองคนซึ่งเป็นคนของทั้งสองประเทศและจำนวนสมาชิกนั้นจะต้องมีสัดส่วนที่เท่ากันระหว่างคนของทั้งสองประเทศ

ส่วน สนธิสัญญา 1989 ที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซีย ตกลงกันนั้น ได้นำรูปแบบบริหารนี้ไปใช้ในพื้นที่ เอ โดยกำหนดให้มีองค์กรในการบริหารงาน 2 องค์กร กล่าวคือ สภามন্ত্রী (Ministerial Council) และ องค์กรร่วม (Joint Authority)

¹³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

สภามন্ত্রী ประกอบด้วยรัฐมนตรีซึ่งได้รับมอบให้เข้ามาดูแลจากรัฐ
 คู่สัญญาทั้งสอง โดยจำนวนรัฐมนตรีของทั้งสองรัฐจะต้องมีจำนวนที่เท่ากัน สภามন্ত্রীจะต้องมี
 การประชุมประจำปี การประชุมของสภามন্ত্রীจะประชุมที่ประเทศออสเตรเลียหรือประเทศ
 อื่นใดที่เห็นชอบก็ได้ และในการประชุมแต่ละครั้งประธานการประชุมจะเป็นรัฐมนตรีที่ได้รับแต่งตั้งจาก
 รัฐคู่สัญญา ส่วนการลงมตินั้นจะต้องลงมติโดยต้องมีคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ กระบวนการและ
 ขั้นตอนในการลงมตินั้นให้สภามंत्रीเป็นผู้กำหนด¹³⁵

หน้าที่ของสภามंत्रीนั้น สภามंत्रीมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. สภามंत्रीมีหน้าที่รับผิดชอบในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและ
 แสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ ของเขตความร่วมมือและมีหน้าที่ต่างๆ ที่
 เกี่ยวข้องกับการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียมซึ่งรัฐคู่สัญญามอบหมายให้แก่
 สภามंत्री โดยหน้าที่ของสภามंत्रीประกอบไปด้วย

(เอ) ให้คำแนะนำต่อองค์กรร่วม ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่

(บี) การให้คำชี้แนะและแนะนำต่อองค์กรร่วมในลักษณะที่ไม่ขัดต่อ
 วัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาในการแก้ไขระเบียบเพื่อให้เกิดความสะดวกในการกระทำการผลิต
 ปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ

(ซี) ให้คำชี้แนะและแนะนำต่อองค์กรร่วมในการเปลี่ยนแปลง
 สัญญาแบ่งปันผลผลิตเพื่อให้เกิดความสะดวกในการกระทำการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ

(ดี) ให้ความเห็นชอบต่อสัญญาแบ่งปันผลผลิตซึ่งองค์กรร่วมได้เสนอ
 ใช้ทำสัญญากับบริษัทผู้ขอรับสัมปทาน

(อี) ให้ความเห็นชอบต่อการสิ้นสุดของสัญญาแบ่งปันผลผลิตซึ่งได้
 ทำขึ้นระหว่างองค์กรร่วมและบริษัท

(เอฟ) ให้ความเห็นชอบต่อการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติดังต่อไปนี้ใน
 สัญญาแบ่งปันผลผลิต

¹³⁵ สนธิสัญญา 1989, Article 5.

- (1) สัดส่วนผลผลิตของผู้ทำสัญญาหรือขององค์กรร่วม
- (2) บทบัญญัติเกี่ยวกับค่าทดแทนการประกอบกิจการ
- (3) เงื่อนไขของสัญญา และ
- (4) บทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเลิกพื้นที่ตามสัญญา

(จ) ให้ความเห็นชอบในการเปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมบริการตามสัญญารายปี

(เอช) ให้ความเห็นชอบต่อองค์กรร่วมในการขายผลผลิตปิโตรเลียมทั้งหมดหรือบางส่วนตามสถานการณ์ที่สภามนตรีกำหนด

(ไอ) ให้ความเห็นชอบต่อการโอนสิทธิและความรับผิดชอบโดยผู้ทำสัญญาต่อบริษัทซึ่งจะกลายเป็นผู้ทำสัญญา

(เจ) ให้ความเห็นชอบในเรื่องการแบ่งปันรายได้ซึ่งได้รับจากสัญญาแบ่งปันผลผลิตในพื้นที่เอ

(เค) ให้คำปรึกษาและระงับข้อพิพาทในองค์กรร่วม

(เอ็ม) ให้ความเห็นชอบต่อ กฎ ระเบียบ และกระบวนการเพื่อใช้ในการทำหน้าที่ขององค์กรร่วม รวมถึง กฎ ระเบียบของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

(เอน) ทบทวนการดำเนินการของสนธิสัญญาและให้คำแนะนำต่อรัฐคู่สัญญาในเรื่องการแก้ไขสนธิสัญญาในกรณีที่มีความจำเป็น

(โอ) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารขององค์กรร่วม

(พี) เมื่อมีการร้องขอจากสมาชิกคนหนึ่งคนใดในสภามนตรี สภามนตรีมีอำนาจในการตรวจตราเอกสารต่างๆ และตรวจสอบการเงินขององค์กรร่วม

(คิว) ให้ความเห็นชอบผลการตรวจตราและตรวจสอบเอกสารและบัญชีของผู้ทำสัญญาซึ่งกระทำโดยองค์กรร่วม

(อาร์) พิจารณาและรับรายงานประจำปีขององค์กรร่วมและ

(เอส) ทบทวนการแบ่งปันค่าใช้จ่ายในการดำเนินการผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ ระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศออสเตรเลีย

(2) สภามนตรีมีหน้าที่ในการดูแลสิ่งแวดล้อมและสถานที่ขุดเจาะน้ำมันให้อยู่ในสภาพที่ดี¹³⁶

ในส่วนขององค์กรร่วมนั้นมีสภาพเป็นนิติบุคคลและมีความสามารถตามกฎหมายภายใต้กฎหมายของรัฐคู่สัญญาซึ่งทำให้องค์กรร่วมมีความสามารถในการเข้าทำนิติกรรมต่างๆ และมีสิทธิในการฟ้องคดีได้ โดยองค์กรร่วมจะอยู่ภายใต้การดูแลของสภามนตรี การลงมติของคณะกรรมการบริหารภายในขององค์กรร่วมจะต้องลงมติด้วยคะแนนที่เป็นเอกฉันท์ หากการลงมติไม่สามารถหาเสียงที่เป็นเอกฉันท์ได้ ต้องส่งเรื่องไปให้สภามนตรีเป็นผู้ชี้ขาด สำนักงานใหญ่ขององค์กรร่วมนั้นให้ตั้งในประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซีย¹³⁷ ส่วนอำนาจและหน้าที่ขององค์กรร่วมนั้น องค์กรร่วมมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและการแสวงประโยชน์ทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ โดยหน้าที่ในการบริหารจัดการพื้นที่ องค์กรร่วมมีดังต่อไปนี้

(เอ) แบ่งพื้นที่ เอ ให้เป็นพื้นที่ตามสัญญา และให้การอนุญาตในการสอบสวนในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ประกาศพื้นที่ตามสัญญา ประเมินผู้ขอรับสัมปทาน และให้คำแนะนำต่อสภามนตรีเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับสัมปทานที่เข้าทำสัญญาแบ่งปันผลผลิต

(บี) เข้าทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตกับบริษัทผู้ขอรับสัมปทานภายใต้ความเห็นชอบสภามนตรีและควบคุมกำกับกิจกรรมของผู้ทำสัญญาตามกฎหมายปิโตรเลียมที่กำหนด

(ซี) ให้คำแนะนำต่อสภามนตรีเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญาแบ่งปันผลผลิตในกรณีที่ผู้ทำสัญญาไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของสัญญา

(ดี) ยกเลิกสัญญาแบ่งปันผลผลิต

¹³⁶ สนธิสัญญา 1989, Article 6.

¹³⁷ สนธิสัญญา 1989, Article 7.

(อี) ให้คำแนะนำต่อสภามนตรีในเรื่องการให้ความเห็นชอบโอน สิทธิและหน้าที่ของผู้ทำสัญญาไปให้บริษัทอื่นที่จะเข้ามาเป็นคู่สัญญา

(เอฟ) เก็บและแบ่งสัดส่วนผลผลิตปิโตรเลียมจากคู่สัญญาระหว่าง รัฐคู่สัญญาโดยความเห็นชอบของสภามนตรี

(จี) จัดเตรียมรายงานการประเมินรายได้และค่าใช้จ่ายประจำปีของ องค์กร่วมโดยต้องรายงานต่อสภามนตรี

(เอช) ควบคุมการสัญจรของเรือและเครื่องบินที่เข้ามาและออกไป จากพื้นที่ เอ และควบคุมการเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์อื่นที่ใช้ในการสำรวจและแสวง ประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมและมีอำนาจอนุญาตให้ลูกจ้างของคู่สัญญาและผู้รับช่วงและ บุคคลอื่นๆ เข้ามาในพื้นที่ เอ

(ไอ) สร้างเขตปลอดภัยและเขตต้องห้ามตามที่กฎหมายระหว่างประเทศ กำหนดเพื่อให้แน่ใจว่าเส้นทางในการเดินทางและดำเนินงานปิโตรเลียมปลอดภัย

(เจ) ออกระเบียบและให้คำแนะนำภายใต้กฎหมายปิโตรเลียมซึ่งกำหนด ในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวกับการกำกับและการควบคุมการดำเนินงานปิโตรเลียมรวมถึงสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย การปกป้องสิ่งแวดล้อม การเข้าพื้นที่ และการทำงานตามที่กฎหมายปิโตรเลียม กำหนด

(เค) ให้คำแนะนำต่อสภามนตรีในการแก้ไขกฎหมายปิโตรเลียมและ เปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญาแบ่งปันผลผลิตต้นแบบตามความมุ่งหมายของสนธิสัญญา

(เอล) ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ของประเทศออสเตรเลียและประเทศ อินโดนีเซียกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามสนธิสัญญา

(1) เพื่อค้นหาและช่วยการดำเนินงานต่างๆ ในพื้นที่ เอ และ

(2) ในกรณีที่มีการคุกคามจากผู้ก่อการร้ายต่อเรือและ สิ่งก่อสร้างซึ่งมีไว้ในการทำงานปิโตรเลียมในพื้นที่ เอ

(เอ็ม) ร้องขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับมาตรการป้องกันมลภาวะ อุปกรณ์ และกระบวนการจากเจ้าหน้าที่อินโดนีเซียหรือประเทศออสเตรเลียหรือองค์กรอื่นๆหรือบุคคลอื่นๆ

(เออน) เตรียมรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อสภามนตรี

(ไอ) โดยได้รับความเห็นชอบจากสภามนตรี เปลี่ยนแปลงบทบัญญัติเกี่ยวกับสัญญาแบ่งปันผลผลิตดังต่อไปนี้ที่ทำได้ทำไว้กับคู่สัญญา

(1) เกี่ยวกับสัดส่วนผลผลิตของผู้ทำสัญญาหรือองค์กรร่วม

(2) บทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

(3) เงื่อนไขของสัญญา และ

(4) บทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเลิกพื้นที่ตามสัญญา

(พี) โดยความเห็นชอบของสภามนตรี เปลี่ยนแปลงค่าธรรมเนียมบริการสัญญาประจำปี

(คิว) เปลี่ยนแปลงบทบัญญัติเกี่ยวกับสัญญาแบ่งปันผลผลิตในเรื่องที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน (ไอ) และ (พี) หากผู้ทำสัญญายินยอม

(อาร์) โดยความเห็นชอบของสภามนตรี นำผลผลิตปีโตรเฉลี่ยไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไปขาย

(เอส) ตรวจสอบและตรวจ เอกสารและบัญชีของคู่สัญญาเกี่ยวกับสัญญาแบ่งปันผลผลิตประจำปี

(ที) ตรวจตราและรายงานต่อสภามนตรีเกี่ยวกับการแบ่งค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานปีโตรเฉลี่ยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เอ ระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศออสเตรเลีย และ

(ยู) หน้าที่อื่นๆ ซึ่งอาจกำหนดโดยสภามนตรี¹³⁸

องค์กรร่วมประกอบด้วย คณะผู้อำนวยการบริหารที่ได้รับการแต่งตั้งโดยสภามนตรีซึ่งมีสมาชิกจำนวนที่เท่ากัน โดยสมาชิกดังกล่าวจะถูกคัดเลือกโดยรัฐคู่สัญญา และสำนักอำนาจการ 3 หน่วย ที่ต้องรับผิดชอบต่อคณะผู้อำนวยการบริหาร ได้แก่

¹³⁸ สนธิสัญญา 1989, Article 8.

1. สำนักอำนวยการด้านเทคนิค รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียม รวมถึงการดำเนินงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อ 8 (1)

2. สำนักอำนวยการทางการเงิน รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการเก็บค่าธรรมเนียมและการดำเนินงานขายผลผลิตตามสัดส่วนขององค์กรร่วม และ

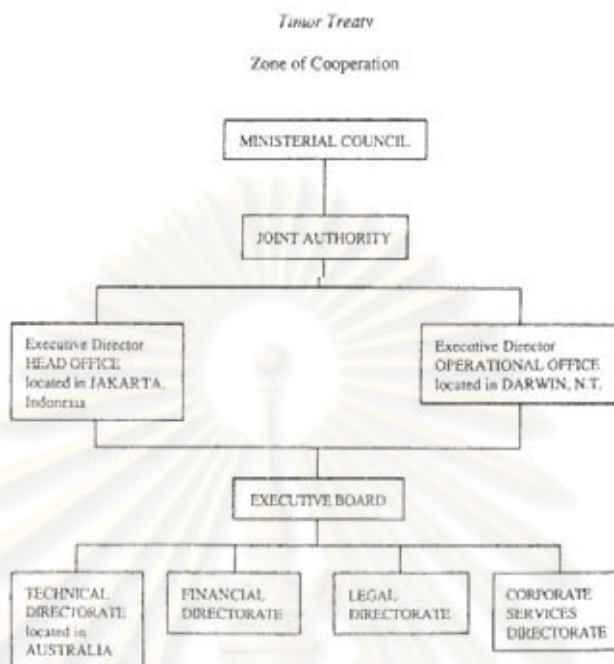
3. สำนักอำนวยการทางกฎหมาย รับผิดชอบในการให้คำแนะนำในประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาแบ่งปันผลผลิตและการดำเนินงานทางกฎหมายที่ใช้ในพื้นที่ เอ

นอกจากสำนักอำนวยการทั้งสามแล้ว ยังมีสำนักอำนวยการบริการความร่วมมือ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้การสนับสนุนการบริหารต่อคณะผู้อำนวยการบริหารและสำนักอำนวยการทั้งสามดังที่ได้กล่าวมาและอำนวยความสะดวกในการประชุมของสภามন্ত্রী

โดยสำนักงานอำนวยการทางเทคนิคจะต้องอยู่ในสำนักงานองค์กรร่วมที่ตั้งอยู่ในประเทศออสเตรเลีย คณะผู้อำนวยการบริหารและสำนักอำนวยการทั้ง 4 หน่วยงานจะต้องตั้งคณะกรรมการบริหารขึ้นมาเพื่อคอยบริหารจัดการหน่วยงาน¹³⁹ ซึ่งอาจจะสรุปเป็นโครงสร้างได้ดังรูปที่ 43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³⁹ สนธิสัญญา 1989, Article 9.

ภาพโครงสร้างองค์กรร่วมออสเตรเลีย-อินโดนีเซีย¹⁴⁰

ในส่วน **สนธิสัญญา 2002** มีหน่วยงานงานที่เกี่ยวข้อง 3 หน่วยงานอันได้แก่ องค์กรที่ได้รับมอบหมาย (Designated Authority) คณะกรรมการร่วม (Joint Commission) และสภามন্ত্রী (Ministerial Council)

องค์กรที่ได้รับมอบหมายนี้รัฐคู่สัญญาจะต้องก่อตั้งภายใน 3 ปี หลังจาก ที่สนธิสัญญามีผลใช้บังคับหรือภายในระยะเวลาที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียตกลงกัน โดยองค์กรที่ได้รับมอบหมายนี้จะอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีของประเทศติมอร์ตะวันออกเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมปิโตรเลียม องค์กรที่ได้รับมอบหมายเป็น **นิติบุคคล** และมีความสามารถตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก¹⁴¹

¹⁴⁰ Vivian Louis Forbes, Conflict and Cooperation in Managing Maritime Space in Semi-Enclosed Sea, p. 237.

¹⁴¹ สนธิสัญญา 2002, Article 6 (b) iii.

องค์กรที่ได้รับมอบหมายต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการร่วม และมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้¹⁴²

(เอ) บริหารจัดการและออกกฎระเบียบเกี่ยวกับกิจกรรมปีโตรเลียมตามสนธิสัญญา

(บี) เตรียมการประเมินรายได้และค่าใช้จ่ายประจำปีขององค์กรที่ได้รับมอบหมายต่อคณะกรรมการร่วม

(ซี) เตรียมรายงานประจำปีต่อคณะกรรมการร่วม

(ดี) ร้องขอความช่วยเหลือดังต่อไปนี้จากเจ้าหน้าที่ติมอร์และออสเตรเลีย เพื่อให้สอดคล้องตามสนธิสัญญา

1. สำหรับการค้นหาและการให้ความช่วยเหลือในพื้นที่พัฒนาร่วม

2. ในกรณีที่มีการคุกคามจากผู้ก่อการร้ายต่อเรือและสิ่งก่อสร้างซึ่งมีไว้ใน การดำเนินงานปีโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม

3. เพื่อบริการแก่การสัญจรทางอากาศในพื้นที่พัฒนาร่วม

(อี) ร้องขอความช่วยเหลือในมาตรการป้องกันมลภาวะ เครื่องมือ และกระบวนการจากเจ้าหน้าที่ติมอร์ตะวันออกและออสเตรเลียหรือองค์กรหรือบุคคลอื่น

(เอฟ) สร้างเขตปลอดภัยและเขตต้องห้ามตามที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดเพื่อให้แน่ใจว่าเส้นทางในการเดินทางและดำเนินงานปีโตรเลียมปลอดภัย

(จี) ควบคุมการสัญจรของเรือและเครื่องบินที่เข้ามาและออกไปจากพื้นที่พัฒนาร่วม และควบคุมการเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์อื่นที่ใช้ในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปีโตรเลียมและมีอำนาจอนุญาตให้ลูกจ้างของคู่สัญญาและผู้รับช่วงและบุคคลอื่นๆ เข้ามาในพื้นที่พัฒนาร่วม

¹⁴² สนธิสัญญา 2002, Annex C.

(เอช) ออกระเบียบและให้คำแนะนำภายใต้สนธิสัญญา ในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวกับการกำกับและการควบคุมการดำเนินงานปิโตรเลียมรวมถึงสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย การปกป้องสิ่งแวดล้อม การเข้าพื้นที่ และการทำงานตามที่กฎหมายปิโตรเลียมกำหนด

(ไอ) อำนาจและหน้าที่อื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในภาคผนวกหรืออาจจะกำหนดเพิ่มเติมโดยคณะกรรมการร่วม

ส่วนคณะกรรมการร่วม ประกอบด้วยกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก โดยฝ่ายติมอร์ตะวันออกจะมีกรรมการมากกว่าฝ่ายออสเตรเลีย 1 คน กรรมการร่วมจะสร้างนโยบายและกฎระเบียบเกี่ยวกับกิจกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมและตรวจสอบการทำงานขององค์กรที่ได้รับมอบหมาย กรรมการร่วมจะต้องประชุมกันทุกปี โดยประธานจะเป็นสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งจากประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก

คณะกรรมการร่วมมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(เอ) ให้คำแนะนำต่อองค์กรที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติตามหน้าที่
 (บี) กำหนดอำนาจและหน้าที่เพิ่มเติมให้แก่องค์กรที่ได้รับมอบหมาย
 (ซี) ออกกฎหมายปิโตรเลียมชั่วคราวตามข้อ 7(6) ของสนธิสัญญานี้
 (ดี) ให้ความเห็นชอบต่อการประเมินรายได้และค่าใช้จ่ายขององค์กรที่ได้รับมอบหมาย

(อี) ให้ความเห็นชอบต่อกฎ ระเบียบ และกระบวนการที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพ

(เอฟ) แต่งตั้งองค์กรที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาตามที่ข้อ 6 (บี)

(1)

(จี) โดยการร้องขอของสมาชิก คณะกรรมการร่วมต้องตรวจตราหรือตรวจสอบเอกสาร บัญชีขององค์กรที่ได้รับมอบหมายและจัดทำรายงานตรวจสอบบัญชีและการตรวจสอบ

(เอช) ให้ความเห็นชอบต่อผลการตรวจตราและตรวจสอบเอกสารและการเงินของคู่สัญญาซึ่งจะกระทำโดยคณะกรรมการร่วม

(ไอ) พิจารณาและให้การยอมรับต่อรายงานประจำปีขององค์กรที่ได้รับมอบหมาย

(เจ) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำต่อองค์กรที่ได้รับมอบหมายในเรื่องที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสนธิสัญญาในการแก้ไขกฎหมายปิโตรเลียมในการอำนวยความสะดวกต่อกิจกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม

คณะกรรมการร่วมต้องใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนของประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก¹⁴³

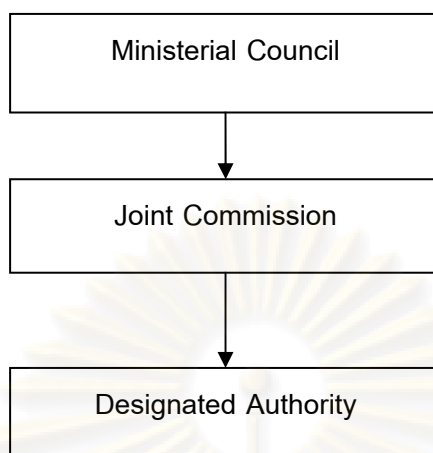
ส่วนสภามন্ত্রী ประกอบด้วยสมาชิกรัฐมนตรีนับจำนวนเท่ากันจากประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก โดยสภามন্ত্রীมีหน้าที่ในการพิจารณาในเรื่องการดำเนินงานตามสนธิสัญญานี้

สภามন্ত্রীจะประชุมต่อเมื่อมีการร้องขอจากประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกหรือจากคณะกรรมการร่วม โดยการประชุมของสภามন্ত্রীต้องมีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นตัวแทนของฝ่ายออสเตรเลียและสมาชิกอีกคนหนึ่งเป็นตัวแทนของฝ่ายติมอร์ตะวันออก การประชุมจะถูกจัดขึ้นในประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก ประธานในการประชุมจะเป็นตัวแทนที่มาจากฝ่ายออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกก็ได้¹⁴⁴

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁴³ สนธิสัญญา 2002, Annex D.

¹⁴⁴ สนธิสัญญา 2002, Article 6 (d).

การพิจารณาการบริหารจัดการโดยจัดตั้งองค์กรร่วมโดยจัดตั้งเป็นนิติบุคคลนั้น จะเห็นได้ว่ามีกลไกในการควบคุมองค์กรร่วมที่แตกต่างกัน ดังตาราง

MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	สนธิสัญญา 2002
องค์กรร่วม	สภามন্ত্রী องค์กรร่วม	สภามন্ত্রী คณะกรรมการร่วม องค์กรที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะการควบคุมองค์กรร่วมนั้นแตกต่างกันพิจารณาจากการควบคุมที่เข้มขันของฝ่ายรัฐ ใน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 กำหนดให้องค์กรร่วมเป็นองค์กรในการบริหารจัดการโดยไม่มีการกำหนดให้รัฐเข้ามาควบคุมอย่างชัดเจนอย่างเช่น สนธิสัญญา 1989 และ สนธิสัญญา 2002 อย่างไรก็ตาม ประธานและเจ้าหน้าที่ก็เป็นตัวแทนของรัฐทั้งสองซึ่งก็เป็นการตรวจสอบและคานอำนาจไปในตัวอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดองค์กรเข้ามาควบคุมอีก

สนธิสัญญา 1989 แม้องค์กรร่วมจะมีสถานทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลมีอำนาจทำนิติกรรมและสัญญาต่างๆ แต่อำนาจในการตัดสินใจทำสัญญาหรือยกเลิกสัญญาก็ยัง

ต้องขอความเห็นชอบจากสภามன்றซึ่งประกอบด้วยรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายจากรัฐคู่สัญญาทั้งสอง

ในสนธิสัญญา 2002 ได้เพิ่มหน่วยงานขึ้นมาอีกหนึ่งหน่วยงานคือ คณะกรรมการร่วม โดยองค์กรที่ได้รับมอบหมายมีฐานะทางกฎหมายและความสามารถตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม องค์กรที่ได้รับมอบหมายจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการร่วมซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่ได้รับการมอบหมายจากรัฐคู่สัญญาทั้งสอง ส่วนสภามன்றนั้น สนธิสัญญา 2002 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้อย่างกว้างๆ เท่านั้น กล่าวคือ มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณาในเรื่องการดำเนินงานตามสนธิสัญญานี้

กล่าวโดยสรุป การเลือกรูปแบบการบริหารจัดการได้นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและสภาพของคู่เจรจาว่าควรเลือกใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบใด โดยรูปแบบการบริหารจัดการนั้นจะส่งผลกระทบต่อระบบกฎหมายที่ใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วม ระบบการเงิน เช่น หากเลือกใช้รูปแบบการบริหารจัดการโดยรัฐฯ เดียวนั้นจะไม่มีปัญหาด้านกฎหมายและระบบการเงินที่จะใช้บังคับในพื้นที่พัฒนาร่วม แต่ถ้าหากเลือกใช้รูปแบบการบริหารจัดการโดยองค์กรร่วมนั้นจะก่อให้เกิดประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น กฎหมายในการบังคับใช้ ระบบการเงินที่ใช้ในองค์กรร่วม เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการเจรจากันระหว่างรัฐคู่สัญญา

3.3.3 สิทธิของผู้รับสัมปทานเดิม

หลังจากที่ประธานาธิบดีทรูแมนของสหรัฐอเมริกาได้ประกาศเพื่อกำหนดสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตในหล่มทวีป เมื่อ ค.ศ. 1945 ต้องถือว่าประกาศดังกล่าวเป็นการอ้างสิทธิในทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตที่เป็นจุดเริ่มทำให้รัฐชายฝั่งอื่นต่างหันมาคำนึงถึงความสำคัญทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตในบริเวณดังกล่าว ประกาศกำหนดสิทธิดังกล่าวเป็นเพียงการอ้างสิทธิในทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตเท่านั้น ไม่รวมถึงทรัพยากรที่มีชีวิตและการเดินเรือในบริเวณดังกล่าว ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้ยอมรับอย่างกว้างขวาง จนทำให้หลักการดังกล่าวกลายเป็นกฎหมายจารีตประเพณี (Customary Law) การอ้างสิทธิของแต่ละรัฐชายฝั่งส่วนใหญ่เป็นการอ้างสิทธิแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งการประกาศของแต่ละรัฐชายฝั่งต่างคำนึงถึงผลประโยชน์ของรัฐของตนที่สามารถถือเอาได้ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากหลักกฎหมายระหว่างประเทศในการกำหนดอาณาเขตทางทะเลไม่ชัดเจนและอาจตีความได้หลายแนวทาง จึงทำให้เกิดปัญหาในการประกาศเขตแดนจนทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนขึ้น

การประกาศกำหนดสิทธิของรัฐชายฝั่งเพื่อให้เกิดความชัดเจนถึงสิทธิของรัฐชายฝั่งที่มีอยู่เพียงผู้เดียว คือ การให้สัมปทานเพื่อสำรวจและแสวงประโยชน์ในทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตแก่ บริษัทเอกชนต่างชาติหรือบริษัทแห่งชาติ โดยวิธีการนี้เป็นการแสดงออกให้เห็นว่ารัฐชายฝั่งได้ใช้สิทธิดังกล่าวเพื่อเป็นการรับรองการกล่าวอ้างสิทธิของรัฐชายฝั่งตามที่ตนได้ประกาศกำหนดสิทธิแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งในประเด็นนี้ดูเหมือนว่ารัฐชายฝั่งได้ใช้ประโยชน์จากบริษัทเอกชนต่างชาติหรือบริษัทแห่งชาติในการทำให้ปรากฏสิทธิของตนในไหล่ทวีปซึ่งในความเป็นจริงแล้วบริษัทเอกชนต่างชาติหรือบริษัทแห่งชาติอาจจะเข้ามาลงทุนเพื่อแสวงประโยชน์จริงๆ หรืออาจจะเป็นเครื่องมือของรัฐชายฝั่งเท่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐชายฝั่งและบริษัทเอกชนต่างชาติหรือบริษัทแห่งชาตินั้นเป็นไปตามกฎหมายภายในของรัฐ

3.3.3.1. สิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมในกรณีสามารถเจรจากำหนดเขตแดนได้

หากการเจรจาเพื่อกำหนดเขตแดนทางทะเลระหว่างกันรัฐชายฝั่งสามารถตกลงกำหนดเขตแดนระหว่างกันได้ สิทธิของผู้ได้รับสัมปทานเพื่อสำรวจและแสวงประโยชน์ในบริเวณนั้นจะเป็นอย่างไรนั้นหากพิจารณาตามสิทธิของรัฐชายฝั่งแล้ว ถ้าบริเวณที่รัฐชายฝั่งเคยให้สิทธิผู้รับสัมปทานไปแล้ว แต่ภายหลังการเจรจากำหนดเขตแดนระหว่างรัฐชายฝั่งทำให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นของอีกรัฐชายฝั่งหนึ่ง สิทธิของผู้รับสัมปทานในพื้นที่ดังกล่าวจึงไม่มี เนื่องจากสิทธิของผู้รับสัมปทานเกิดจากสิทธิของรัฐชายฝั่งที่ได้ให้สัมปทาน เมื่อสิทธิของรัฐชายฝั่งไม่มีสิทธิในการสำรวจและแสวงประโยชน์ในบริเวณดังกล่าว ผู้รับสัมปทานที่ได้รับสัมปทานไปจากรัฐชายฝั่งดังกล่าวก็ไม่มีสิทธิในพื้นที่ดังกล่าวเช่นกัน เสมือนว่าผู้ให้ไม่มีสิทธิ ผู้รับการให้ก็ย่อมไม่มีสิทธิเช่นกัน

ในส่วนเรื่องสิทธิของผู้รับสัมปทานในการเรียกร้องค่าเสียหายนั้นก็เป็นเรื่องระหว่างรัฐชายฝั่งผู้ให้สัมปทานก็เป็นเรื่องที่จะต้องว่ากันตามสัญญาสัมปทานที่ทำระหว่างกันไว้

3.3.3.2. สิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมในกรณีมีการพัฒนาพื้นที่ร่วม

หนึ่งในเหตุผลหนึ่งของการทำความตกลงพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อน คือ การทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความมั่นคงและสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานปิโตรเลียมให้แก่ผู้ลงทุน ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ร่วม คือ การกำหนดพื้นที่ซึ่งรัฐชายฝั่งแต่ละฝ่ายต่างอ้างสิทธิเหลื่อมล้ำกันจนทำให้เกิดการทับซ้อนกันขึ้น เพื่อพัฒนาร่วมกัน โดยมีการตกลงกันว่ากำหนดพื้นที่

ดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดเขตแดนในภายหลัง ซึ่งสิทธิของผู้รับสัมปทานในพื้นที่ของแต่ละรัฐชายฝั่งจะเป็นอย่างไรในพื้นที่พัฒนาร่วมที่กำหนดระหว่างกันนั้น รัฐชายฝั่งแต่ละรัฐมีสิทธิในการยกเลิก สิทธิที่กลับมาเป็นของรัฐเพื่อทำการให้สัมปทานใหม่ หรือจะรักษาสหสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมของรัฐทั้งสองไว้ในพื้นที่ ซึ่งการยกเลิกหรือรักษาสหสิทธิดังกล่าวนั้นจะส่งผลกระทบต่อรัฐชายฝั่งต่างกัน กล่าวคือ หากทำการยกเลิกสิทธิของผู้รับสัมปทานจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของรัฐชายฝั่งในการลงทุนและรัฐชายฝั่งอาจจะถูกฟ้องเรียกค่าเสียหายตามสัญญาสัมปทานเดิม หรือหากรักษาสหสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมให้คงอยู่ในพื้นที่ต่อไป รัฐคู่สัญญาจะต้องหาวิธีในการจัดการกับสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมของตนว่าจะหาวิธีการอย่างไรเพื่อให้สิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมยังคงอยู่และไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาาร่วม ซึ่งในที่นี้ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาวิธีการในการจัดการกับสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมในพื้นที่พัฒนาร่วมในแต่ละความตกลง

ความตกลง 1974 ปัญหาของผู้ที่ได้รับสัมปทานของคู่ภาคีที่ได้รับสัมปทานก่อนนั้นไม่เป็นปัญหาในกรณีนี้ เนื่องจากระบบของการบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมนั้นเป็นแบบที่รัฐยังคงมีอำนาจในการให้สัมปทานอยู่ ดังนั้น การคงสถานะของผู้รับสัมปทานเดิมในพื้นที่จึงไม่เกิดปัญหาเหมือนอย่างระบบอื่น

ส่วนการก่อตั้งองค์การร่วมระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีอุปสรรคหลายประการ อุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้การก่อตั้งองค์การร่วมล่าช้าไปถึง 12 ปี ได้แก่ อุปสรรคเกี่ยวกับสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิม เนื่องจากประเทศไทยและประเทศมาเลเซียต่างได้ให้สัมปทานแก่บริษัทเอกชนในการทำการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ทับซ้อน การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการในรูปขององค์การร่วมตามที่คู่ภาคีตกลงจะส่งผลแก่บริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานอยู่ก่อน ดังนั้น การเจรจาเพื่อหาข้อตกลงกันระหว่างรัฐและบริษัทเอกชนจึงเป็นประเด็นสำคัญในการเจรจาระหว่างคู่ภาคีเพื่อหาข้อยุติปัญหาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อองค์การร่วม ทางฝ่ายมาเลเซียได้ให้สัมปทานแก่ บริษัท ESSO เป็นผู้ได้รับสัมปทานในการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าว แต่ต่อมาทางบริษัทก็ได้ขายโดยสิทธิต่างๆ ให้แก่บริษัท Petronas ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันแห่งชาติของมาเลเซีย ทำให้ทางด้านมาเลเซียไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมต่างจากฝ่ายไทย ซึ่งได้ให้สัมปทานแก่ บริษัท Triton Oil และ บริษัท Texas Pacific ซึ่งเป็นบริษัทของต่างชาติ เพื่อเข้ามาสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าว แม้ต่อมาบริษัท Texas Pacific จะได้ขายโอนสิทธิต่างๆ มาให้กับ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยส่วนสำรวจและผลิต (ปตท.สม.) ก็ตามแต่ปัญหายังคงมีอยู่ เนื่องจากยังมีบริษัท Triton Oil ที่ไม่ได้ขายโอนสัมปทานมาให้รัฐ

คู่ภาคีต่างพยายามหาหนทางแก้ปัญหา โดยในครั้งแรก คู่ภาคีได้เสนอหลักการ Joint Operation Concept มาใช้ โดยหลักการดังกล่าวได้กำหนดให้ บริษัท Triton Oil บริษัท Texas Pacific ซึ่งเป็นบริษัทผู้รับสัมปทานเดิมของไทย และบริษัท Petronas ของฝ่ายมาเลเซีย ก่อตั้งบริษัทร่วม เพื่อเข้ามาพัฒนาพื้นที่ร่วมทั้งผืน โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing Contract –PSC) แต่ข้อเสนอดังกล่าวกลับไม่เป็นผล เนื่องจากบริษัท Triton Oil ไม่เห็นด้วยกับหลักการ พร้อมกับเรียกร้องให้รัฐบาลไทยปฏิบัติตามเงื่อนไขสัญญาสัมปทานที่ได้ให้ไว้กับบริษัทโดยเร็ว ต่อมาคณะกรรมการองค์การร่วม ได้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาอีกครั้งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2529 (ค.ศ. 1986) โดยให้นำหลักการ Three Area Concept มาใช้ในการแก้ปัญหา หลักการดังกล่าวได้แบ่งพื้นที่พัฒนาร่วมออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนของบริษัท Triton Oil คือ แปลงที่ 18 ส่วนของบริษัท Texas Pacific คือ แปลงที่ 16 และ 17 กับของบริษัท Petronas คือ พื้นที่พัฒนาร่วมส่วนที่เหลือทางด้านตะวันออก ทั้งนี้โดยกำหนดให้บริษัท Triton Oil และ บริษัท Texas Pacific มีสิทธิร้อยละ 100 ตามระบบสัมปทานไทย ส่วนในพื้นที่ของบริษัท Petronas ให้เป็นไปตามระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตของมาเลเซีย ทั้งนี้ องค์การร่วมจะเป็นผู้เก็บผลประโยชน์ส่วนของรัฐทั้งหมดในพื้นที่ทั้งสามเขตแล้วนำมาแบ่งให้กับรัฐบาลไทยและมาเลเซียในสัดส่วนที่เท่าๆ กัน ซึ่งข้อเสนอของคณะกรรมการองค์การร่วมในหลักการดังกล่าวจะไม่เป็นผล บริษัท Triton Oil เนียงเฉยกับหลักการดังกล่าว โดยบริษัทได้เสนอหลักการ Four Point Principle ขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยหลักการ Four Point Principle มีสาระสำคัญคือ หลักการดังกล่าวจะไม่กล่าวถึงเรื่องเส้นไหล่ทวีป โดยระบุให้ภายในพื้นที่ Single Strip Area ได้แก่ แปลงสำรวจหมายเลข 18 ที่มีแนวยาวออกไปจนจรดเส้นแนวเขตด้านทิศตะวันออกของพื้นที่พัฒนาร่วมนี้ให้ทั้งบริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas มีสิทธิร่วมกันในการสำรวจและแสวงประโยชน์ โดยให้ครึ่งหนึ่งของผลผลิตเป็นไปตามระบบสัมปทานไทย ส่วนอีกครึ่งหนึ่งของผลผลิตเป็นไปตามระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต ของมาเลเซีย ทั้งนี้โดยให้ทั้งสองบริษัทร่วมกันคัดเลือกผู้ดำเนินงานในพื้นที่นั้น โดยมีคณะกรรมการองค์การร่วมเป็นผู้ควบคุมดูแล หลักการดังกล่าวฝ่ายมาเลเซียไม่เห็นด้วยเนื่องจากหลักการนี้ไม่สอดคล้องกับการแบ่งผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และมีความยุ่งยากไม่สามารถดำเนินงานได้ในทางปฏิบัติ ต่อมาในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) คณะกรรมการองค์การร่วม ฝ่ายไทยได้เสนอหลักการ Three Area Concept Modified ต่อฝ่ายมาเลเซีย หลักการดังกล่าวมีสาระสำคัญคือ ในพื้นที่แปลงสำรวจที่ 18 เดิม ให้บริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas แสวงประโยชน์ร่วมกันภายใต้ระบบสัมปทานไทย ส่วนพื้นที่แปลงสำรวจที่ 18 ที่บริษัท Triton Oil อ้างสิทธิให้บริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas แสวงประโยชน์ร่วมกันภายในระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต ในพื้นที่ส่วนที่เหลือ ให้บริษัท Texas Pacific และบริษัท Petronas แสวงประโยชน์ร่วมกัน ภายใต้ระบบที่จะเจรจาตกลงกับองค์การร่วม

ต่อไป จากหลักการนี้เองทำให้เกิดการเจรจาอีกครั้งในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) โดยในการเจรจาดังกล่าวครั้งนี้ได้มีมติตกลงกันเพื่อแก้ไขปัญหากรณีสัมปทานปิโตรเลียมของบริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas ดังนี้

1. ให้ถือว่า แปลงสำรวจหมายเลข 18 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ร่วมกันระหว่างบริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas มีขอบเขตด้านทิศเหนือจรดเส้นรุ้งที่ 7 18 เหนือ ทางด้านทิศใต้จรดเส้นรุ้งที่ 7 00 เหนือ ทางด้านทิศตะวันออกจรดแนวเขตด้านตะวันออกของพื้นที่พัฒนาร่วมและด้านทิศตะวันตกจรดแนวเขตด้านตะวันตกของพื้นที่พัฒนาร่วม

2. ให้ใช้ระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตเพียงรูปแบบเดียวในแปลงสำรวจ หมายเลข 18 ตามข้อ 1 โดยให้เป็นรูปแบบในลักษณะของระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิต

3. ให้บริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิร้อยละ 50 ในแปลงสำรวจหมายเลขที่ 18 ดังกล่าว โดยถือว่าทั้งสองฝ่ายร่วมกันรวมเรียกว่า ผู้ประกอบการ (Contractor) ทั้งนี้ในประเด็นเรื่องผู้ดำเนินงาน (Operator) ของผู้ประกอบการนั้น จะต้องมีการเจรจากันระหว่างบริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas

4. ให้รูปแบบการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างองค์กรร่วมฯ และ ผู้ประกอบการตามข้อ 2 สำหรับแปลงสำรวจหมายเลข 8 ประกอบไปด้วยเงื่อนไขและรายละเอียด ดังนี้

1. อัตราค่าภาคหลวง (น้ำมันและก๊าซ)	ร้อยละ 10
2. อัตราหักค่าใช้จ่าย	ร้อยละ 50
(Cost Recovery Oil & Gas)	
3. อัตราแบ่งกำไร (Profit Share)	รัฐได้ร้อยละ 50 ผู้ประกอบการได้ร้อยละ 50
4. เงินบำรุงการวิจัย (Research Cost)	ร้อยละ 0.5 ของ Cost Recovery+Profit Share
5. อัตราการส่งออก น้ำมันดิบ/ก๊าซธรรมชาติ เหลว	ร้อยละ 10 ของ Profit Oil Share เมื่อมีการส่ง น้ำมันดิบ/ก๊าซธรรมชาติเหลวไปขายนอก ประเทศไทยหรือมาเลเซีย
6. อัตราภาษีเงินได้ปิโตรเลียม:	

ระยะเวลา 8 ปีแรกของการผลิต

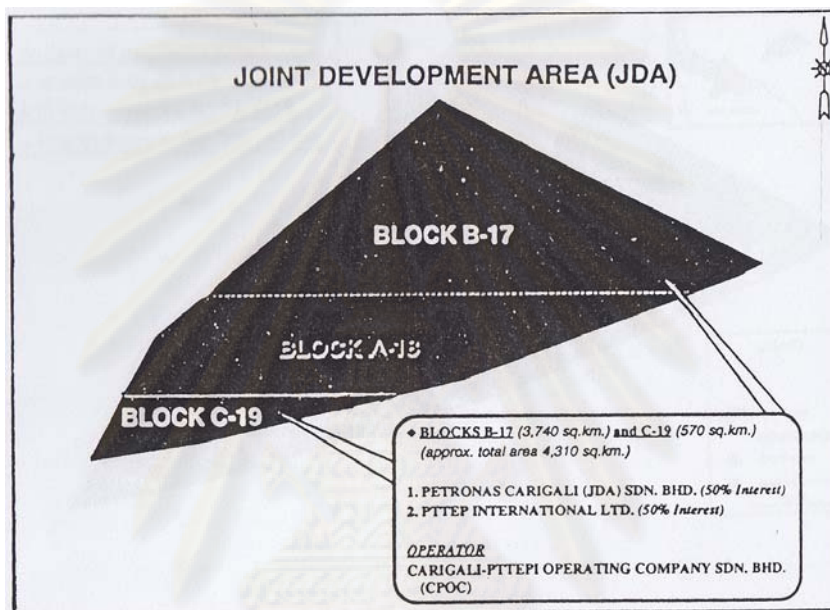
ภาษีร้อยละ 0 ของกำไรสุทธิ

ระยะเวลา 7 ปีถัดไป

ภาษีร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ

ระยะเวลาหลังจากนั้น

ภาษีร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ

ภาพสัมปทานในพื้นที่ทับซ้อนไทย-มาเลเซีย¹⁴⁵

แนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการองค์การร่วมไทย-มาเลเซียได้ให้ความเห็นชอบและมีมติให้นำหลักการดังกล่าวเสนอให้แก่รัฐบาลของทั้งสองประเทศเพื่อให้รัฐบาลนำไปเจรจากับบริษัท Triton Oil และบริษัท Petronas ซึ่งต่อมาบริษัททั้งสองก็ได้มีหนังสือแจ้งว่าตกลงยอมรับแนวทางการแก้ปัญหา 4 ข้อ ดังกล่าว¹⁴⁶

ในกรณีมาเลเซียและเวียดนามต่างฝ่ายต่างให้สิทธิแก่บริษัทเอกชนเพื่อทำการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่ที่กำหนดไปเต็มพื้นที่ แต่ประเทศทั้งสองได้ตกลงกำหนดให้สิทธิของบริษัทเอกชนที่เคยได้รับสิทธิ (ผู้รับสัมปทานเดิม) ในการสำรวจและแสวง

¹⁴⁵ ดลยา เทียนทอง, ความร่วมมือไทย-มาเลเซียในการพัฒนาพื้นที่เขตไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทย, หน้า 168.

¹⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 142-150.

ประโยชน์ในพื้นที่บริเวณดังกล่าวดำเนินการสำรวจและแสวงประโยชน์ต่อไป การตกลงระหว่างทั้งสองประเทศเช่นนี้ เนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจในขณะนั้นและต้องเร่งให้มีการสำรวจและแสวงประโยชน์ปิโตรเลียมในพื้นที่ดังกล่าวให้ได้มากที่สุด แต่รัฐคู่ภาคีได้กำหนดหน้าที่ของบริษัทเอกชนผู้รับสัมปทานเดิมให้มีการแจ้งอย่างชัดเจนต่อรัฐคู่ภาคีถึงขอบข่ายในการดำเนินการปิโตรเลียมและการแก้ไขใดๆ ในการเปลี่ยนแปลงของสัญญาแบ่งปันผลผลิตที่บริษัทเอกชนได้ทำไว้กับรัฐคู่ภาคีแต่ละฝ่าย โดยสัญญาแบ่งปันผลผลิตฉบับเดิมไม่ส่งผลกระทบต่อสัดส่วนของผลประโยชน์ที่รัฐตกลงกัน โดยบริษัท ปิโตรเวียตนามตกลงให้บริษัทปิโตรนาสมีอำนาจในการบริหารจัดการดำเนินการปิโตรเลียมโดยตรง โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการผู้บริหารของคณะกรรมการร่วมตามบทบัญญัติของ MOU 1992 และข้อตกลงทางพาณิชย์และสัญญาแบ่งปันผลผลิต¹⁴⁷

ประเทศออสเตรเลียกับประเทศติมอร์ตะวันออก นั้นประเด็นดังกล่าวไม่ เป็นปัญหาสำหรับทั้งสองประเทศเนื่องจาก สนธิสัญญา 2002 เป็นสนธิสัญญาที่สืบเนื่องมาจาก สนธิสัญญา 1989 ซึ่งประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซีย กล่าวคือ ภายหลังที่ประเทศติมอร์ตะวันออกได้ทำการประกาศเอกราชแยกตัวออกจากประเทศอินโดนีเซีย สิทธิและหน้าที่ของประเทศอินโดนีเซียที่มีอยู่เดิมในดินแดนของประเทศติมอร์ตะวันออก ประเทศติมอร์ออกอกก็เข้าสืบสิทธิต่อไปได้ การเจรจาทำสนธิสัญญาใหม่เพื่อแทนสนธิสัญญา 1989 ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกได้หาข้อยุติในเรื่องของสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมโดยกำหนดให้สิทธิของผู้เคยได้รับสัมปทานเดิมตามสนธิสัญญา 1989 ให้ยังคงมีอยู่ในสนธิสัญญา 2002¹⁴⁸

กล่าวโดยสรุป การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิมนั้นมีด้วยกันหลายวิธีขึ้นอยู่กับการเจรจาตกลงระหว่างรัฐคู่ภาคี เช่น กำหนดให้ผู้รับสัมปทานเดิมร่วมสำรวจและแสวงประโยชน์พื้นที่พัฒนาร่วม เช่น ในกรณีความตกลง 1979 และ MOU 1992 หรือ รัฐคู่ภาคีทั้งสองจะซื้อสิทธิคืนจากผู้รับสัมปทานเดิมทั้งหมดแล้วทำการให้สัมปทานใหม่แก่ผู้รับสัมปทานที่เป็นบริษัทของชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาในการเจรจากำหนดสิทธิผู้รับสัมปทานเดิมจะเป็นปัญหาน้อยกับกรณีที่ผู้รับสัมปทานเดิมเป็นบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทต่างชาติแต่เป็นบริษัทแห่งชาติ เช่น ในกรณีของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย การที่ทำให้การตกลงในการตั้งองค์กรร่วมเพื่อพัฒนาพื้นที่ล่าช้าเนื่องจากการเจรจาของประเทศไทยกับบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทาน

¹⁴⁷ Nguyen Hong Thao. Joint development in the Gulf of Thailand, p 83.

¹⁴⁸ สนธิสัญญา 2002, Annex F.

ต่างชาติล่าช้า ซึ่งในฝ่ายของมาเลเซียไม่ค่อยมีปัญหาเนื่องจากบริษัทที่ได้รับสัมปทานเดิมเป็นบริษัทแห่งชาติของประเทศเองจึงไม่มีปัญหาในเรื่องของการเจรจา

3.3.4 ข้อตกลงเกี่ยวกับมาตรการป้องกันสิ่งแวดล้อม

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ประเทศที่พัฒนา (Developed Country) ได้มีการผลิตปิโตรเลียมมากขึ้นเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมจึงได้มีความพยายามจัดประชุมในปี พ.ศ. 2469 (ค.ศ. 1926) เกี่ยวกับเรือบรรทุกที่มีขึ้นในบรรดาประเทศที่เป็นผู้ผลิตและขนส่งน้ำมันรายใหญ่ แต่การประชุมในปี พ.ศ. 2469 (ค.ศ. 1926) ไม่ประสบความสำเร็จ จนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2510 (ค.ศ. 1967) เรือบรรทุกน้ำมันชื่อ Torrey Canyon ได้อับปางลงบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะอังกฤษ ส่งผลให้มีน้ำมันดิบ 280,000 บาร์เรล รั่วไหลออกมาจากเรือลงสู่ทะเลก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชายฝั่งทะเลของประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส การที่เกิดอุบัติเหตุเรือน้ำมันอับปางครั้งนี้ นับว่ามีส่วนสำคัญในการเป็นตัวเร่งเสริมให้มีมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันมลภาวะในทะเลมากยิ่งขึ้น

ภาวะมลพิษที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วมกันส่วนใหญ่จะเกิดจากสิ่งติดตั้ง และสิ่งก่อสร้าง กล่าวคือ แท่นขุดเจาะ และเรือ ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้มีความสำคัญต่อการสำรวจและการแสวงประโยชน์ ซึ่งหากเกิดมลภาวะขึ้นจากสิ่งก่อสร้างและเรือ นั้นอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายในวงกว้าง เช่น เกิดน้ำมันรั่วไหลจะทำให้น้ำมันบริเวณดังกล่าวตาย และระบบนิเวศในบริเวณดังกล่าวเสียหาย ดังนั้นการกำหนดมาตรการป้องกันสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดไว้หลายวิธีเพื่อใช้ในการป้องกันสิ่งแวดล้อมซึ่งได้ปรากฏอยู่ในความตกลงไม่ว่าจะในระดับพหุภาคีหรือทวิภาคี

อนึ่ง ภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเล คือ การที่มนุษย์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม นำวัตถุหรือพลังงานเข้าไปสู่สิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งบริเวณปากแม่น้ำซึ่งก่อกหรือนำจะก่อผลเสีย เช่น อันตรายต่อทรัพยากรมีชีวิตและสิ่งมีชีวิตทางทะเล ภัยต่อสุขภาพของมนุษย์ อุปสรรคต่อกิจกรรมต่างๆ ทางทะเล รวมทั้งการประมงและการใช้ประโยชน์จากทะเลโดยชอบอื่นๆ การทำให้น้ำทะเลเสื่อมคุณภาพสำหรับการใช้ประโยชน์ และการทำให้ความน่าอภิรมย์ลดลง

3.3.4.1. ภาวะมลพิษอันเกิดจากสิ่งติดตั้ง และสิ่งก่อสร้าง

ภาวะมลพิษอันเกิดจากสิ่งติดตั้งและสิ่งก่อสร้างอาจจะเกิดจากการรั่วไหลของน้ำมันจากสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งติดตั้ง หรืออาจจะเททิ้งของต่างๆ โดยบุคคลที่อยู่อาศัยบนสิ่งก่อสร้างดังกล่าว นอกจากรัฐชายฝั่งมีสิทธิในการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตและมี

ชีวิตในทะเลแล้ว รัฐชายฝั่งยังมีหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศในการป้องกันภาวะมลพิษ กล่าวคือ ในอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยทะเลหลวง ค.ศ. 1958 ได้กำหนดให้ รัฐทุกรัฐจะวางข้อบังคับ เพื่อป้องกันการทำให้ น้ำทะเลโสโครกโดยการถ่ายน้ำมันจากเรือ หรือท่อ หรืออันเป็นผลจากการ แสงประโยชน์และการสำรวจพื้นดินท้องทะเล หรือดินใต้พื้นดินท้องทะเล¹⁴⁹ และในอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 ได้กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีพันธะที่จะต้องดำเนินการที่เหมาะสม ทั้งปวงในเขตปลอดภัยเพื่อการคุ้มครองทรัพยากรมีชีวิตในทะเลให้พ้นจากสิ่งที่เป็นอันตราย¹⁵⁰

นอกจากอนุสัญญาทั้งสองฉบับแล้ว ยังมีอนุสัญญาสหประชาชาติว่า ด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐชายฝั่งในการดูแลภาวะมลพิษอันเกิดจาก สิ่งติดตั้งและสิ่งก่อสร้าง กล่าวคือ รัฐชายฝั่งจะต้องดำเนินการเพื่อใช้กับแหล่งที่มาทั้งปวง ของภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเลมาตรการเหล่านี้ ให้รวมถึงมาตรการที่มุ่งจะลดให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในเรื่องภาวะมลพิษจากสิ่งติดตั้งและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ หรือ การแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจากพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และเพื่อใช้มีความปลอดภัยของการปฏิบัติการทางทะเล และ เพื่อควบคุมการออกแบบ การสร้าง อุปกรณ์ การปฏิบัติการ และการจัดบุคลากรของสิ่งติดตั้งหรือ กลอุปกรณ์เช่นว่า¹⁵¹ นอกจากนี้รัฐชายฝั่งยังมีอำนาจในการออกกฎหมายและข้อบังคับเพื่อ ป้องกัน ลด และควบคุมภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่เกิดจากหรือเกี่ยวกับกิจกรรม พื้นดินท้องทะเลซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจของตนและที่เกิดจากเกาะเทียม สิ่งติดตั้ง และสิ่งก่อสร้าง ภายใต้เขตอำนาจของตน โดยการดำเนินการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านองค์การระหว่างประเทศที่มี อำนาจหรือการประชุมทางทูต ให้รัฐกำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติและ วิธีดำเนินการที่ได้รับการเสนอแนะในระดับโลกและภูมิภาคเพื่อป้องกัน ลด และควบคุมภาวะ มลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเล หลักเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติและวิธีดำเนินการที่ได้รับการ เสนอแนะเช่นว่านั้นต้องมีการตรวจสอบซ้ำเป็นครั้งคราวตามที่จำเป็น¹⁵²

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวตามอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยทะเลหลวง อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 จะเห็นได้ว่าการแสวงประโยชน์ในทะเลหลวงโดยการตั้งแท่นเจาะน้ำมันหรือสิ่งก่อสร้าง รัฐ

¹⁴⁹อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยทะเลหลวง ค.ศ. 1958, ข้อ 24.

¹⁵⁰อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958, ข้อ 5 (7).

¹⁵¹อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, ข้อ 194 3.

¹⁵²อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, ข้อ 208.

ทุกรัฐต้องร่วมกันหามาตรการป้องกันภาวะมลพิษและหากสิ่งติดตั้งหรือสิ่งก่อสร้างอยู่บนไหล่ทวีป รัฐที่ต้องมีหน้าที่ในการดูแลภาวะมลพิษนั้นจะต้องเป็นรัฐชายฝั่งโดยการออกข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ในการบังคับใช้ในกรณีหากมีภาวะมลพิษเกิดขึ้นจากสิ่งติดตั้งหรือสิ่งก่อสร้าง

การบังคับใช้มาตรการป้องกันภาวะมลพิษอันเกิดจากสิ่งติดตั้งและสิ่งก่อสร้างนี้ รัฐชายฝั่งมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการออกกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันภาวะมลพิษที่เกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและการดำเนินงานในสิ่งติดตั้ง โดยการออกกฎหมายภายในนั้นจะต้องอยู่บนฐานแห่งสิทธิที่มีตามกฎหมายระหว่างประเทศ ตามอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยไหล่ทวีป ค.ศ. 1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐชายฝั่งในการออกกฎหมายภายในเพื่อดูแลป้องกันภาวะมลพิษอันเกิดจากสิ่งก่อสร้างและสิ่งติดตั้ง

3.3.4.2. ภาวะมลพิษอันเกิดจากเรือ

ในการดำเนินการสำรวจและการแสวงประโยชน์เพื่อหาปิโตรเลียมสิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งเพื่อใช้ในการดำเนินงานให้สำเร็จไปได้ คือ เรือ เรือ เป็นสิ่งที่สำคัญในการใช้เพื่อสำรวจและขนปิโตรเลียมจากแท่นเจาะเพื่อนำไปยังชายฝั่ง ดังนั้น เรือจึงถือว่าเป็นแหล่งที่มาของภาวะมลพิษทางหนึ่ง เช่น การล้างท้องเรือซึ่งมีน้ำมันผสมและทิ้งลงสู่ทะเล การทิ้งขยะหรือน้ำมันรั่วจากเรือลงสู่ทะเล อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากเรือ แต่ส่วนใหญ่มลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ปรากฏมากที่สุดคงหนีไม่พ้นน้ำมันรั่วไหลจากเรือลงสู่ทะเล ผลจากการที่น้ำมันรั่วไหลดังกล่าวจะทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ กล่าวคือ น้ำมันจะส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำโดยตรง เช่น น้ำมันที่รั่วไหลจะไปติดตามเหงือกของสัตว์น้ำซึ่งจะรบกวนระบบหายใจ การที่น้ำมันแผ่ขยายตัวจะทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดน้อยลง ทำให้แสงผ่านลงสู่ทะเลได้น้อย พืชน้ำจะมีความสามารถในการสังเคราะห์แสงได้น้อยลง น้ำมันบางส่วนที่จมลงก้นทะเลจะส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของสัตว์หน้าดินในแง่ของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย ทำลายสภาพชายหาด

จากความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากเรือในกิจกรรมปิโตรเลียม กฎหมายระหว่างประเทศได้วางกฎเกณฑ์ในการดูแลภาวะมลพิษไว้ กล่าวคือ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดมาตรการไว้ในข้อ 194 3. มาตรการที่ดำเนินการตามภาคนี้ จะใช้กับแหล่งที่มาทั้งปวงของภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเลมาตรการเหล่านี้ นอกจากประการอื่นแล้ว ให้รวมถึงมาตรการที่มุ่งจะลดให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในเรื่อง (ปี) ภาวะมลพิษจากเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และเพื่อใช้กับภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้มีความปลอดภัยของการปฏิบัติการทางทะเล เพื่อป้องกันการปล่อยทิ้ง ทั้งโดยเจตนาและไม่

เจตนาและเพื่อควบคุมการออกแบบ การต่อเรือ อุปกรณ์ การปฏิบัติการ และการจัดบุคลากรของเรือ

ส่วนหน้าที่ในการดูแลควบคุมภาวะมลพิษที่เกิดขึ้นกับเรือ นั้น เป็นหน้าที่ของรัฐเจ้าของธงและรัฐชายฝั่ง กล่าวคือ หน้าที่ของรัฐเจ้าของธงในการออกกฎเกณฑ์ในการป้องกันภาวะมลพิษอันอาจเกิดจากเรือปรากฏอยู่ใน ข้อ 211 2 ของ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งระบุว่า ให้รัฐออกกฎหมายและข้อบังคับเพื่อป้องกัน ลด และควบคุมภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากเรือที่ชักธงของตนหรือที่จอดเทียบเคียงกับตน กฎหมายและข้อบังคับเช่นนั้น อย่างน้อยที่สุดให้มียุทธศาสตร์เดียวกับผลของหลักเกณฑ์และมาตรฐานระหว่างประเทศที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งได้กำหนดขึ้นโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจหรือการประชุมทางทูตทั่วไป ส่วนรัฐชายฝั่งนั้นมีหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันภาวะมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับเรือ หากเรืออยู่ในบริเวณอาณาเขตไหล่ทวีป

3.3.4.3. มาตรการป้องกันสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในความตกลงพื้นที่พัฒนาร่วม

แม้ว่ารัฐชายฝั่งจะมีหน้าที่กำหนดมาตรการและกฎหมายเพื่อป้องกันภาวะมลพิษอันเกิดจากสิ่งติดตั้งและสิ่งก่อสร้างและเรือในอาณาเขตของตน แต่ถ้าหากมีการอ้างสิทธิทับซ้อนกันในบริเวณดังกล่าวและต่อมารัฐชายฝั่งทั้งสองต่างทำความเข้าใจพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน การดูแลและควบคุมภาวะมลพิษควรจะเป็นหน้าที่ของรัฐชายฝั่งใด

ในความตกลง 1974 ได้กำหนดให้คู่ภาคีตกลงหามาตรการเพื่อป้องกันหรือกำจัดมลภาวะทางทะเลซึ่งเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสำรวจหรือการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาร่วม

แม้ว่า MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติจะไม่ได้กำหนดเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้เป็นการเฉพาะ แต่ถ้าหากพิจารณาข้อ 4 ของ MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ที่กำหนดว่า สิทธิที่ได้ให้และใช้โดยเจ้าหน้าที่แห่งชาติของภาคีแต่ละฝ่ายในเรื่องการประมง การเดินเรือ การสำรวจทางอุทกศาสตร์และสมุทรศาสตร์ การป้องกันและควบคุมมลพิษทางทะเล และเรื่องอื่นในทำนองเดียวกัน (รวมทั้งอำนาจบังคับการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ) จะขยายถึงพื้นที่พัฒนาร่วมและองค์กรร่วมจะยอมรับและเคารพสิทธิเช่นว่านั้น จะเห็นได้ว่าอำนาจในการควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นไปตามกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ

ในสนธิสัญญา 1989 ข้อ 18 ได้กำหนดให้รัฐคู่สัญญาร่วมกันในการป้องกันและทำให้เกิดภาวะมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลน้อยที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่เอ โดยเฉพาะในเรื่อง

(เอ) รัฐคู่สัญญาต้องให้ความช่วยเหลือต่อองค์กรร่วมซึ่งได้ร้องขอความช่วยเหลือตามที่กำหนดไว้ในข้อ 8 ของสนธิสัญญานี้ และ

(บี) ในกรณีเกิดภาวะมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ เอ ได้แพร่ขยายออกไปนอกพื้นที่ เอ รัฐคู่สัญญา ต้องร่วมกันดำเนินการป้องกัน บรรเทา และกำจัดภาวะมลพิษดังกล่าว

2. ตาม วรรค เจ ของข้อ 8 ของสนธิสัญญานี้ องค์กรร่วมต้องออกระเบียบต่างๆ เพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเล ในพื้นที่ เอ และต้องสร้างแผนซึ่งมีความต่อเนื่องเพื่อต่อสู้กับภาวะมลพิษอันเกิดจากการดำเนินงานปิโตรเลียมในพื้นที่เอ

MOU 1992 ไม่ได้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการวิจัยไว้เป็นการเฉพาะ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการร่วมมีอำนาจกำหนดกฎ และระเบียบให้บริษัทเอกชนต่างๆ ที่ได้รับสิทธิในพื้นที่เพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อม

สนธิสัญญา 2002 ระหว่างประเทศออสเตรเลียกับประเทศติมอร์ตะวันออก ได้กล่าวถึงการป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเลไว้ในข้อ 10 ซึ่งระบุว่า

เอ ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกต้องร่วมกันเพื่อป้องกันสิ่งแวดล้อมทางทะเลในพื้นที่พัฒนาร่วมเพื่อที่จะป้องกันและทำให้เกิดภาวะมลพิษจากกิจกรรมปิโตรเลียมน้อยที่สุด และจะใช้ความพยายามเป็นพิเศษเพื่อป้องกันสัตว์น้ำรวมถึง สัตว์ทะเลที่เลี้ยงลูกด้วยนม นกน้ำ ปลา และปะการัง ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก จะปรึกษาหารือเพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุดในการป้องกันสิ่งแวดล้อมในพื้นที่พัฒนาร่วมจากกิจกรรมปิโตรเลียม

บี ในกรณีเกิดภาวะมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วม ได้แพร่ขยายออกไปนอกพื้นที่พัฒนาร่วม ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก ต้องร่วมกันดำเนินการป้องกัน บรรเทา และกำจัดภาวะมลพิษดังกล่าว

ที่ องค์การที่ได้รับมอบหมายต้องออกระเบียบต่างๆ ในการป้องกัน สิ่งแวดล้อมทางทะเลในพื้นที่พัฒนาร่วม และต้องสร้างแผนซึ่งมีความต่อเนื่องเพื่อต่อสู้กับภาวะ มลพิษอันเกิดจากการดำเนินงานปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม

ดี บริษัทจำกัดควมรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายที่ เกิดขึ้นจากภาวะมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลอันเกิดจากกิจกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม ตาม

1. ตามสัญญา ใบอนุญาต หรือ การอนุญาต หรือ รูปแบบอื่น ของการอนุญาตที่ออกตามสนธิสัญญานี้ และ
2. กฎหมายของประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ซึ่งได้มีการร้องเรียน

หากพิจารณาความตกลงพัฒนาร่วมจะเห็นได้ว่ารัฐชายฝั่งที่เกี่ยวข้องจะ ร่วมกันหามาตรการเพื่อป้องกันภาวะมลพิษที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วม

3.3.5 ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี

ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษีถือเป็นเรื่องสำคัญในการดึงดูดนักลงทุนที่มี ศักยภาพเพื่อเข้ามาลงทุนในการสำรวจและการแสวงประโยชน์ หากข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและ ภาษี รัฐเก็บค่าตอบแทนในอัตราต่ำและให้ประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์แก่นักลงทุนสูง ก็เป็นการไม่ ยากที่จะมีนักลงทุนมาลงทุนในการสำรวจและแสวงประโยชน์ อย่างไรก็ตาม รัฐซึ่งเป็นเจ้าของ ทรัพยากรยังต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับอย่างสมเหตุสมผล เนื่องจากทรัพยากร ดังกล่าวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ และเป็นทรัพยากรที่ใช้ไปสิ้นไป ดังนั้นการตกลงเกี่ยวกับการเงินรัฐ คู่ภาคีทั้งสองฝ่ายจะต้องทำการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินและภาษี เพื่อหาวิธีการใน การเรียกเก็บผลประโยชน์ที่รัฐทั้งสองควรจะได้ ซึ่งในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวโดยแยกออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงิน และข้อตกลงเกี่ยวกับภาษี

3.3.5.1 ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงิน

การลงทุนในการสำรวจและแสวงประโยชน์ปิโตรเลียมนั้นมีความเสี่ยงสูง และต้องใช้เวลาและเทคโนโลยีขั้นสูงในการสำรวจและการขุดเจาะปิโตรเลียม ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ประเทศที่มีศักยภาพในการสำรวจและการขุดเจาะนั้นจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น การ ดึงดูดนักลงทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้วเพื่อมาลงทุนในการสำรวจและการขุดเจาะนั้นจึงเป็นสิ่งที่

จำเป็นและสำคัญที่จะทำให้การสำรวจและการแสวงประโยชน์ประสบความสำเร็จ ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจในการดึงดูดนักลงทุนให้มาลงทุน

ข้อตกลงเกี่ยวกับการเงินมีขึ้นเพื่อแบ่งผลประโยชน์ระหว่างรัฐชายฝั่งกับบริษัทผู้ลงทุนในทางปฏิบัติมีอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบสัมปทาน (Concession) รูปแบบแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing) และรูปแบบรับจ้างบริการ (Service Contract) ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะที่แตกต่างกัน

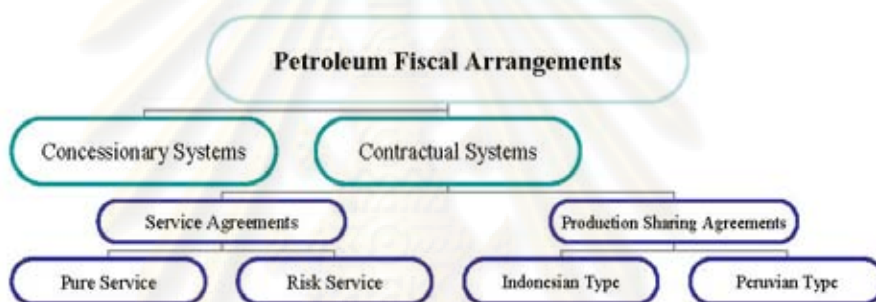
รูปแบบสัมปทาน เป็นระบบที่มีลักษณะสำคัญคือ การให้สิทธิสำรวจและผลิตปิโตรเลียมแก่เอกชน ผู้รับสัมปทานมีสิทธิในการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในพื้นที่สัมปทาน แต่ผู้เดียวซึ่งเป็นที่สร้างความมั่นใจในการลงทุนให้กับนักลงทุน แต่ผู้รับสัมปทานมีภาระหน้าที่จะต้องชำระภาษีอากรและค่าภาคหลวง

ส่วนรูปแบบแบ่งปันผลผลิต หรือสัญญาแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing Contract/PSC) เป็นระบบการให้สิทธิสำรวจและผลิตปิโตรเลียมแบบสัญญาเสี่ยงภัย (Risk Contract) โดยเอกชนคู่สัญญาเป็นผู้ลงทุนและรับภาระความเสี่ยงทั้งหมด สัญญาดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็น สัญญาแบ่งปันผลประโยชน์ (Profit Sharing Contract) โดยรัฐเป็นผู้จ้างและมีกรรมสิทธิ์ในปิโตรเลียมที่ขุดได้ ส่วนเอกชนคู่สัญญาเป็นเพียงผู้รับจ้าง โดยรัฐแบ่งปิโตรเลียมบางส่วนให้ผู้รับจ้างเป็นค่าใช้จ่ายเรียกว่า “น้ำมันส่วนต้นทุน” (Cost Oil) ส่วนที่เหลือเรียกว่า “น้ำมันส่วนกำไร” (Profit Oil) รัฐจะแบ่งให้ผู้รับจ้างเป็นกำไร ตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ในสัญญา ผู้รับจ้างยังต้องเสียภาษีในส่วนของตนส่วนการประกอบกิจการปิโตรเลียมด้านอื่นๆ นอกจากการสำรวจและผลิตรัฐยังคงมีสิทธิทำได้ นอกจากนั้นเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ผู้รับจ้างซื้อมาใช้ในกิจการปิโตรเลียมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐทันทีที่ซื้อ

ส่วนรูปแบบรับจ้างบริการ (Service Contracts) เป็นรูปแบบให้สิทธิในลักษณะที่เอกชนคู่สัญญาเป็นเพียงผู้รับจ้างของรัฐโดยต้องทำตามคำสั่งของรัฐ และไม่มีกรรมสิทธิ์ในปิโตรเลียมที่ขุดได้ กรณีเมื่อพบปิโตรเลียมแล้วรัฐจะจ่ายค่าจ้างดำเนินการทั้งหมดให้แก่เอกชนคู่สัญญาแต่หากไม่พบปิโตรเลียมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้สัญญาก็สิ้นสุดลง ซึ่งรูปแบบรับจ้างบริการนั้นมี 2 ประเภท ได้แก่ รูปแบบรับจ้างบริการแบบรับภาระความเสี่ยง (Risk-bearing Service Contracts) โดยมีสาระสำคัญในสัญญาให้เอกชนคู่สัญญาเป็นผู้รับภาระความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ เช่นเดียวกับระบบแบ่งปันผลผลิต แต่มีข้อแตกต่างกับระบบแบ่งปันผลผลิตที่สำคัญ คือ ปิโตรเลียมที่ผลิตได้จะตกเป็นของรัฐบาลเจ้าของประเทศทั้งหมด บริษัทเอกชนคู่สัญญาจะได้รับค่าตอบแทนในรูปของเงินสด ประเทศที่นำรูปแบบนี้ไปใช้จะเน้นความสำคัญในการเรียก

เก็บภาษีหรือค่าภาคหลวงน้อยลงเนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่มาจากการเป็นเจ้าของปิโตรเลียมที่ผลิตได้ ส่วนรูปแบบที่สอง คือ รูปแบบรับจ้างบริการแบบไม่รับภาระความเสี่ยง (Non-Risk bearing Service Contracts) ระบบการให้สิทธิสำรวจและผลิตประเภทนี้คล้ายคลึงกับสัญญาจ้างบริการโดยปกติทั่วไปโดยรัฐจะจ่ายตอบแทนหรือค่าบริการในรูปแบบเงินสด โดยบริษัทเอกชนคู่สัญญาไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงในด้านอื่นๆ นอกจากการให้บริการตามสัญญา ระบบนี้มักจะใช้ในขั้นตอนการผลิตคือเมื่อพบปิโตรเลียมแล้วจึงไม่มีความเสี่ยงด้านการสำรวจ¹⁵³

Fiscal Systems Classification

ภาพโครงสร้างระบบการเงินในการให้สัมปทาน^{154]}

ประเด็นปัญหาในการกำหนดเลือกใช้รูปแบบการเงินใดนั้นขึ้นอยู่กับระบบการบริหารจัดการในพื้นที่ที่พัฒนาร่วม กล่าวคือ ถ้าการบริหารจัดการพื้นที่ที่พัฒนาร่วมโดยให้รัฐหนึ่งรัฐใดหรือโดยร่วมกันลงทุนนั้นมักไม่เกิดปัญหาในเรื่องการกำหนดผลประโยชน์ระหว่างรัฐกับบริษัทผู้ลงทุน เนื่องจาก การบริหารจัดการพื้นที่ที่พัฒนาร่วมโดยรัฐหนึ่งรัฐใดเป็นผู้บริหารแต่เพียงฝ่ายเดียวนั้น ระบบการเงินระหว่างรัฐกับบริษัทผู้ลงทุนจะเป็นระบบใดนั้นขึ้นอยู่กับรัฐที่เป็นฝ่ายบริหารนั้นใช้ระบบเงินใด หากรัฐได้ใช้รูปแบบสัมปทาน ก็ให้ใช้รูปแบบสัมปทานกับบริษัทผู้ลงทุน ส่วนการบริหารจัดการโดยร่วมกันลงทุนในพื้นที่ที่พัฒนาร่วมนั้นอำนาจในการให้สิทธิบริษัทผู้ลงทุนนั้นเป็นสิทธิของแต่ละรัฐ ดังนั้น การกำหนดผลประโยชน์ระหว่างรัฐกับบริษัทผู้ลงทุนจึง

¹⁵³ สมบัติ พุฒิมงคล, การนำระบบแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing) มาใช้ในการให้สิทธิสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศไทย, หน้า 54-58.

¹⁵⁴ Alfred Kjemperud, Fiscal Modeling,[Online], 20 May 2009. Available from: www.ccop.or.th/ppm/document/PHWS3/PHWS3DOC20_kjemperud.pdf

ขึ้นอยู่กับระบบภายในของแต่ละรัฐ ซึ่งปัญหาในเรื่องรูปแบบการเงินระหว่างรัฐกับบริษัทผู้ลงทุนจะเกิดกับรัฐที่ใช้การบริหารจัดการโดยตั้งองค์กรร่วมเพื่อบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วม เนื่องจากองค์กรร่วมมีอำนาจในการคัดเลือกผู้สำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่

แต่ถ้าระบบบริหารจัดการพื้นที่โดยองค์กรร่วมซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ระบบการเงินระหว่างองค์กรร่วมกับบริษัทผู้ลงทุนจะกำหนดอย่างไร หากรัฐทั้งสองมีระบบการเงินประเภทเดียวกัน คือ ระบบสัมปทาน หรือ ระบบแบ่งปันผลผลิต หรือ ระบบรับจ้างบริการนั้น การกำหนดระบบการกำหนดผลประโยชน์ขององค์กรร่วมก็จะมีปัญหา แต่ถ้าแต่ละรัฐใช้ระบบในการกำหนดผลประโยชน์ไม่เหมือนกัน องค์กรร่วมจะใช้ระบบการกำหนดผลประโยชน์ใดในการกำหนดผลประโยชน์ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าว รัฐคู่ภาคีจะต้องทำการเจรจาและตกลงว่าจะให้องค์กรร่วมใช้ระบบใด ประเด็นปัญหาดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับประเทศมาเลเซียและประเทศไทยในครั้งที่ได้ตกลงทำ MOU เชียงใหม่ 2522 ที่กำหนดมีการตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาเพื่อบริหารพื้นที่ ซึ่งประเทศไทยและประเทศมาเลเซียใช้ระบบการเงินระหว่างรัฐกับบริษัทผู้ลงทุนนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ ประเทศไทยใช้ระบบสัมปทานในการกำหนดสิทธิระหว่างรัฐกับบริษัทผู้ลงทุน ส่วนประเทศมาเลเซียใช้ระบบสัญญาแบ่งปันผลผลิตในการกำหนดสิทธิบริษัทผู้ลงทุน

ในครั้งที่มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียในการทำธรรมนูญความตกลงและร่างกฎหมายอนุวัติการก่อตั้งองค์กรร่วมนั้น ประเด็นปัญหานี้ได้มีการเจรจากัน โดยฝ่ายรัฐบาลไทยได้เห็นชอบกับการใช้ระบบการเงินแบบแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing System) แม้ว่าประเทศไทยจะใช้ระบบการเงินแบบสัมปทานปิโตรเลียมภายในประเทศก็ตาม เนื่องจาก ระบบดังกล่าวจะอำนวยความสะดวกให้แก่รัฐบาลไทยมากกว่ารายได้ที่ได้จากระบบสัมปทานปิโตรเลียม ประกอบกับรายงานผลการศึกษาโดยกรมทรัพยากรธรณี ในความเป็นไปได้ของการมีอยู่ของทรัพยากรที่สามารถผลิตปิโตรเลียมในเชิงพาณิชย์ได้เป็นจำนวนมากถึง 1.7 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุตสำหรับก๊าซธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีรายได้ประมาณ 705 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายใต้ระบบแบ่งปันผลผลิต แต่ถ้าใช้ระบบการเงินแบบสัมปทานปิโตรเลียมประเทศไทยจะได้ส่วนแบ่งเพียง 610 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ¹⁵⁵

¹⁵⁵ ดลยา เทียนทอง, ความร่วมมือไทย-มาเลเซียในการพัฒนาพื้นที่เขตไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทย, หน้า 127.

3.3.5.2 ข้อตกลงเกี่ยวกับภาษี

ภาษีถือเป็นรายได้สำคัญของรัฐ เพื่อที่จะนำเงินไปใช้ในการบริหารจัดการประเทศ ภาษีที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ร่วมในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนนั้นอาจแบ่งเป็น ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และภาษีศุลกากร

ก. ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

ความตกลง 1974 ได้กำหนดเรื่องภาษีไว้ในข้อ XVII และ ข้อ XVIII โดย ข้อ XVII ได้กำหนดไว้ว่า คู่ภาคีไม่ว่าฝ่ายใดจะไม่กำหนดภาษีต่างๆ หรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ต่อผู้รับสัมปทานของอีกภาคีหนึ่งเกี่ยวกับกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม รายได้ซึ่งได้รับจากกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ การครอบครองทรัพย์สินในพื้นที่พัฒนาร่วมที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือ พื้นที่ย่อย

คู่ภาคีแต่ละฝ่ายอาจจะกำหนดภาษีต่าง ๆ หรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ต่อผู้รับสัมปทานของตนได้ ภาษีดังกล่าวได้แก่ ภาษีเกี่ยวกับกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม รายได้ซึ่งได้รับจากกิจกรรมในการสำรวจหรือในการแสวงประโยชน์ การครอบครองทรัพย์สินในพื้นที่พัฒนาร่วมที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือ พื้นที่ย่อย

ใน ส่วน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 รัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียได้ตกลงในเรื่องการเก็บภาษีอากรของหน่วยงานสรรพากร¹⁵⁶ ไว้โดยกำหนดดังนี้

1. รัฐบาลของไทย-มาเลเซีย ยังคงใช้อำนาจประเมินและจัดเก็บภาษีอากรในส่วนนี้เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้จากพื้นที่พัฒนาร่วมตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ แล้วแต่กรณีภายใต้บังคับต่อไปนี้

1.1 อัตราการจัดเก็บภาษีจากเงินได้ที่ได้รับสิทธิสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมภายใต้สัญญาซึ่งองค์การร่วมได้ตกลงทำไว้ดังนี้

8 ปีแรก ร้อยละ 0 ของกำไรสุทธิ

¹⁵⁶บทพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งประเทศมาเลเซีย เพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนและการป้องกันการเลี่ยงการรัษฎากร ในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีเก็บจากเงินได้

7 ปีถัดไป ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ

ปีต่อๆ ไป ร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ

ภาษีที่จะเรียกเก็บได้ แต่ละรัฐบาลต้องลดลง คงเรียกเก็บร้อยละ 50 ของจำนวนที่พึงเรียกเก็บได้ และหากภาษีที่สามารถเรียกเก็บได้สำหรับแต่ละปีโดยรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งส่วนที่เกินให้แบ่งเท่าๆ กันระหว่างรัฐบาลทั้งสองและให้กระทำโดยองค์กรรวม

1.2 การเก็บภาษีอากรจากเงินได้ของบุคคลซึ่งเป็น
คนสัญชาติไทยหรือมาเลเซียที่ปฏิบัติหน้าที่ที่จ้างในพื้นที่พัฒนาร่วมหรือองค์ร่วม ให้พิจารณาตามถิ่นที่อยู่ของบุคคลนั้น

1.3 การเก็บภาษีเงินได้ของบุคคลใดนอกจากตาม 1.1 และ 1.2 ให้กระทำตามกฎหมายและกฎข้อบังคับของไทยและมาเลเซีย ทั้งนี้ในกรณีที่เงินได้เดียวกันต้องเสียภาษีทั้งสองประเทศ ภาษีที่จะเรียกเก็บในแต่ละประเทศนั้นต้องลดลงร้อยละ 50 ของจำนวนที่พึงเรียกเก็บได้

2. กฎหมายใดที่เกี่ยวกับการเก็บภาษีอากรซึ่งอยู่ในรูปของภาษีการค้าทั่วไปรวมทั้งภาษีใด ๆ ที่เรียกเก็บสำหรับการจัดหาสินค้าและบริการในพื้นที่พัฒนาร่วมไม่นำมาใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วม¹⁵⁷

3. ยกเว้นการจัดเก็บภาษีอากรให้แก่องค์กรร่วมในไทย
และมาเลเซีย

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดในเรื่องภาษีเงินได้ขององค์กรร่วมไว้ในข้อ 10 โดยกำหนดให้องค์กรร่วมได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ทั้งในประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียโดยเงินได้จะต้องเกิดขึ้นระหว่างที่สนธิสัญญานี้มีผลใช้บังคับ ในส่วนเจ้าหน้าที่ต่างๆ ขององค์กรร่วมนั้นจะได้รับการยกเว้นในการจัดเก็บภาษีจากเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง และค่าตอบแทนอื่นๆ ซึ่งได้จ่ายโดยองค์กรร่วมเนื่องจากการทำงานให้กับองค์กรร่วม ถึงอย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ต่างๆ จะต้องเสียภาษีเงินได้ตามแหล่งที่อยู่ของบุคคลนั้น ส่วนบริษัทที่เข้าไปรับทำการสำรวจและการแสวงหาประโยชน์จะถูกจัดเก็บภาษีเงินได้ปิโตรเลียมจากรัฐคูภาตี

¹⁵⁷ สุจินต์ สุทธิการณฤมัย, เรื่อง ภาษีอากรกับการประกอบกิจการปิโตรเลียมในประเทศไทย(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬา, 2547), หน้า 167.

แม้ว่า MOU 1992 จะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องภาษีเงินได้ไว้ แต่รัฐบาลมาเลเซียและรัฐบาลเวียดนามได้มีการเจรจาโดยตกลงให้ยกเว้นภาษีเงินได้ของบริษัท Petronas และ บริษัท Petrovietnam¹⁵⁸

สนธิสัญญา 2002 ได้กำหนดในเรื่องภาษีเงินได้ขององค์กรร่วมเหมือนกับสนธิสัญญา 1989 ซึ่งกำหนดให้องค์กรที่ได้รับมอบหมายได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ทั้งในประเทศติมอร์ตะวันออก และประเทศออสเตรเลีย ส่วนบุคลากรที่ทำงานในองค์กรที่ได้รับมอบหมายนั้นจะต้องเสียภาษีเงินได้ตามแหล่งที่อยู่ของบุคคลนั้น¹⁵⁹ ส่วนบริษัทที่เข้าไปรับทำการสำรวจและการแสวงหาประโยชน์จะถูกจัดเก็บภาษีเงินได้ปิโตรเลียมจากรัฐคู่ภาคี

เมื่อทำการพิจารณาความตกลง บันทึกความเข้าใจ และสนธิสัญญาตามที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า หากการบริหารจัดการพื้นที่เป็นแบบตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาบริหาร องค์กรร่วมดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้จากรัฐคู่ภาคีทั้งสอง ส่วนเจ้าหน้าที่ขององค์กรร่วมจะต้องเสียภาษีตามหลักดินที่อยู่ แต่ถ้าเป็นการบริหารจัดการพื้นที่โดยร่วมกันจัดการนั้นเช่น ความตกลง 1974 หรือ MOU 1992 การเก็บภาษีเงินได้หรือไม่นั้นก็ขึ้นอำนาจของรัฐชายฝั่งแต่ละรัฐที่จะเป็นผู้กำหนดว่าจะเก็บภาษีเงินได้จากผู้รับสัมปทานฝ่ายตนหรือไม่ ส่วนการเก็บภาษีเงินได้ปิโตรเลียมกับบริษัทผู้ลงทุนนั้นจะเป็นไปตามที่รัฐคู่ภาคีกำหนด

ข. ภาษีศุลกากร

ความตกลง 1974 นั้นได้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับภาษีศุลกากรไว้ในข้อ XVIII ซึ่งได้กำหนดว่า การใช้กฎหมายและกฎระเบียบของภาคีแต่ละฝ่ายในเรื่องภาษีศุลกากร การนำเข้าและการส่งออก ให้เป็นไปดังนี้

- (1) การแนะนำอุปกรณ์ และสินค้าอื่นๆ ที่มีความจำเป็นต่อการสำรวจหรือการแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่พัฒนาร่วม การใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในพื้นที่หรือบนเรือไม่ให้อถือว่าเป็นการนำเข้าหรือการส่งออก
- (2) อุปกรณ์บนเรือจากพื้นที่ภายใต้เขตอำนาจของภาคีฝ่ายหนึ่งไปยังพื้นที่พัฒนาร่วมไม่ให้อถือว่าเป็นการนำเข้าหรือการส่งออก

¹⁵⁸ Nguyen Hong Thao. Joint development in the Gulf of Thailand, p 83.

¹⁵⁹ สนธิสัญญา 2002, Article 9 (b).

(3) การใช้อุปกรณ์ในพื้นที่พัฒนาร่วมซึ่งได้ใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วมภายในเขตอำนาจของภาคีแต่ละฝ่ายอาจจะถูกร้องขอให้ส่งรายงานยังภาคีนั้นในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว

(4) ถึงแม้กระนั้นก็ตาม บทบัญญัติของ (1) ของข้อนี้ อุปกรณ์บนเรือตาม (3) ของข้อนี้จากพื้นที่พัฒนาร่วมไปยังพื้นที่ของรัฐภาคีซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจของภาคีนั้นให้ถือว่าเป็นการส่งออกของรัฐภาคีนั้น

MOU เชิงใหม่ พ.ศ. 2522 แม้ว่าใน MOU จะไม่ได้กล่าวถึงข้อบทในเรื่องภาษีศุลกากร แต่ในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งมาเลเซียว่าด้วยธรรมเนียมและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย ในหมวด 6 ภาษีศุลกากรและสรรพสามิตและภาษีอากรในข้อ 16 และข้อ 17 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. อัตราของอากรขาออกที่ผู้ได้รับสัญญาต้องจ่ายใน ส่วนที่เกี่ยวกับส่วนแบ่งของตนเอง ในน้ำมันส่วนที่เป็นกำไรที่ขายออกนอกราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียให้เสียร้อยละ 10 ทั้งนี้ทั้งสองประเทศจัดเก็บได้ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ แต่ให้ลดลงครึ่งเรียกเก็บร้อยละ 50

2. การใช้อำนาจของหน่วยงานศุลกากรและสรรพสามิต ในทุกเรื่องเกี่ยวกับการจัดการระเบียบของการเคลื่อนย้ายสินค้านำเข้าหรือส่งออกจากพื้นที่พัฒนาร่วมแล้วแต่กรณี โดยต้องอยู่ภายใต้บังคับ ดังนี้

2.1 ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้าสินค้าที่ได้รับความเห็นชอบของศุลกากรรวมถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุสิ่งของที่ใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วมซึ่งนำเข้าโดยองค์กรร่วมเองหรือบุคคลที่ได้รับอนุมัติจากองค์กรร่วม

2.2 การเก็บภาษีและอากรตามกฎหมายของแต่ละประเทศต้องลดลงครึ่งเรียกเก็บร้อยละ 50

2.3 สินค้าใดๆ ที่เข้าไปในพื้นที่พัฒนาโดยประเทศที่สาม คลังสินค้าใดๆ ที่ได้รับใบอนุญาตหรือบริเวณทัณฑ์บนของไทยหรือมาเลเซีย ให้ถือเป็นสินค้าขาเข้า

การเคลื่อนย้ายสินค้าใดๆ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่ได้รับความเห็นชอบทางศุลกากรให้ใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วมให้ถือเป็นการเคลื่อนย้ายภายในประเทศ

2.4 สินค้าใดๆ ที่เคลื่อนย้ายเข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วม และที่เคลื่อนย้ายเข้าไปในประเทศไทยหรือประเทศมาเลเซียให้อยู่ได้บังคับของกฎหมายไทยหรือมาเลเซียแล้วแต่กรณี

2.5 สินค้าใดๆ ที่ผลิตในพื้นที่พัฒนาร่วมที่เข้ามาในไทยหรือมาเลเซียหรือประเทศที่สาม ให้ถือเป็นสินค้าขาออก

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดเกี่ยวกับภาษีศุลกากรไว้ในข้อ 23 โดยกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละฝ่ายอาจจะใช้กฎหมายศุลกากรต่ออุปกรณ์และสินค้าซึ่งที่เข้ามาในอาณาเขตของรัฐภาคีจากหรือออกจากอาณาเขตของรัฐภาคีไปยังพื้นที่เอ รัฐคู่ภาคีอาจจะยอมรับข้อตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าและออกพื้นที่ เอ โดยประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียได้กำหนดให้

1. สินค้าและอุปกรณ์ที่นำเข้ามาในพื้นที่ เอ เพื่อวัตถุประสงค์อื่นเกี่ยวกับการดำเนินงานปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของภาษีศุลกากร

2. สินค้าและอุปกรณ์ ที่ออกไปหรือข้ามผ่านรัฐภาคีเพื่อวัตถุประสงค์ในการเข้าไปในพื้นที่ เอ โดยมุ่งประสงค์เกี่ยวกับการดำเนินงานปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้ภาษีศุลกากร

3. สินค้าและอุปกรณ์ที่ออกจากพื้นที่เอ เพื่อวัตถุประสงค์โอนย้ายอย่างถาวรเพื่อไปยังส่วนหนึ่งของรัฐภาคีหนึ่งอาจจะอยู่ภายใต้ภาษีศุลกากรของรัฐภาคีนั้น

MOU 1992 ไม่ได้กำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับภาษีศุลกากรและการเก็บภาษีสรรพสามิตไว้ แต่ภายหลังรัฐบาลมาเลเซียและรัฐบาลเวียดนามได้ตกลงยกเว้นภาษีดังกล่าวแก่บริษัท Petronas และ บริษัท Petrovietnam¹⁶⁰

ส่วนใน **สนธิสัญญา 2002** ได้กำหนด เรื่องภาษีศุลกากรได้กำหนดไว้ใน ข้อ 15 ซึ่งระบุว่า (เอ) ภายใต้วรรค (ซี) (อี) (เอฟ) และ (จี) ประเทศออสเตรเลีย และประเทศติมอร์ตะวันออกอาจจะใช้ กฎหมายศุลกากร ต่อ อุปกรณ์ และสินค้าที่เข้าไปยังอาณาเขตของภาคีจาก หรือ ออกจากอาณาเขตของภาคีไปยังพื้นที่พัฒนาร่วม ประเทศออสเตรเลียและ

¹⁶⁰ Nguyen Hong Thao, Joint development in the Gulf of Thailand, p 83.

ประเทศติมอร์ตะวันออกอาจจะยอมรับข้อตกลงให้ความสะดวกแก่การเข้าและการออก โดยประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกได้กำหนดให้

1. สินค้าและอุปกรณ์ที่นำเข้ามาในพื้นที่พัฒนาร่วม เพื่อวัตถุประสงค์อื่นเกี่ยวกับการดำเนินการปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของภาษีศุลกากร
2. สินค้าและอุปกรณ์ ที่ออกไปหรือข้ามผ่านรัฐภาคีเพื่อวัตถุประสงค์ในการเข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วม โดยมุ่งประสงค์เกี่ยวกับการดำเนินการปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้ภาษีศุลกากร
3. สินค้าและอุปกรณ์ที่ออกจากพื้นที่พัฒนาร่วม เพื่อวัตถุประสงค์โอนย้ายอย่างถาวรเพื่อไปยังส่วนหนึ่งของรัฐภาคีหนึ่งอาจจะอยู่ภายใต้ภาษีศุลกากรของรัฐภาคีนั้น

หากพิจารณาบทบัญญัติทั้งหมดจะเห็นว่าสินค้าหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสำรวจหรือแสวงประโยชน์นั้นจะได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรในการนำเข้ามา

3.3.6 ข้อตกลงเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่พัฒนาร่วม

ความตกลงระหว่างคู่ภาคีจะอยู่ในรูปของสนธิสัญญา (Treaty) หรือความตกลง (Agreement) สนธิสัญญาหรือความตกลงที่คู่ภาคีตกลงกันนั้นจะเป็นการตกลงกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม สิทธิและหน้าที่ที่ตกลงระหว่างกันจะต้องถูกรับรองโดยกฎหมายระหว่างประเทศ ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งไว้ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive economic Zone) และ เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf) ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว การอ้างสิทธิทับซ้อนกันของรัฐชายฝั่งจะเกิดขึ้นในบริเวณสองเขตดังกล่าว ซึ่งการใช้กฎหมาย กฎ และระเบียบในพื้นที่ทับซ้อนนั้นจะต้องอยู่ในขอบเขตของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ซึ่งให้สิทธิของรัฐชายฝั่งและกำหนดหน้าที่ให้รัฐชายฝั่งกระทำ

ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตย (Sovereign Right) ในการออกและ บังคับใช้ กฎหมายในเขตนี้ “เกี่ยวกับทรัพยากร” ซึ่ง อนุสัญญาดังกล่าวให้อำนาจไว้ใน 2 ประการ คือ

1. เกี่ยวกับพลังงาน (Energy)
2. เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource) ทั้งมีชีวิต และไม่มีชีวิต

รัฐอื่นจะมาขอใช้ทรัพยากรจะต้องขออนุญาตรัฐชายฝั่ง และต้องได้รับอนุญาตด้วย เพราะเป็นสิทธิในการหวงกันทรัพยากร ซึ่งให้เฉพาะรัฐชายฝั่งแต่ผู้เดียว

ส่วน เขตอำนาจ (Jurisdiction) ในเขตนี้เน้นในทางกิจกรรม ใน 3 กรณีดังนี้

1. การสร้างเกาะเทียม (Artificial islands installation) และแท่นขุดเจาะน้ำมัน
2. การวิจัยทางทะเล (Marine Scientific research)
3. การป้องกัน/คุ้มครองสภาพสิ่งแวดล้อม (Protection of environment) เช่น การป้องกันการปล่อยสารพิษ จาก เรือ, เกาะเทียมที่รัฐอื่นมาขออนุญาตสร้าง, รวมถึงแหล่งอื่นที่ก่อให้เกิดสารพิษต่อสิ่งแวดล้อม¹⁶¹

โดยรัฐอื่นมีเสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่าน รวมทั้งการวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล และการใช้ทะเลในทางอื่นที่ขอบด้วยกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเสรีภาพ โดยในการใช้สิทธิและการปฏิบัติหน้าที่ รัฐอื่นๆ จะต้องคำนึงตามควรถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งและจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่ออกจากรัฐชายฝั่ง¹⁶²

ในส่วนเขตไหล่ทวีป รัฐชายฝั่งใช้สิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีปเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจไหล่ทวีปและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป รัฐชายฝั่งมีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive right) ที่จะอนุญาตและวางกฎเกณฑ์การขุดเจาะบนไหล่ทวีป¹⁶³ ถ้ารัฐชายฝั่งไม่สำรวจไหล่ทวีปหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป ผู้ใดจะดำเนินกิจกรรมเหล่านี้โดยปราศจากความยินยอมอย่างชัดแจ้งของรัฐชายฝั่งมิได้¹⁶⁴ สิทธิของรัฐชายฝั่งเหนือไหล่ทวีปไม่กระทบกระเทือนสถานภาพทางกฎหมายของน่านน้ำเหนือไหล่ทวีป หรือของห้วงอากาศเหนือน่านน้ำ โดยรัฐทั้งปวงมีสิทธิวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเลบนไหล่ทวีป

¹⁶¹อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, ข้อ 56.

¹⁶²อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, ข้อ 58.

¹⁶³อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, ข้อ 81.

¹⁶⁴อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982, ข้อ 77.

กรณีเขตไหล่ทวีปกว้างเกินกว่าเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชายฝั่งจะมีสิทธิอธิปไตย เฉพาะ พื้นทะเลและดินใต้พื้นทะเล ส่วนห้วงน้ำรัฐชายฝั่งไม่มีสิทธิการใช้สิทธิอธิปไตยของรัฐ ชายฝั่งจะต้องคำนึงถึงเสรีภาพของรัฐอื่น เช่น เสรีภาพในการเดินเรือ ฉะนั้น การสร้างแท่นขุดเจาะ น้ำมัน จึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของรัฐอื่นด้วย รวมถึงกรณีไหล่ทวีปกว้างกว่าเขต EEZ ห้วงน้ำข้างบนเป็นทะเลหลวง จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้วย

รัฐชายฝั่งต่างฝ่ายต่างมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ หากรัฐ ชายฝั่งอ้างสิทธิทับซ้อนกัน บริเวณที่ทับซ้อนกันนั้นจะมีประเด็นปัญหาที่สำคัญว่ากฎหมายของรัฐ ชายฝั่งใดจะใช้ในบริเวณดังกล่าว ซึ่งรัฐแต่ละรัฐต่างมีระบบกฎหมายของตนเองไม่ว่าจะเป็นระบบ กฎหมายปิโตรเลียม กฎหมายเกี่ยวกับแพ่ง กฎหมายเกี่ยวกับอาญา

การบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบในพื้นที่ทับซ้อนถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญ ในการที่ทำให้การดำเนินการขุดเจาะหรือสำรวจสำเร็จแต่การใช้กฎหมายหรือการใช้เขตอำนาจ ทางอาญา ถือเป็นเรื่องที่ย่อหน้าในทางการเมืองมากจึงเป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญ¹⁶⁵

ในการศึกษาเปรียบเทียบในหัวข้อนี้ผู้ศึกษาจะทำการจำแนก การใช้กฎหมาย กฎ และระเบียบ เป็นเรื่องต่างๆ ดังนี้เพื่อพิจารณาแต่ละความตกลง สนธิสัญญา และบันทึกความ เข้าใจ

3.3.6.1 การใช้กฎหมายทั่วไป

3.3.6.2 การใช้กฎหมายเฉพาะ

3.3.6.1 การใช้กฎหมายทั่วไป

การใช้กฎหมายทั่วไปนี้ ผู้ศึกษาจะทำการแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ กล่าวคือ การใช้กฎหมายอาญา และการใช้กฎหมายแพ่ง

ก. การใช้กฎหมายอาญา

กฎหมายอาญานั้นเป็นกฎหมายที่มีขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความสงบ ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างรัฐกับเอกชน ซึ่งหากพิจารณาการนำกฎหมายอาญาไปใช้ในพื้นที่ทับซ้อนในแต่ ละสนธิสัญญาหรือความตกลงนั้น จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

¹⁶⁵Hazel Fox. Et, Joint development of offshore oil and gas,p.266.

ความตกลง 1974 กำหนดการเลือกใช้กฎหมายและระเบียบต่างๆ ในเรื่องกฎหมายอาญาไว้ในข้อ XIX ซึ่งระบุว่า เว้นแต่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสนธิสัญญานี้ กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ของรัฐคู่ภาคีหนึ่งจะใช้กับเรื่องต่างๆ ในการสำรวจหรือแสวงประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติในเขตย่อยซึ่งรัฐคู่ภาคีได้มอบหมายให้ผู้รับสัมปทานซึ่งได้รับการแต่งตั้งและปฏิบัติงานในฐานะผู้ดำเนินงาน กล่าวคือ การเลือกใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบของภาคีใดจะพิจารณาจากผู้ดำเนินงานว่าภาคีใดเป็นคนแต่งตั้ง เช่น ในเขตย่อย A มีผู้รับสัมปทานจากประเทศญี่ปุ่น คือ บริษัท ก ส่วนผู้รับสัมปทานในส่วนของประเทศเกาหลีใต้ คือ บริษัท ข. ในเขตย่อยดังกล่าว บริษัท ก ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ดำเนินงานในเขตย่อยดังกล่าว กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่ใช้บังคับในพื้นที่ดังกล่าวจะเป็นกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศญี่ปุ่น ดังนั้น หากจะดูว่าบริเวณไหนเขตย่อยไหนจะใช้กฎหมายอาญาของประเทศใด สนธิสัญญากำหนดให้ดูว่า ผู้ดำเนินงานเป็นผู้รับสัมปทานของประเทศไหน

ในสวน MOU **เชียงใหม่ พ.ศ. 2522** ได้กำหนดการใช้เขตอำนาจอาญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ไว้โดยกำหนดให้เขตอำนาจศาลทางอาญาของมาเลเซียและเขตอำนาจศาลทางอาญาของไทยแบ่งแยกกันอย่างชัดเจนโดยการลากเส้นแบ่งเขตอำนาจทางอาญาในพื้นที่ทับซ้อนโดยประเทศมาเลเซียมีเขตอำนาจทางอาญาทางตอนล่างของพื้นที่ ส่วนประเทศไทยมีเขตอำนาจทางอาญาทางตอนบนของพื้นที่¹⁶⁶ ซึ่งเขตอำนาจทางอาญาของไทยมีพื้นที่ประมาณ 1,100 ตารางไมล์ ส่วนเขตอำนาจทางอาญาของมาเลเซีย มีพื้นที่ประมาณ 930 ตารางไมล์ การเลือกใช้กฎหมายอาญาใน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 นั้นจะใช้หลักเกณฑ์ในกำหนดเขตเพื่อแบ่งพื้นที่ในการใช้กฎหมายอาญาระหว่างกัน

สนธิสัญญา 1989 ได้กล่าวเกี่ยวกับการเลือกใช้กฎหมายอาญาไว้ในข้อ 27 ซึ่งกล่าวว่า 1. ภายใต้ วรรคสามของข้อนี้ คนชาติหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรของรัฐภาคีหนึ่ง จะอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของรัฐภาคีนั้นอันเนื่องมาจากการกระทำ ละเว้นการกระทำ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ เอ ซึ่งเกี่ยวโยงหรือเกิดขึ้นจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม หากผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรของรัฐภาคีหนึ่งเป็นคนชาติของรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง กฎหมายอาญาที่ใช้บังคับกับผู้นั้นคือกฎหมายอาญารัฐภาคีที่ผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ถาวร

2. (เอ) ภายใต้วรรค 3 ของข้อนี้ คนชาติของรัฐอื่น และไม่เป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในรัฐคู่ภาคีจะอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของรัฐคู่ภาคีนั้นอันเนื่องมาจากการกระทำ

¹⁶⁶MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522, ข้อ 5.

ละเว้นการกระทำ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ เอ อันเกี่ยวโยงหรือเกิดขึ้นจากการสำรวจและการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม โดยผู้นั้นจะไม่อยู่ภายใต้ขบวนการทางอาญาของรัฐภาคีหนึ่ง ถ้าผู้นั้นได้ถูกพิจารณา และถูกปล่อยตัว โดยตุลาการที่มีอำนาจ หรือ ได้รับการลงโทษในการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำจากกฎหมายของรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่งแล้ว หรือกรณีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจของรัฐภาคีหนึ่งตามกฎหมายได้ยินยอมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) เพื่องดเว้นการดำเนินคดีต่อผู้นั้นสำหรับการกระทำ หรือละเว้นการกระทำนั้น

(บี) ในกรณี (เอ) รัฐคู่ภาคีจะปรึกษาหารือกันเพื่อตกลงเลือกกฎหมายอาญาที่จะใช้กับกรณีนี้ โดยจะพิจารณาจากสัญชาติของผู้เสียหายและผลประโยชน์ของรัฐภาคีซึ่งได้รับผลกระทบจากผู้กระทำความผิด

3. กฎหมายอาญาของรัฐเจ้าของธงจะใช้กับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำ บนเรือ ซึ่งรวมถึง เรือสำรวจหรือเรือขุดเจาะ หรือเครื่องบินที่บินผ่านพื้นที่ เอ

จากบทบัญญัติดังกล่าว หากเป็นการกระทำหรือการละเว้นการกระทำเกิดขึ้นในเรือสำรวจหรือเรือขุดเจาะ หรือเครื่องบิน การเลือกกฎหมายอาญานั้นขึ้นอยู่กับว่ารัฐใดเป็นรัฐเจ้าของธงหรือเจ้าของเครื่องบิน แต่ถ้าการกระทำเกิดขึ้นบนแท่นเจาะ หลักเกณฑ์ในการเลือกใช้กฎหมายอาญาจะพิจารณาจากสัญชาติของผู้กระทำความผิด และหลักมีถิ่นที่อยู่ถาวร หากผู้กระทำความผิดมีสัญชาติของรัฐภาคีใดและไม่มีถิ่นที่อยู่ในรัฐคู่ภาคี ก็ให้ใช้กฎหมายอาญาของรัฐภาคีนั้น แต่ถ้าหากว่า ผู้กระทำความผิดมีสัญชาติของรัฐภาคีหนึ่งและมีถิ่นที่อยู่ถาวรในรัฐอีกภาคีหนึ่ง การเลือกใช้กฎหมายอาญา จะใช้กฎหมายของรัฐที่ผู้กระทำความผิดมีถิ่นที่อยู่ในรัฐนั้น

กล่าวโดยสรุป การกำหนดหลักเกณฑ์ ในการเลือกใช้กฎหมายอาญานั้น ประการแรกคือ ต้องพิจารณาว่า กระทำความผิดเกิดขึ้นที่ใด หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเรือ กฎหมายอาญาที่ใช้คือ กฎหมายของรัฐเจ้าของธง หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนแท่นเจาะ กฎหมายอาญาที่จะเลือกใช้นั้นขึ้นอยู่กับสัญชาติของผู้กระทำความผิดและถิ่นที่อยู่ถาวรของผู้กระทำความผิด

ใน MOU 1992 ไม่มีการได้กำหนดการเลือกใช้กฎหมายอาญาไว้ใน MOU 1992

สนธิสัญญา 2002 ได้กำหนดเขตอำนาจทางอาญาไว้ในข้อ 14 ซึ่งกล่าวว่า (เอ) คนชาติหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรของประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออก

จะอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของประเทศนั้นๆ ซึ่งเกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่เกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งเกี่ยวโยงกับหรือเกิดขึ้นจากการสำรวจและแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม หากผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรของรัฐภาคีหนึ่งเป็นคนชาติของรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง กฎหมายอาญาที่ใช้บังคับกับผู้นั้น คือ กฎหมายอาญารัฐภาคีที่ผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ถาวร

(บี) ภายใต้วรรค (ดี) คนชาติของรัฐอื่น ซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออก จะอยู่ภายใต้กฎหมายอาญาของทั้งประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกซึ่งเกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาร่วมอันเกี่ยวโยงกับหรือเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางปิโตรเลียม ผู้นั้นจะไม่อยู่ภายใต้ขบวนการทางอาญาของทั้งประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออก หากผู้นั้นได้ถูกพิจารณาหรือถูกปล่อยตัวโดยตุลาการที่มีอำนาจหรือได้รับการลงโทษในการกระทำหรือการละเว้นการกระทำจากกฎหมายของรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่งแล้ว หรือกรณีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจของรัฐภาคีหนึ่งตามกฎหมายได้ยินยอมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) เพื่อดำเนินคดีต่อผู้นั้นสำหรับการกระทำ หรือละเว้นการกระทำนั้น

(ซี) ในกรณีที่อ้างถึง วรรค (บี) ประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกต้องปรึกษาหารือกับอีกรัฐหนึ่งในการตัดสินใจว่าจะให้กฎหมายอาญาใดในการบังคับใช้ การพิจารณาเลือกกฎหมายอาญานั้นให้พิจารณาจากสัญชาติของผู้เสียหายและผลประโยชน์ของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการทำความผิด

(ดี) กฎหมายอาญาของรัฐเจ้าของธงจะใช้กับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำบนเรือ รวมถึงเรือขุดเจาะหรือสำรวจ หรือเครื่องบินที่บินผ่านบนพื้นที่พัฒนาร่วม

ดังจะเห็นได้ว่า การเลือกใช้กฎหมายอาญานั้นจะเหมือนกันกับสนธิสัญญา 1989 ซึ่งประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียเคยทำไว้ โดยหลักเกณฑ์นั้นพิจารณาดูว่าเหตุการณ์เกิดขึ้น ณ ที่ใดหากเกิดขึ้นบนเรือหรือเครื่องบิน กฎหมายอาญาที่จะใช้กับผู้กระทำผิดนั้นให้เลือกดูว่าเรื่อนั้นรัฐใดเป็นเจ้าของธงหรือเจ้าของเครื่องบิน แต่ถ้าหากการกระทำหรือละเว้นการกระทำเกิดขึ้นบนแท่งขุดเจาะ การเลือกกฎหมายให้ดูที่สัญชาติของผู้กระทำ ความผิด และถิ่นที่อยู่ถาวรของผู้นั้น หาก ผู้กระทำผิดเป็นคนชาติของรัฐภาคีหนึ่งและไม่มีถิ่นที่อยู่ถาวรกับรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง ให้ใช้กฎหมายอาญาของรัฐภาคีที่ผู้กระทำผิดมีสัญชาตินั้น แต่ถ้าผู้กระทำผิดเป็นคนชาติของรัฐภาคีหนึ่งและมีถิ่นที่อยู่ถาวรกับรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง กฎหมายอาญาให้ใช้ของรัฐภาคีที่ผู้กระทำผิดมีถิ่นที่อยู่ถาวร

ข. การใช้กฎหมายแบ่ง

ความตกลง 1974 ได้กล่าวถึง การเลือกกฎหมายแบ่งว่าจะใช้กฎหมายของรัฐภาคีใดไว้เหมือนกับการเลือกกฎหมายอาญา กล่าวคือ ความตกลง 1974 ได้กำหนดให้มีการแบ่งเขตย่อยออกเป็นหลายเขต โดยในแต่ละเขตย่อยจะต้องกำหนดตัวผู้ดำเนินงานพื้นที่ โดยผู้ดำเนินงานพื้นที่ คือ ผู้ได้รับสัมปทานให้ทำการสำรวจและแสวงประโยชน์ในพื้นที่จากรัฐภาคี โดยรัฐภาคีจะเลือกผู้รับสัมปทานของฝ่ายตนขึ้นมา การเลือกใช้กฎหมายแบ่งนั้นว่าจะใช้ของรัฐภาคีใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าผู้ดำเนินงานเป็นผู้รับสัมปทานของฝ่ายใด หากในเขตย่อยดังกล่าวมีผู้ดำเนินงานซึ่งเป็นผู้รับสัมปทานจากญี่ปุ่น กฎหมายแบ่งก็ต้องใช้กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นในพื้นที่ดังกล่าว

การใช้กฎหมายแบ่งในกรณี MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 แม้ว่า MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 จะไม่ได้กล่าวถึงการใช้กฎหมายแบ่งไว้แต่หากพิจารณาพระราชบัญญัติองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2533 จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติได้กำหนด เขตอำนาจในมาตรา 21 ซึ่งกำหนดว่า “ภายใต้บังคับวรรคสอง และวรรคสาม ราชอาณาจักรไทยยังคงมีและใช้อำนาจเหนือพื้นที่พัฒนาร่วมต่อไป โดยกำหนดเขตอำนาจทางแบ่งของ

(1) ราชอาณาจักรไทยในพื้นที่พัฒนาร่วมคลุมถึงบริเวณที่กำหนดขอบเขตโดยเส้นตรงซึ่งเชื่อมจุดพิกัด ดังนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
A	6° 50'.0 เหนือ	102° 21'.2 ตะวันออก
B	7° 10'.25 เหนือ	102° 29'.0 ตะวันออก
C	7° 49'.0 เหนือ	103° 02'.5 ตะวันออก
X	7° 35'.0 เหนือ	103° 23'.0 ตะวันออก

(2) มาเลเซียในพื้นที่ที่พัฒนาร่วมคลุมบริเวณที่กำหนดขอบเขต โดยเส้นตรงซึ่งเชื่อมจุดพิกัดดังต่อไปนี้

ตำแหน่ง	ละติจูด	ลองจิจูด
A	6° 50'.0 เหนือ	102° 21'.2 ตะวันออก
X	7° 35'.0 เหนือ	103° 23'.0 ตะวันออก
D	7° 22'.0 เหนือ	103° 42'.5 ตะวันออก
E	7° 20'.0 เหนือ	103° 39'.0 ตะวันออก
F	7° 03'.0 เหนือ	103° 06'.0 ตะวันออก
G	6° 53'.0 เหนือ	102° 34'.0 ตะวันออก

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่มีกระทบกระเทือนต่อสิทธิอธิปไตยของราชอาณาจักรไทยหรือพื้นที่ที่พัฒนาร่วมแต่อย่างใด และการสละเขตอำนาจใดๆ ตามมาตรานี้ ไม่มีผลบังคับและไม่เกิดผลเกินอายุของการใช้บังคับของความตกลง

การที่ราชอาณาจักรไทย ยินยอมให้มาเลเซียใช้เขตอำนาจทางแพ่งตามวรรคสอง (2) และยอมให้ใช้เขตอำนาจในเรื่องที่เกี่ยวกับศุลกากรและสรรพสามิต และภาษีอากรภายในพื้นที่ที่พัฒนาร่วมต่อไปให้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งการรับรองในลักษณะต่างตอบแทนต่อสิทธิของราชอาณาจักรไทยตามวรรคสอง (1)

เขตอำนาจใดๆ ที่เป็นของราชอาณาจักรไทยหรือของมาเลเซีย ตามมาตรานี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่พัฒนาร่วม ให้มีเฉพาะในเรื่องและภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับไหล่ทวีปและตามที่เป็นที่ยอมรับกันตามกฎหมายระหว่างประเทศ”

เขตอำนาจทางแพ่งของ MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 นั้นได้กำหนดแบ่งเขตโดยให้ด้านบนของพื้นที่ทับซ้อนเป็นเขตอำนาจทางแพ่งของกฎหมายไทยส่วนทางตอนล่างให้เขตอำนาจทางแพ่งของกฎหมายมาเลเซีย ซึ่งเขตอำนาจทางแพ่งนั้นเป็นเขตอำนาจเดียวกับเขตอำนาจทางอาญา

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดการดำเนินคดีแพ่งไว้ในข้อ 28 กล่าวไว้ว่า การเรียกร้องค่าเสียหายหรือการชดเชยค่าใช้จ่ายต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมในพื้นที่เอ อาจจะนำคดีขึ้นสู่ศาลในรัฐภาคีหนึ่งซึ่งมีหรือเป็นเจ้าของคนชาติหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรได้รับความเสียหายหรือประสบ ศาลซึ่งดำเนินการพิจารณาคดีจะใช้กฎหมายและระเบียบของรัฐภาคีนั้นกล่าวโดยสรุปการเลือกใช้กฎหมายแพ่งในสนธิสัญญานี้เน้น เกณฑ์ในการเลือกใช้ให้พิจารณาว่าได้ นำคดีไปฟ้องที่ศาลของรัฐภาคีใด ให้ใช้กฎหมายแพ่งของรัฐภาคีนั้นเป็นกฎหมายที่มีอำนาจบังคับใช้

ใน MOU 1992 และสนธิสัญญา 2002 ไม่มีการได้กำหนดการเลือกใช้กฎหมายแพ่งไว้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นผู้ศึกษาจะขอสรุปหลักเกณฑ์ในแต่ละสนธิสัญญาและบันทึกความตกลงในการเลือกใช้กฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง

ความตกลง	ความตกลง 1974	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
กฎหมายอาญา	พิจารณาจากผู้ดำเนินงาน	กำหนดพื้นที่	สัญชาติหรือถิ่นที่อยู่	ไม่ได้กำหนด	สัญชาติหรือถิ่นที่อยู่
กฎหมายแพ่ง	พิจารณาจากผู้ดำเนินงาน	กำหนดพื้นที่	พิจารณาจากศาลที่นำคดีฟ้องร้อง	ไม่ได้กำหนด	ไม่ได้กำหนด

3.3.6.2 การใช้กฎหมายเฉพาะ

การใช้กฎหมายเฉพาะในส่วนนี้เมื่อพิจารณา สนธิสัญญาและบันทึกความตกลงที่กล่าวมาแล้วจะพบว่ามีกรกล่าวในเรื่องการใช้กฎหมายในเรื่องเฉพาะ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับคนเข้าเมือง การเดินเรือ การกักกันเรือ และกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับปิโตรเลียม

ก. กฎหมาย กฎ และระเบียบ เกี่ยวกับปิโตรเลียม

ความตกลง 1974 ได้กำหนดให้ใช้กฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับปิโตรเลียมโดยกำหนดให้ใช้กฎหมายและกฎระเบียบของรัฐซึ่งผู้รับสัมปทานได้รับเลือกให้เป็นผู้ดำเนินงานในพื้นที่ย่อย

แม้ว่า MOU **เชียงใหม่ พ.ศ. 2522** ไม่ได้กำหนดในเลือกการเลือกใช้กฎหมาย กฎ และระเบียบเกี่ยวกับปิโตรเลียมไว้ใน MOU แต่การองค์กรร่วมก็มีอำนาจในการออกกฎ และระเบียบในการสำรวจและการแสวงหาประโยชน์ได้ตามขอบเขตอำนาจที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2533

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับปิโตรเลียมขึ้นใช้ใน พื้นที่พัฒนาร่วมไว้ในภาคผนวก บี ซึ่งเป็นการกำหนดกฎหมายขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ในกฎหมายที่กำหนดไว้ในภาคผนวกบี นั้นประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งหมด 48 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 7 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 คำนิยาม ส่วนที่ 2 พื้นที่เอ ส่วนที่ 3 สัญญา ส่วนที่ 4 การสำรวจและแสวงประโยชน์ในทรัพยากรปิโตรเลียม ส่วนที่ 5 ข้อตกลงทั่วไป ส่วนที่ 6 ค่าธรรมเนียม และส่วนที่ 7 บทบัญญัติเกี่ยวกับการลงโทษ

ในกรณี MOU **1992** ระหว่างมาเลเซียและเวียดนามนั้น เนื่องจากทั้งสองประเทศตกลงให้มาเลเซียดำเนินการบริหารจัดการทั้งหมดในพื้นที่พัฒนาร่วมและส่งรายได้มาให้บริษัทปิโตรเวียดนาม ในสัดส่วนรายได้สุทธิที่เท่ากันโดยปราศจากภาษีต่างๆ ดังนั้นกฎหมายปิโตรเลียมจึงเป็นกฎหมายของประเทศมาเลเซีย โดยประเทศเวียดนามตกลงว่าจะไม่ทำการแทรกแซงต่อบริษัทเอกชนที่เคยได้รับสิทธิเนื่องจากว่าในขณะนั้นประเทศเวียดนามยังขาดกฎหมายปิโตรเลียมที่มีประสิทธิภาพจึงต้องยอมให้ประเทศมาเลเซียบังคับใช้กฎหมายปิโตรเลียมต่อบริษัทเอกชนทั้งหมดที่ได้รับสิทธิ¹⁶⁷

ใน**สนธิสัญญา 2002** ได้กำหนดเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับปิโตรเลียมไว้ใน ข้อ 7 ซึ่งกำหนดว่า (เอ) ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะเจรจา กำหนดกฎหมายปิโตรเลียมซึ่งใช้ในการสำรวจและการพัฒนาและการสำรวจปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วม รวมถึงการส่งปิโตรเลียมออกจากพื้นที่พัฒนาร่วม

¹⁶⁷Nguyen Hong Thao, Joint development in the Gulf of Thailand, p 83.

(บี) ในกรณีประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกไม่สามารถตกลงกันกำหนดกฎหมายปีโตรเลียมในวันที่สนธิสัญญานี้มีผลใช้บังคับ คณะกรรมการร่วมจะเลือกใช้มาตรการชั่วคราวและให้มีผลจนกว่ากฎหมายปีโตรเลียมจะมีการยอมรับจากทั้งสองประเทศตามวรรค (เอ)

ข. กฎหมายการเดินเรือ คนเข้าเมือง และการกักกันเรือ

ความตกลง 1974 ได้กำหนดให้คู่ภาคีหามาตรการเพื่อป้องกันการชนกันของเรือทางทะเล¹⁶⁸ โดยคู่ภาคีอาจจะตกลงกันออกกฎระเบียบในการเดินเรือระหว่างกันในพื้นที่พัฒนาร่วมได้

MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดกฎเกณฑ์และระเบียบไว้ในข้อ 4 กล่าวคือ 1. สิทธิที่ได้ให้และใช้โดยเจ้าหน้าที่แห่งชาติของภาคีแต่ละฝ่ายในเรื่องการประมง การเดินเรือ การสำรวจทางอุทกศาสตร์และสมุทรศาสตร์ การป้องกันและควบคุมมลพิษทางทะเล และเรื่องอื่นในทำนองเดียวกัน (รวมทั้งอำนาจบังคับการที่ปวงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ) จะขยายถึงพื้นที่พัฒนาร่วมและองค์การร่วมจะยอมรับและเคารพสิทธิเช่นว่านั้น 2. ภาคีทั้งสองจะทำข้อตกลงเกี่ยวกับความมั่นคงร่วมและประสานกันในพื้นที่พัฒนาร่วม MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้ภาคีทั้งสองกำหนดกฎระเบียบเพื่อใช้ในการกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่างๆ

สนธิสัญญา 1989 ได้กำหนดกฎหมายศุลกากร คนเข้าเมือง และการกักกันเรือไว้ในข้อ 23 โดยกำหนดว่า 1. ภายใต้บังคับของวรรค 3 และ 5 ของข้อนี้ รัฐภาคีแต่ละฝ่ายอาจจะใช้กฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง และกักกันเรือ ต่อบุคคล อุปกรณ์และสินค้าซึ่งที่เข้ามาในอาณาเขตของรัฐภาคีจากหรือออกจากอาณาเขตของรัฐภาคีไปยังพื้นที่เอ รัฐภาคีอาจจะยอมรับข้อตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าและออกพื้นที่ เอ

2. เว้นแต่ได้รับมอบหมายไว้เป็นอย่างอื่นโดยรัฐคู่ภาคี คู่สัญญาต้องทำให้แน่ใจว่าจะไม่นำ บุคคล เครื่องมือ และสินค้าเข้าไปในสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่เอ เว้นแต่ การนำเข้าเป็นครั้งแรกเพื่อเข้าไปในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศอินโดนีเซียและ นายจ้างและลูกจ้างของผู้รับช่วงที่ได้รับอนุญาตจากองค์การร่วมให้เข้าไปในพื้นที่ เอ

¹⁶⁸ ความตกลง 1974, Article XX.

3. รัฐภาคีหนึ่งอาจจะขอคำปรึกษากับรัฐภาคีอื่นเกี่ยวกับการเข้ามาของบุคคล อุปรกรณ์ และสินค้าไปยังสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ เอ เพื่อมุ่งหมายที่จะควบคุมการเคลื่อนที่ของบุคคล อุปรกรณ์ หรือสินค้า

4. ไม่มีข้อความในข้อนี้ซึ่งทำให้สิทธิของแต่ละรัฐภาคีใดเสียไปต่อการใช้กฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง และการกักกัน ในการควบคุมบุคคล อุปรกรณ์ และสินค้าซึ่งเข้าไปในพื้นที่ เอ โดยปราศจากการอนุญาตของรัฐคู่ภาคี รัฐคู่ภาคีอาจจะยอมรับข้อตกลงในการร่วมมือกันใช้สิทธิดังกล่าว

ส่วนใน MOU 1992 ไม่ได้กำหนดเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการเดินเรือ การเข้าเมือง และกักกันเรือ ไว้ใน MOU

ในส่วน สนธิสัญญา 2002 ได้กำหนด เรื่องศุลกากร การเข้าเมือง และการกักกันเรือ เช่นกันโดยกำหนดไว้ใน ข้อ 15 ซึ่งระบุว่า (เอ) ภายใต้วรรค (ซี) (อี) (เอฟ) และ (จี) ประเทศออสเตรเลีย และประเทศติมอร์ตะวันออกอาจจะใช้ กฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง และ กักกันเรือ ต่อ บุคคล อุปรกรณ์ และสินค้าที่เข้าไปยังอาณาเขตของภาคีจาก หรือ ออกจากอาณาเขตของภาคีไปยังพื้นที่พัฒนาร่วม ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก อาจจะยอมรับข้อตกลงให้ความสะดวกแต่การเข้าและการออก

(บี) เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นโดยประเทศออสเตรเลีย และประเทศติมอร์ตะวันออกตกลงกัน บริษัทจำกัดความรับผิดชอบหรือองค์กรที่จำกัดความรับผิดชอบ ทำให้แน่ใจว่า จะไม่นำบุคคล อุปรกรณ์และสินค้าเข้าสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่พัฒนาร่วม เว้นแต่ การนำเข้าเป็นครั้งแรกเพื่อเข้าไปในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกและ นายจ้างและลูกจ้างของผู้รับช่วงที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรที่ได้รับมอบหมายให้เข้าในพื้นที่พัฒนาร่วม

(ซี) รัฐภาคีหนึ่งอาจจะขอคำปรึกษากับรัฐภาคีอื่นเกี่ยวกับการเข้ามาของบุคคล อุปรกรณ์ และสินค้าไปยังสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่พัฒนาร่วม เพื่อมุ่งหมายที่จะควบคุมการเคลื่อนที่ของบุคคล อุปรกรณ์ หรือสินค้า

(ดี) ไม่มีข้อความในข้อนี้ซึ่งทำให้สิทธิของแต่ละรัฐภาคีใดเสียไปต่อการใช้กฎหมายศุลกากร การเข้าเมือง และการกักกัน ในการควบคุมบุคคล อุปรกรณ์ และสินค้าซึ่งเข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วม โดยปราศจากการอนุญาตของรัฐคู่ภาคี รัฐคู่ภาคีอาจจะยอมรับข้อตกลงในการร่วมมือกันใช้สิทธิดังกล่าว

(อี) สินค้าและอุปกรณ์ที่นำเข้ามาในพื้นที่พัฒนาร่วม เพื่อวัตถุประสงค์อันเกี่ยวกับการดำเนินการปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของภาษีศุลกากร

(เอฟ) สินค้าและอุปกรณ์ ที่ออกไปหรือข้ามผ่านรัฐภาคีเพื่อวัตถุประสงค์ในการเข้าไปในพื้นที่พัฒนาร่วม โดยมุ่งประสงค์เกี่ยวกับการดำเนินการปิโตรเลียมจะไม่อยู่ภายใต้ภาษีศุลกากร

(จี) สินค้าและอุปกรณ์ที่ออกจากพื้นที่พัฒนาร่วม เพื่อวัตถุประสงค์โอนย้ายอย่างถาวรเพื่อไปยังส่วนหนึ่งของรัฐภาคีหนึ่งอาจจะอยู่ภายใต้ภาษีศุลกากรของรัฐภาคีนั้น

ส่วนในประเด็นกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเดินเรือ สนธิสัญญา 1989 และ สนธิสัญญา 2002 กำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์กรร่วมเป็นผู้มีอำนาจในการออกกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการเดินเรือ เพื่อใช้ในการสัญจรในพื้นที่พัฒนาร่วม

3.3.7 ข้อตกลงเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทในพื้นที่พัฒนาร่วม

การระงับข้อพิพาท คือ การยุติข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากการข้อโต้แย้งกันเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้กฎเกณฑ์ที่เป็นความตกลง หรือ ผลประโยชน์ส่วนได้เสียของรัฐที่ขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ในกฎหมายระหว่างประเทศ หรือกฎหมายระหว่างประเทศไม่ได้รับรองไว้ที่เกิดขึ้นจากคู่ภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือคู่สัญญา โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งตามที่คู่ภาคีหรือคู่สัญญาตกลง

การระงับข้อพิพาทนั้น อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. การระงับข้อพิพาททางการทูต
2. การระงับข้อพิพาททางศาล
3. การระงับข้อพิพาทโดยองค์การระหว่างประเทศ
4. การระงับข้อพิพาทโดยการใช้อำนาจ

โดยกลไกในการระงับข้อพิพาทที่กำหนดในความตกลงการพัฒนาร่วมในพื้นที่ทับซ้อนไม่ว่าจะเป็น ความตกลงระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้เกี่ยวกับการพัฒนาร่วมในบริเวณทางใต้ของไหล่ทวีปซึ่งอยู่ประชิดกันของทั้งสองประเทศ บันทึกความเข้าใจระหว่าง

ราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นดินใต้ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย สนธิสัญญาระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียในเรื่องเขตความร่วมมือในบริเวณพื้นที่ระหว่างจังหวัดติมอร์ของประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลียเหนือ บันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปที่เกี่ยวข้องกับทั้งสองประเทศ หรือสนธิสัญญาในทะเลติมอร์ ระหว่างรัฐบาลอิสติมอร์ และรัฐบาลออสเตรเลีย ได้กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทอันเกิดจากการตีความและการบังคับใช้ความตกลงดังกล่าวไว้ โดยเลือกใช้วิธีการระงับพิพาททางการทูต และการระงับพิพาททางศาล

โดยในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาจะทำการแบ่งการระงับข้อพิพาทออกเป็น 2 หัวข้อย่อย เพื่อให้เกิดความชัดเจนดังนี้โดยจะเปรียบเทียบวิธีการในการระงับข้อพิพาททั้ง 5 ความตกลงว่าใช้การระงับข้อพิพาทอย่างไร

3.3.7.1 การระงับข้อพิพาทระหว่างคู่ภาคี (รัฐกับรัฐ)

3.3.7.2 การระงับข้อพิพาทระหว่างภาคีใดภาคีหนึ่งหรือตัวแทนของคู่ภาคีกับคู่สัญญา (รัฐกับเอกชน)

3.3.7.1 การระงับข้อพิพาทระหว่างคู่ภาคี (รัฐกับรัฐ)

ในความตกลง 1974 ได้กำหนดกลไกในการระงับข้อพิพาทในกรณีที่มีข้อพิพาทใดๆ เกิดขึ้นระหว่างคู่ภาคีเกี่ยวกับการตีความและปฏิบัติตามความตกลง 1974 คู่ภาคีจะใช้ช่องทางทางการทูตเป็นวิธีการแรกในการระงับข้อพิพาท กล่าวคือ คู่ภาคีจะให้การเจรจา หรือปรึกษาหารือในการระงับข้อพิพาทดังกล่าว หากคู่ภาคีไม่สามารถตกลงผ่านช่องทางทางการทูตในการหาข้อยุติในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ คู่ภาคีจะส่งข้อพิพาทดังกล่าวไปให้คณะอนุญาโตตุลาการ โดยคณะอนุญาโตตุลาการประกอบด้วย 3 คน ซึ่งภาคีแต่ละฝ่ายมีสิทธิในการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการได้ฝ่ายละหนึ่งคน โดยจะต้องแต่งตั้งภายใน 30 วัน นับจากวันที่ภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับคำร้องขอจากภาคีอีกฝ่ายหนึ่งให้มีการตั้งคณะอนุญาโตตุลาการเพื่อเข้ามาระงับข้อพิพาท ส่วนอนุญาโตตุลาการคนที่สามนั้นให้อนุญาโตตุลาการสองคนที่ได้รับการแต่งตั้งจากคู่ภาคีเป็นเลือกและแต่งตั้งหรือให้รัฐบาลที่เป็นฝ่ายที่สามเป็นผู้เลือกอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองคนได้รับการแต่งตั้ง โดยอนุญาโตตุลาการคนที่สามจะต้องไม่มีสัญชาติของภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ถ้าไม่สามารถเลือกอนุญาโตตุลาการคน

ที่สามได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด คู่ภาคีต้องร้องขอให้ประธานศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นผู้แต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สามซึ่งไม่มีสัญชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจในการออกคำสั่งชั่วคราวหากภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดร้องขอก่อนที่อนุญาโตตุลาการจะมีคำตัดสิน¹⁶⁹

ส่วน MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย โดยบันทึกความเข้าใจดังกล่าวได้กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างคู่ภาคี กล่าวคือ คู่ภาคีตกลงที่จะแก้ปัญหาต่อไปในเรื่องการแบ่งเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยระหว่างประเทศทั้งสองโดยการเจรจาและโดยสันติวิธีอื่นๆ ที่คู่ภาคีตกลงกัน ตามหลักกฎหมายและการปฏิบัติระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ได้ตกลงกันในบันทึกที่ตกลงกันของการประชุมเจ้าหน้าที่มาเลเซีย-ไทย เกี่ยวกับการแบ่งเขตไหล่ทวีประหว่างมาเลเซียและประเทศไทยในอ่าวไทยและในทะเลจีนใต้ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์-1 มีนาคม ค.ศ. 1978 และด้วยเจตนารมณ์แห่งมิตรภาพและเพื่อผลประโยชน์แห่งความมั่นคงร่วมกัน¹⁷⁰ และให้ระงับข้อแตกต่างหรือข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากการตีความหรือการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในบันทึกฉบับนี้โดยสันติ ด้วยการหารือกัน หรือการเจรจากันระหว่างคู่ภาคี¹⁷¹ กล่าวโดยสรุปการระงับข้อพิพาทต่างๆ อันเกิดจากการตีความหรือการบังคับใช้บันทึกนี้จะต้องใช้วิธีการเจรจาทันที ระหว่างคู่ภาคีเพื่อร่วมกันหาข้อยุติ

สนธิสัญญาระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียในเรื่องเขตความร่วมมือในบริเวณพื้นที่ระหว่างจังหวัดติมอร์ของประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลียเหนือได้กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทในกรณีที่เกิดขึ้นจากการตีความหรือการบังคับใช้สนธิสัญญาไว้ว่าหากเกิดข้อพิพาทใดๆ ขึ้นระหว่างคู่ภาคีเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้สนธิสัญญานี้ให้ใช้วิธีการปรึกษาหารือหรือการเจรจาระหว่างคู่ภาคีเป็นการระงับข้อพิพาท¹⁷²

ส่วนบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศมาเลเซียและประเทศเวียดนามเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์จากปิโตรเลียมในบริเวณที่กำหนดของเขตไหล่ทวีปที่เกี่ยวข้องทั้ง

¹⁶⁹ ความตกลง 1974, Article XXVI.

¹⁷⁰ MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522, ข้อ 2.

¹⁷¹ MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522, ข้อ 7.

¹⁷² สนธิสัญญา 1989, Article 30.

สองประเทศ ได้กำหนดข้อพิพาทใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการตีความหรือการบังคับใช้บทบัญญัติดังกล่าว ในบันทึกความเข้าใจนี้ จะถูกระงับอย่างสงบโดยการปรึกษาหารือ หรือการเจรจาระหว่างคู่ภาคี¹⁷³

สนธิสัญญาในทะเลติมอร์ ระหว่างรัฐบาลติมอร์ตะวันออก และรัฐบาล ออสเตรเลียได้กำหนดให้ ข้อพิพาทใดๆ ยกเว้นข้อพิพาทที่เกี่ยวกับภาษีตามกฎหมายภาษี ที่ เกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้สนธิสัญญาดังกล่าวต้องแก้ไขโดยการเจรจาหรือการ ปรึกษาหารือระหว่างคู่ภาคี หากข้อพิพาทดังกล่าวไม่อาจแก้ไขโดยการเจรจาหรือการปรึกษาหารือ ให้ส่งข้อพิพาทโดยการร้องขอของภาคีใดภาคีหนึ่งต่ออนุญาโตตุลาการซึ่งแต่งตั้งตามสนธิสัญญา นี้¹⁷⁴

คณะอนุญาโตตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งนั้นประกอบด้วยตุลาการ 3 คน โดย ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละหนึ่งคน อนุญาโตตุลาการทั้งสองซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก จะต้องเลือกอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายใน 60 วัน นับแต่วันที่อนุญาโตตุลาการทั้งสองได้รับการแต่งตั้ง โดยอนุญาโตตุลาการคนที่สามต้องเป็นคนพลเรือนหรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศที่ สามซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกต้องทำการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการที่ได้รับเลือก มาเพื่อดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะภายในเวลา 60 วัน นับแต่วันที่อนุญาโตตุลาการคนที่สาม ได้รับการแต่งตั้ง

หากว่าการเลือกอนุญาโตตุลาการไม่อาจแต่งตั้งได้ทันระยะเวลาหรือการ แต่งตั้งไม่อาจกระทำได้ ประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกอาจจะร้องขอต่อประธาน ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศให้ทำการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ ถ้าประธานศาลยุติธรรมระหว่าง ประเทศเป็นพลเมืองหรือเป็นผู้มีถิ่นถาวรที่อยู่ในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออก หรือโดยประการอื่นอันทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ให้ร้องประธานศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เป็นผู้ทำการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ หากรองประธานศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเป็นพลเมือง หรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกหรือโดยประการอื่นที่ ไม่อาจปฏิบัติงานได้ ให้สมาชิกของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศที่มีอาวุโสสูงสุดซึ่งไม่ใช่พลเมือง หรือเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศออสเตรเลียหรือประเทศติมอร์ตะวันออกเป็นผู้แต่งตั้ง อนุญาโตตุลาการแทน

¹⁷³ MOU 1992, Article 6.

¹⁷⁴ สนธิสัญญา 2002, Article 23.

ในกรณีที่อนุญาตตุลาการที่ได้รับแต่งตั้งลาออก หรือไม่อาจปฏิบัติงานได้ อนุญาตตุลาการที่จะมาแทนจะต้องได้รับการแต่งตั้งโดยวิธีการเดียวกันในการคัดเลือก อนุญาตตุลาการ โดยอนุญาตตุลาการที่มาแทนที่มีอำนาจและหน้าที่เหมือนกับอนุญาตตุลาการที่ลาออก หรือไม่อาจปฏิบัติงานได้

ประธานอนุญาตตุลาการมีอำนาจในการกำหนดเวลาและสถานที่ในการนั่งพิจารณาคดี และคณะอนุญาตตุลาการต้องตัดสินในประเด็นปัญหาทั้งหลายอันเกี่ยวกับเขตอำนาจของตนและภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก ต้องกำหนดกระบวนการในการพิจารณาของตนเอง

คณะอนุญาตตุลาการจะทำการตัดสินโดยถือเสียงข้างมากโดยพิจารณาจากบทบัญญัติตามสนธิสัญญานี้และกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกจะภาระในค่าใช้จ่ายในการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการและค่าใช้จ่ายในการเตรียมและพิจารณาคดี และค่าใช้จ่ายของประธานอนุญาตตุลาการและค่าใช้จ่ายต่างๆ ซึ่งสนับสนุนการกระทำของอนุญาตตุลาการในสัดส่วนที่เท่ากัน

อนุญาตตุลาการต้องพยายามรับฟังพยานหลักฐานของประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออกอย่างยุติธรรม อนุญาตตุลาการต้องทำการตัดสินภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่ประธานอนุญาตตุลาการได้เรียกประชุม คำตัดสินใดๆ ต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและต้องอยู่บนมูลฐานของกฎหมาย คำตัดสินถือว่าเป็นที่สุดและผูกพันประเทศออสเตรเลียและประเทศติมอร์ตะวันออก¹⁷⁵

กล่าวโดยสรุป หากพิจารณาความตกลง บันทึก และสนธิสัญญาต่างๆ แล้วจะเห็นได้ว่าการระงับข้อพิพาทที่เป็นกลไกในการยุติข้อพิพาทส่วนใหญ่แล้วจะใช้การเจรจา และการปรึกษาหารือระหว่างคู่ภาคี ซึ่งการเจรจาและการปรึกษาหารือถือว่าเป็นการระงับข้อพิพาทที่ใช้กันมากที่สุด การระงับข้อพิพาทโดยการเจรจาอาจกระทำโดยผ่านสื่อกลางอันได้แก่ คณะทูต หรือเจรจากันโดยตรงระหว่างรัฐบาลหรือประมุขของรัฐที่พิพาท หรือเป็นการประชุมร่วมกันที่มีรัฐอื่นเข้าร่วมประชุมด้วย แต่หากการเจรจาหรือการปรึกษาหารือล้มเหลว ให้ตั้งคณะอนุญาตตุลาการขึ้นมาเพื่อระงับข้อพิพาท ซึ่งถือว่าเป็นกลไกลำดับที่สอง การระงับข้อพิพาทของ

¹⁷⁵ สนธิสัญญา 2002, Annex B under Article 23.

คณะอนุญาโตตุลาการเป็นการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทโดยบุคคลหนึ่งหรือคณะหนึ่ง หรือโดยศาลที่ไม่ใช่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐคู่พิพาทเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการด้วยความเห็นชอบร่วมกัน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นผู้ศึกษาจะขอสรุปเป็นตารางเพื่อให้เห็นถึงกลไกในการระงับข้อพิพาทของความตกลง บันทีก และสนธิสัญญา ดังนี้

ตารางสรุปการระงับข้อพิพาทอันเกิดจากการตีความและการบังคับใช้ความตกลงบันทีก และ สนธิสัญญา

ความตกลง 1974	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
1. ใช้การเจรจา และปรึกษาหารือ	1. ใช้การเจรจา และปรึกษาหารือ	1. ใช้การเจรจา และปรึกษาหารือ	1. ใช้การเจรจา และปรึกษาหารือ	1. ใช้การเจรจา และปรึกษาหารือ
2. ใช้คณะอนุญา- โตตุลาการในการ ระงับข้อพิพาท หากการเจรจาไม่ อาจบรรลุผล				2. ใช้คณะอนุญา- โตตุลาการในการ ระงับข้อพิพาท หากการเจรจาไม่ อาจบรรลุผล

3.3.7.2 การระงับข้อพิพาทระหว่างภาคีใดภาคีหนึ่งหรือตัวแทน ของคู่ภาคีกับคู่สัญญา (รัฐกับเอกชน)

ข้อพิพาทนอกจากการตีความและการบังคับใช้ความตกลง บันทีก และ สนธิสัญญาแล้ว ข้อพิพาทอาจเกิดจากสัญญาเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์ซึ่งได้ทำโดยภาคีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือตัวแทนของคู่ภาคีกับบริษัทที่เข้ามาขอรับสัมปทานพื้นที่เพื่อทำการสำรวจและแสวงประโยชน์ ซึ่งหากพิจารณาจากความตกลง บันทีกและสนธิสัญญามีเพียง MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ประกอบกับ พระราชบัญญัติองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย และสนธิสัญญา 1989 ที่กล่าว

การระงับข้อพิพาทดังกล่าวไว้ในเนื้อหาของสนธิสัญญาและพระราชบัญญัติ ส่วนความตกลงอื่นหรือบันทึกอื่นไม่ได้กล่าวถึงการระงับข้อพิพาทซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญา

แม้ว่า MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 ระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ทะเลในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย จะกำหนดหลักการในการระงับข้อพิพาทไว้เฉพาะหลักการซึ่งไม่ได้กล่าวถึงการระงับข้อพิพาทในกรณีข้อพิพาทเกิดขึ้นเนื่องจากสัญญาเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์ แต่หากพิจารณา พระราชบัญญัติ องค์กร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่ออนุวัติการก่อตั้งองค์กร่วมไทย-มาเลเซียตามบันทึกและความตกลงต่างๆ ที่คู่ภาคีได้ตกลงกันไว้ ได้กล่าวถึงการระงับข้อพิพาทในกรณีข้อพิพาทเกิดขึ้นเนื่องจากสัญญาเพื่อการสำรวจและแสวงประโยชน์ไว้ใน มาตรา 17 อนุ 8 กล่าวคือ ข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งใดๆ ซึ่งเกิดจากหรือเกี่ยวเนื่องกับสัญญาซึ่งไม่สามารถตกลงกันได้โดยฉันทมิตร ให้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการ ซึ่งมีองค์คณะที่ประกอบด้วยอนุญาโตตุลาการ 3 คน เพื่อชี้ขาดโดยคู่กรณีเป็นผู้ตั้งฝ่ายละหนึ่งคน และให้คู่กรณีร่วมกันตั้งคนที่สาม หากคู่กรณีไม่อาจตกลงกันได้ในการเลือกอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ให้เสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ (UNCITRAL) เพื่อตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สาม กระบวนพิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้เป็นไปตามกฎหมายของคณะกรรมการมาติดังกล่าว สถานที่พิจารณาของอนุญาโตตุลาการให้อยู่ที่กรุงเทพมหานครหรือกรุงเทพมหานคร ลัมเปอร์ หรือสถานที่อื่นใดตามแต่คู่กรณีจะตกลงกัน

ส่วนสนธิสัญญาระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศอินโดนีเซียในเรื่องเขตความร่วมมือในบริเวณพื้นที่ระหว่างจังหวัดติมอร์ของประเทศอินโดนีเซีย และออสเตรเลียเหนือ ได้กำหนดการระงับข้อพิพาทไว้ในข้อ 30 โดยกำหนดให้ สัญญาแบ่งปันผลผลิต (สัญญาเพื่อสำรวจและแสวงประโยชน์) แต่ละฉบับที่ทำโดยองค์กร่วมหากมีข้อพิพาทเกี่ยวกับตีความหรือการบังคับใช้สัญญาจะต้องถูกระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ โดยรัฐคู่สัญญาจะให้ความสะดวกต่อการบังคับใช้คำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ

ดังนั้นหากพิจารณาบทบัญญัติจากพระราชบัญญัติ องค์กร่วมไทย-มาเลเซีย พ.ศ. 2533 และสนธิสัญญา 1989 จะพบว่าหากมีข้อพิพาทอันเกิดจากการตีความหรือการบังคับใช้สัญญากฎไทยที่จะนำมาใช้เพื่อระงับข้อพิพาท คือ การเจรจาและปรึกษาหารือ หากกลไกการเจรจาและปรึกษาหารือไม่อาจระงับข้อพิพาทได้ ให้ใช้กลไกอนุญาโตตุลาการเป็นกลไกในการระงับข้อพิพาท

เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นในความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง
ความตกลง 1979 MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522 สนธิสัญญา 1989 MOU 1992 และ สนธิสัญญา
ผู้ศึกษาจึงของสรุปเป็นตารางรวมไว้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางเปรียบเทียบข้อตกลงพัฒนาพื้นที่ทับซ้อนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
1. ข้อตกลงเกี่ยวกับผลประโยชน์	50:50	50:50	50:50	50:50	90:10
2. ข้อตกลงเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่	ร่วมกันลงทุน	ตั้งองค์กรร่วม	พื้นที่ บี และพื้นที่ ซี รัฐต่างฝ่ายต่างบริหารแต่เพียงผู้เดียว พื้นที่ เอ ตั้งองค์กรร่วม	ร่วมกันลงทุน	ตั้งองค์กรร่วม
3. ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิของผู้รับสัมปทานเดิม	ไม่มีปัญหากับผู้รับสัมปทานเดิมเนื่องจากประเทศดังกล่าวยังมีอำนาจในการให้สัมปทานอยู่	เจรจาสามฝ่ายระหว่างประเทศไทย มาเลเซีย และบริษัทต่างชาติ	-	ไม่มีปัญหากับผู้รับสัมปทานเดิมเนื่องจากประเทศดังกล่าวยังมีอำนาจในการให้สัมปทานอยู่	กำหนดให้เป็นไปตามสนธิสัญญา 1989

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
4. ข้อตกลงเกี่ยวกับ มาตรการป้องกัน เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	รัฐคู่ภาคีตกลงหา มาตรการเพื่อป้องกัน หรือกำจัดมลภาวะทาง ทะเล	รัฐคู่ภาคีตกลงให้มี มาตรการป้องกัน สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นไป ตามกฎหมายภายใน ของแต่ละประเทศ	รัฐคู่ภาคีจะต้องร่วมกัน ช่วยองค์กรร่วมในการ ป้องกันหรือกำจัด มลภาวะทางทะเล โดย องค์กรร่วมมีหน้าที่ใน การออกระเบียบเพื่อใช้ ในการป้องกันมลภาวะ	คณะกรรมการร่วมมี หน้าที่ในการออก กฎระเบียบเพื่อป้องกัน หรือกำจัดมลภาวะทาง ทะเล	รัฐคู่ภาคีจะต้องร่วมกัน ช่วยองค์กรร่วมในการ ป้องกันหรือกำจัด มลภาวะทางทะเล โดย องค์กรร่วมมีหน้าที่ใน การออกระเบียบเพื่อใช้ ในการป้องกันมลภาวะ
5. ข้อตกลงเกี่ยวกับ การเงินและภาษี ระบบการเงิน	ให้เป็นไปตามแต่ละ ประเทศที่ให้สิทธิ สัมปทาน	ใช้ระบบแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing System)	ใช้ระบบแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing System)	ให้เป็นไปตามแต่ละ ประเทศที่ให้สิทธิ สัมปทาน	ใช้ระบบแบ่งปันผลผลิต (Production Sharing System)

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
ระบบการเก็บภาษี					
-ภาษีเงินได้	รัฐคู่ภาคีต่างฝ่ายต่างมีอำนาจในการกำหนดภาษีเงินได้ต่อผู้รับสัมปทานของตน	องค์กรร่วม ด้รับการยกเว้นภาษี ในสวน บุคลากร เสียภาษีตามหลักถิ่นที่อยู่	องค์กรร่วม ด้รับการยกเว้นภาษี บุคลากรเสียภาษีตามหลักถิ่นที่อยู่	รัฐคู่ภาคีตกลงยกเว้นภาษีให้กับผู้รับสัมปทาน	องค์กรร่วม ด้รับการยกเว้นภาษี บุคลากรเสียภาษีตามหลักถิ่นที่อยู่
-ภาษีศุลกากร	อุปกรณ์และเครื่องมือที่นำเข้าพื้นที่เพื่อใช้ใน	บริษัทที่เข้าทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตจะต้องเสียภาษีตามอัตราที่รัฐทั้งสองกำหนด	บริษัทเข้าทำสัญญาแบ่งปันผลผลิตจะต้องเสียภาษีตามที่รัฐคู่ภาคีกำหนดแต่สามารถนำไปหักภาษีได้ตามหลักภาษีซ้อน	รัฐคู่ภาคีตกลงยกเว้นภาษีให้แก่อุปกรณ์และ	อุปกรณ์และเครื่องมือในการนำเข้าพื้นที่เพื่อ
	ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับการ				

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
	การสำรวจและแสวงประโยชน์ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร	นำเข้าสินค้าที่ได้รับความเห็นชอบของศุลกากรรวมถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุสิ่งของที่ใช้ในพื้นที่พัฒนาร่วมซึ่งนำเข้าโดยองค์กรร่วมเองหรือบุคคลที่ได้รับอนุมัติจากองค์กรร่วม	ใช้ในการสำรวจและแสวงประโยชน์ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร	เครื่องมือที่นำเข้ามาใช้ในการสำรวจและแสวงประโยชน์	ใช้ในการสำรวจและแสวงประโยชน์ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร
6. ข้อตกลงเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่พัฒนาร่วม กฎหมายทั่วไป	กฎหมายอาญา	ให้ใช้กฎหมายภายใน	กำหนดพื้นที่กันใช้	ให้ใช้กฎหมายตามหลักไม่ได้กำหนด	ให้ใช้กฎหมายตามหลัก

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
และกฎหมายแพ่ง	ตาม ผู้ดำเนินงาน (Operator) ที่ได้รับ มอบหมายในพื้นที่ย่อย	กฎหมาย	สัญชาติหรือถิ่นที่อยู่ ในกรณีการใช้กฎหมาย แพ่งพิจารณาจากศาล ที่นำคดีฟ้องร้อง		สัญชาติหรือถิ่นที่อยู่ ในกรณีการใช้กฎหมาย แพ่งนั้นไม่ได้กำหนด
กฎหมายเฉพาะ กฎระเบียบ และ กฎหมายของ ปิโตรเลียม	ให้ใช้กฎหมายภายใน ตาม ผู้ดำเนินงาน (Operator) ที่ได้รับ มอบหมายในพื้นที่ย่อย	ใน MOU ไม่ได้กำหนด ไว้แต่องค์กรร่วมมือ อำนาจและการออกกฎ และระเบียบ	รัฐคู่ภาคีตกลงกันให้มี กฎหมายและระเบียบ กลางในการบังคับใช้	ใช้กฎ ระเบียบของ กฎหมายมาเลเซีย	รัฐคู่ภาคีตกลงกันให้มี กฎหมายและระเบียบ กลางในการบังคับใช้
กฎหมายการ เดินเรือและการกักกัน เรือ	คู่ภาคีตกลงออก กฎระเบียบในการ เดินเรือระหว่างกันในพื้นที่พัฒนาพร้อมได้	รัฐคู่ภาคีตกลงกันให้ เป็นอำนาจของแต่ละรัฐ ในการออกกฎระเบียบ ในการเดินเรือและการ	รัฐคู่ภาคียังมีอำนาจใน การออกกฎหมายใน การเดินเรือและการ กักกันเรือเข้าไปในพื้นที่ พัฒนา ร่วม ส่วน	ไม่ได้กำหนดไว้ใน MOU 1992 ในการออก กฎระเบียบในการ เดินเรือ	รัฐคู่ภาคียังมีอำนาจใน การออกกฎหมายใน การเดินเรือและการ กักกันเรือเข้าไปในพื้นที่ พัฒนา ร่วม ส่วน

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
		กักกันเรือ	กฎระเบียบที่ให้ป็น หน้าที่ขององค์กรร่วม ในการกำหนด		กฎระเบียบที่ให้ป็น หน้าที่ขององค์กรร่วม ในการกำหนด
7. ข้อตกลงเกี่ยวกับการ ระงับข้อพิพาทในพื้นที่ ทับซ้อน					
การระงับข้อพิพาท ระหว่างคูภาคี	ใช้การเจรจาและ ปรึกษาหารือและใช้ คณะอนุญาโตตุลาการ ในการระงับข้อพิพาท หากการเจรจาไม่อาจ บรรลุผล	ใช้การเจรจาและ ปรึกษาหารือ	ใช้การเจรจาและ ปรึกษาหารือ	ใช้การเจรจาและ ปรึกษาหารือ	ใช้การเจรจาและ ปรึกษาหารือและใช้ คณะอนุญาโตตุลาการ ในการระงับข้อพิพาท หากการเจรจาไม่อาจ บรรลุผล
การระงับข้อพิพาท ระหว่างภาคีใดภาคี	ไม่ได้กำหนด	ระงับข้อพิพาทโดย เสนอต่อ	ระงับข้อพิพาทโดย อนุญาโตตุลาการทาง	ไม่ได้กำหนด	ไม่ได้กำหนด

เรื่อง	ความตกลง 1979	MOU เชียงใหม่ พ.ศ. 2522	สนธิสัญญา 1989	MOU 1992	สนธิสัญญา 2002
หนึ่งหรือตัวแทนของคู่ ภาคีกับคู่สัญญา		อนุญาติตตูลาการ	พาณิชย์		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย